

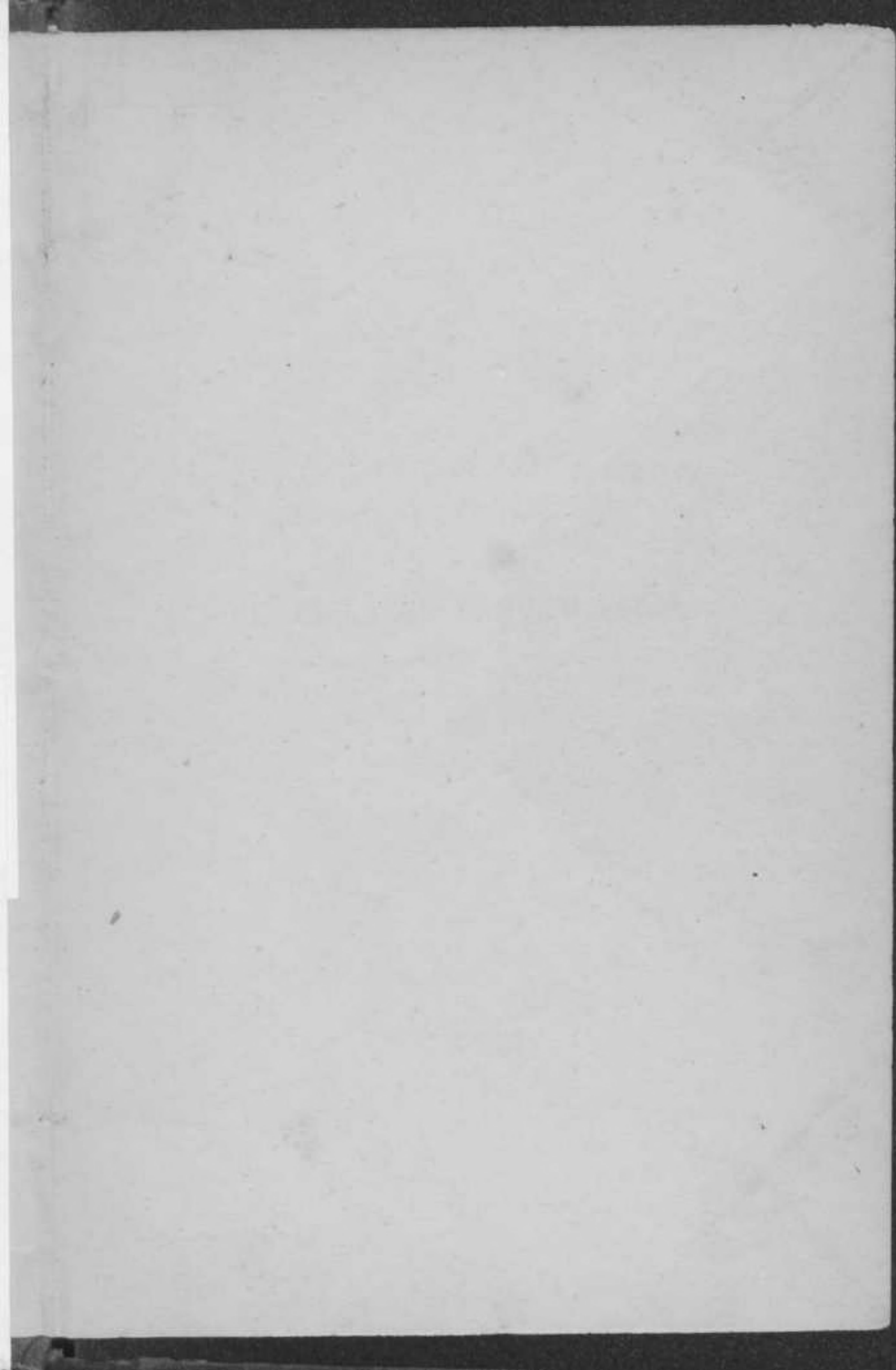
ERFGOEDBIBLIOTHEEK H. CONSCIENCE

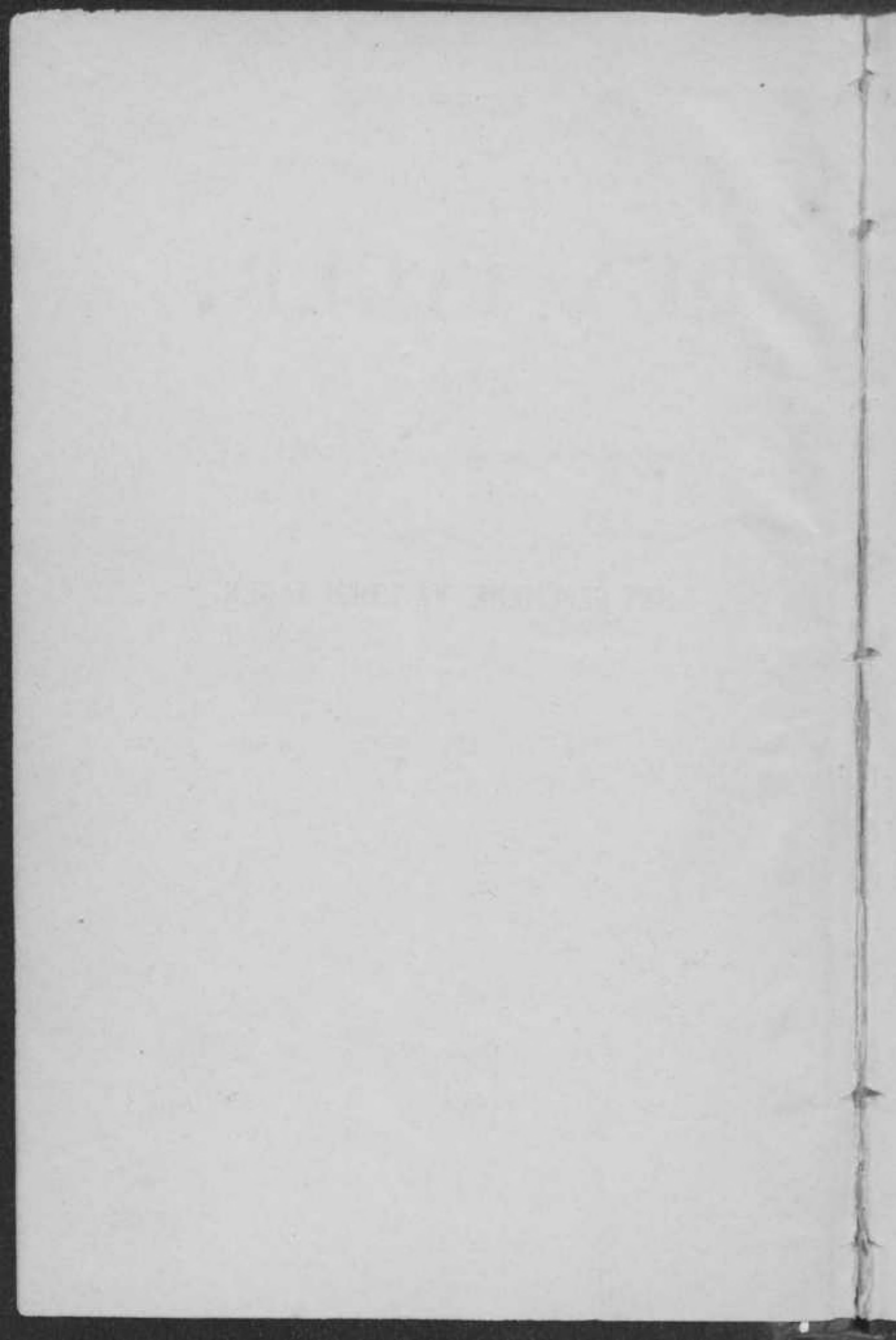

03 08 0413517 8

50
196 f

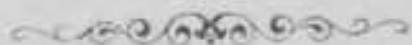
HET GESCHENK

VAN

DEN JAGER,

DOOR VROUWE

COURTMANS geboren BERCHMANS.

GENT,

DRUKKERIJ EUG. VANDERHAEGHEN, VELDSTRAAT, 66.

1864.

HEB. BECHERIK

IMM. JAGER

STADT...

1804

I.

Op zekeren eersten Sinxendag, juist toen het opgehouden had vier uur op het Belfroot te slaan, en de poortier de Brugschepoort opentrok, stapten twee vlugge gentsche jongens de stad uit. Reeds op het eerste zigt kon men aan eenen zekeren familie-trek bemerken, dat het twee broeders waren, en daarenboven waren zij omtrent gelijk gekleed. Eene zwarte klak, blauwe broek, een jas van bronskleurig laken en rijgschoenen. Beiden hadden een wandelriet in de hand, waarmede zij nogthans eerder schenen te spelen dan er op te leunen.

Hij, die er de oudste uitzag, droeg een pakje aan de hand, waarin waarschijnlijk een paar boterhammen staken, om er zich onder den weg mede te versterken, want de weg dien zij gingen afleggen, was nog al lang. Het waren, om kort te maken, de twee zonen der weduwe de Bie, die aan de Oude Muidepoort woonde, die hunnen oud-oom Ambrosius

de Bie, in zijnen tijd een der knapste bezembinders van Cleyt, gingen bezoeken.

Een der knapste bezembinders, ja, zoo had men hem eenmaal mogen noemen, maar nu was Ambrosius oud en daarbij gebrekkelijk geworden; doch dit laatste wisten de jonge mannen niet; zij hadden bij hun weten den oom van hunnen vader nooit gezien; wel was hij, toen de knapen een achttal jaren oud waren, hun dikwijls komen bezoeken, maar reeds in dien jeugdigen ouderdom werkten de jongens, die nu volledige spinners waren, als draadjesmakers in de fabriek, zoodat de oud-oom, die neef en nicht kwam bezoeken, nadat hij zijne bezems op de markt had verkocht, de kleine kozijntjes, daar het in de week was, nooit te huis vond.

Sedert het laatste bezoek van oom Ambrosius waren omtrent veertien jaren verloop, en daar de vader der twee jongelingen, ook een Cleytenaar, die in de brouwerij van mijnheer Raes, in de H. Kerststraat werkte, sinds gestorven was, en de moeder, een meisje van het Meirhem, zich aan de familie van buiten niet veel gelegen liet, hadden de jongens in langen tijd van den ouden man niet meer gehoord; en zoo hadden zij, uit liefde voor oom Ambrosius, waar vader zaliger zoo veel van hield, besloten, met de Sinxendagen eene wandeling van zes en half uren gaans naar Cleyt te doen.

Ofschoon men Karel en Petrus de Bie reeds op

het eerste zigt voor gebroeders aanzag, aan wezens-trekken en kleedij, ontwaarde men toch dadelijk, dat de jongens nog al veel van karakter moesten verschillen. Karel, de oudste, schoof zijne klak op zijde, bond zijnen halsdoek met zekere bevallige losheid, en hoewel hij veelzwieriger was dan Petrus, liep hij zijne schoenen een beetje scheef.

Petrus, de jongste, die twee jaren te voren voor de milicie had gelot, zag er veel deftiger uit. Zijne klak stond regt op zijnen weelderigen blonden krullekop, de twee uiteinden van zijnen zwart zijden halsdoek hingen regt onder zijne kin; en terwijl de broeder, gelijk een vogel, van de eene zijde van de baan naar de andere huppelde, bleef zijn gang deftig en zijne stappen als gemeten.

In eene kleine herberg te Waarschoot aten de broeders hunne boterhammen, en dronken zij elk eene pint bier, die Karel alle bei betaalde, want moeder de Bie had hem, in zijne hoedanigheid van oudsten zoon, het reisgeld toevertrouwd.

In Eecloo sloeg Petrus het oog op eenen schoonen peperkoekwinkel.

« Van hier zullen wij oom iets mededragen, » sprak hij.

« Maar, jongen, wij hebben het zoo breed niet, » antwoordde Karel, die vreesde dat de vijf franken, die moeder als reisgeld had medegegeven, spoedig zouden verteerd zijn.

« Ik zal den koek betalen, » zei Petrus, die elken zondag iets van zijn teergeld overspaarde, en wiens beurs bijgevolg wel voorzien was.

« Koop maar, jongen, » lachte Karel. « Indien ik geld had, ik kocht oom den schoonsten koek uit den winkel. » En wat Karel had willen doen werd door Petrus verrigt. Hij nam eenen peperkoek van achttien stuivers.

Lachend en pratend trokken de broeders verder voort, en toen ze een weinig boven Balgerhoek waren, hadden zij een oud manneken ingehaald, dat zij sinds lang vooruit hadden zien gaan.

« Vriend, hoe ver zijn wij nog van Cleyt? » vroeg Petrus.

« Van Cleyt » was het antwoord; « gaat gij ook naar Cleyt, jongens, dan kunnen wij den weg te samen afleggen. Wanneer wij over Adegem door de bosschen gaan, hebben wij nog slechts een klein uurken af te stappen. »

Onze Gentenaars waren regt verheugd over de ontmoeting. « Zijt gij van Cleyt? » vroeg Petrus.

« Van geboorte, » was het antwoord, « maar ik woon sinds vijf-en-twintig jaar te Caprijck. Nu, met de schoone heiligdagen ga ik mijnen broeder eens bezoeken, die in moeders huizeken is blijven wonen. »

« Wij gaan ook een bezoek afleggen, » zei Karel, « bij eenen ouden oom, van wien wij niet weten of

hij levend of dood is; bij Ambrosius de Bie, dien gij misschien kent. »

« Of ik hem ken? wel hij was onze naaste gebuur. Ik en zijn zoon zaliger zijn speelgenooten geweest; maar die is al lang bij onzen lieven Heer en zijne vrouw ook. De oude Brozen de Bie heeft hunne twee kinderen ingenomen, die thans al groot moeten zijn. »

« Zoo dat onze oom nog leeft, » zei Petrus; « wel, vriend lief, gij zijt bedankt voor de goede tijding. En de twee kinderen van neef Thomas zijn dus bij Brozen oom? »

« Zoo meen ik het toch. En is het niet jammer, de grijze bezembinder heeft over drij jaren zijne hand gebroken, en heeft sinds om zoo te zeggen niet meer kunnen werken. »

Zoo voortpratende bereikten zij het groene Cleyt. Tusschen de mastboomen dartelden hunne vermoeide voeten thans op een schier onmeetbaar tapijt van mollig mos; boven hunne hoofden zongen er de vogelen het hymne der lente, het hoogdaglied der natuur, en overal waar zij hunne schreden zetten waren zij van millioenen kleine heide bloemekens omringd, waar zij zelfs de namen niet van kenden.

« Wat is het hier heerlijk en zoet, » stamelde Petrus, en zijne stem getuigde van die zalige ontroering, die den dichter overmeestert in het stille heiligdom der schepping.

Noch de vreemdeling noch Karel gaven antwoord; zij klaptten immer voort.

Petrus ging tegen eenen zwaren eik leunen, die als de koning van het woud tussehen de mastboomen stond, en bleef op het gezang der vogelen, op het ritselend lied der bladeren, en op de geurende bloemekens, die met elkaar van liefde schenen te spreken, staan luisteren; en welligt had de jongeling daar den ganschen dag willen toeven, indien de familieliefde hem niet voorts had gedreven naar oom Ambrosius. Metterhaest plukte hij eenige schoone witte en roode woudroozen, bond ze samen tot een liefelijken tuil, en liep toen, zoo hard hij loopen kon, den broeder en den vreemden man na.

By het verlaten van het bosch bevond hij zich op een uitgestrekt bloemend koolzaadveld, op eenen gouden akker, waar de bijën vrolijk gonsden en aasden, waar millioenen vlinders zweefden op vleugelen van safier.

De jongeling, die nog nooit in die streek was geweest, bevond zich als in eene andere wereld. Hy kon niet verstaan, waarom de stedelingen de veldbewooners met zoo veel minachting behandelen. « Zij, die hier geboren worden en leven, moeten godsdienstiger er beter zijn, dan wij stedelingen, die nauwelijks weten wat de Schepper den mensch geschonken heeft, » dacht hij, en in dergelijke gedachten verzonken, haalde hij den broeder en den

vreemdeling in, juist in de nabijheid van een bosch, dat nog eene grootere uitgestrektheid had dan datgene waar zij reeds doorgetrokken waren. Door dit sparrenwoud lag eene breede dreef.

« Juist in het midden der dreef staat een groep olmen, » sprak de grijsaard, die de Gentenaren tot gids had gediend; « en daarover bevindt zich het huizeken van Ambrosius de Bie. Gij kunt niet missen, het staat gansch alleen, en is het eerste dat gij ontmoet. Doe den ouden man mijne groetenis, de groetenis van Pieter Lostrie.

Juist waren Petrus en Karel de breede laan ingestapt, wanneer de drij klokken van Maldeghem, het schoone dorp waarvan het lommerrijke Cleyt een buitenwijk is, voor de hoogmis begonnen te luiden.

Hoe heerlijk klonk die klokkenharmony door het stille dennenwoud! Hoe sprak alles hier tot de ziel van den gevoelvollen Petrus, van den armen katoenspinner, die, hadde hij eene andere opvoeding genoten, misschien een groot kunstenaar, een groot dichter zou geworden zijn! Nooit had zijne verbeelding hem iets zoo schoon voorgetooverd als dat dennenwoud, met zijne duizende dunne boomkens, die er niet in regel waren geplant, maar in eene zoo bevallige wanorde uit het zaad waren ontkiemd, dat geene menschenhand hen zoo kunstmatig had kunnen schikken.

De zon hing in vollen luister over het schoone

bosch, zij verguldde de breedte met mos en bloemen overdekte laan en liet hare warme stralen, schitterend en zacht als maneschijn, tusschen de boomkens spelen. Petrus was als dronken van wellust. Ware hij alleen geweest, hij ware misschien het huis van Brozen oom in zijne zalige droomerij voorbij gestapt; maar Karel was daar om hem tot het bewustzijn te roepen.

« Daar staan de olmen, » riep de oudste broeder, den wijsvinger vooruit brengende, « nog eenige stappen en wij zijn er. » En nauwelijks waren zij eenige schreden verder, of zij bemerkten een huizeken met witgekalkte muren en een zeer laag stroodak. Daar nevens stond een breede vlierboom in vollen bloei, en twee breedbladerige olmen hadden met hunne lange takken een gewelf over het huizeken geweven, dat er door zijne reinheid, gelijk eene blanke bloem in den kolossalen tuil van groene boomen, uitzag.

« Indien Brozen oom hier woont, dan woont hij er niet alleen, » bemerkte Petrus fluisterend, als sprak hij in de kerk; want het stille woud verwekte eenen indruk bij den stadsjongen als was het een heiligdom. « Woonde de oude man alleen, dan zouden er zulke schoone bloemen niet staen. Zie eens broeder, » fluisterde hij verder « welke schoone seringas, wat heerlijke peenen, meiroozen en gouden regen. »

Het was zoo stil om de wooning van Ambrosius De Bie, die eerder eene hut dan een huizeken geleek, dat de jongelingen in het begin meenden, dat er niemand te huis was. Buiten een twintigtal hoenders, die in den zonneshijn der dreef liepen te kakelen, en den haan, die op eenen boomblok stond te kraaijen, was er geen levend wezen te zien. De deur was gesloten, en de venstergordijntjes die tot aan het kruis reikten, waren digt toe.

« Ik zal eens door het venster kijken, » zei Petrus, terwijl Karel rond het huizeken wandelde om alles nog wat nader te beschouwen.

Petrus blikte over de gordijntjes in het klein net huizeken van Brozen oom; maar van alles wat zich daarin bevond, zag hy niets dan een jong meisje, dat niet verre van den haard, waarover een ijzeren pot hing, in een gebedenboek zat te lezen.

Het meisje was zoodanig in hare lezing verdiept, dat zij niet scheen te bemerken, dat het vensterken meer schaduwe en minder licht gaf; want zij keek niet op.

De maagd op wie Petrus als met bewondering staarde, droeg de oude kleedij van het Meetjesland: een vlamingen rok met gele, blauwe en roode strepen, een jakje van bruingebloemd katoen, een rooden neusdoek en een mutsje van grof wit neteldoek met vleugelen van tirlatijn. De jongeling vond de woudbewoonster wonderschoon, en toch meenden de

boerenjongens dat zij leelijk was. Wel had zij schoone natuurlijk golvende zwarte haren, die het ver uitgesneden mutsje onmogelijk verbergen kon ; wel had zij schoone donkerblauwe oogen, wel was haar gelaat van sierlijken vorm, maar het was veel te bleek, hare oogen stonden te diep, en haar mat wit voorhoofd, dat door welgevormde wenkbrauwen was versierd, was een beelje te breed en te hoog. Ofschoon het meisje op een zeer laag stoeltje zat, kon men nogthans bemerken dat zij eerder lang dan kort moest zijn, en dat zij van tengeren lichaamsbouw was.

« Is er iemand te huis ? » riep Karel zijnen broeder uit de verte toe.

Petrus knikte en ging toen zachtjes met de vingers op de deur tikken.

« Wie is daar ? » riep de zachte stem van het jonge meisje daar binnen.

« Is het hier dat Ambrosius de Bie woont ? » vroeg Petrus.

De maagd sloeg haar gebedenboek toe en trok de deur open ; maar zij verschrikte eenigzins wanneer zij de jongelingen zag staan ; zij had de zoete stem van Petrus voor eene vrouwenstem genomen.

« Wij zijn de gebroeders de Bie, uwe kozijns uit Gent, » klonk het.

« Wel wat zal grootvader blijde zijn, » riep het jonge meisje. « Geene week gaat er voorbij zonder

dat hij van u spreekt. Gisteren avond heeft hij nog gezegd : Er moest met de heiligdagen eens iemand van Gent komen. Wel wat zal hij blijde zijn ! »

En ook de jonge Regina de Bie moest wel blijde zijn om zoo onafgebroken voort te klappen, zij, die in andere gevallen, altoos met hare woorden zoo spaarzaam te werk ging.

« Gij zijt zeker een kind van kozijn Thomas, » zegde Petrus, die geen oog van de bleeke maagd sloeg.

« Ja, » antwoordde zij met eenen zucht, « vader en moeder zaliger hebben twee meisjes achtergelaten ; Ida en mij. Zet u neêr, als het u belieft, » ging zij voort, « ik zal eens gauw een tasje koffij opschenken, gij zijt moede gegaan, dat zal u deugd doen. »

Zy nam den pakketel af, hing het koffijmoorken over, en had op één, twee, drij den koffij klaar, die merkelyk verbeterde met de vette geitenmelk, die zij er bij opdiende ; en daar het hoogdag was, had zij wittebrood in huis.

« Ik heb oom eenen lekkerkoek medegebragt, » zei Petrus, « wilt gij hem aannemen, of zal ik hem zelf afgeven. »

« Geef hem liever zelf, » antwoordde het meisje ; « grootvader zal er mede opgezet zijn. De oude menschen gelijken de kleine kinderen, eene kleinigheid doet hun vermaak. »

Petrus gaf den tuil bloemen, dien hij onderwege had geplukt, aan de maagd, die hem dadelijk aan haar Lievevrouwenbeeld schonk, en toen bleven de jonge lieden vriendelijk voortspreken, tot dat de oude Ambrosius binnenkwam.

De jongens stonden regt om den ouden man te groeten.

« Ik wed dat het de kinderen van mijnen neef zaliger zijn, » riep de grijsaard, wanneer hij de jongelingen van naderbij had beschouwd. « Kozijntjes, zij zijt mij hartelijk welkom. » En wanneer Petrus hem den zoetekoek gaf, plooide hij inderdaad, gelijk Regina had voorzien, zijn gelaat tot eenen zoeten kinderlach.

Na grootvader kwam Ida, Reginas zuster van de hoogmis te huis. Eene schoone blonde maagd, die liefelyk bloosde, zoodat Petrus, na de zusters met elkander vergeleken te hebben, dacht :

« De blonde Ida lijkt eene peoen, die den kelk op den goudgelen heidegrond verheft ; en Regina lijkt de witte meiroos omgeven van donkergroene bladen. »

Oom Ambrosius vroeg naar de gezondheid van moeder, die hij in langen tijd niet had gezien ; en naar nieuws van de stad ; en ook hoe het werk in de fabrieken ging. « Over twintig jaar kende ik Gent op mijn duimken, » zegde hij ; « alle weken verkocht ik er een paar honderd bezems. Toen was

het een gouden tijd voor ons ambacht, maar dan hebben wij ook een beetje voor den ouden dag gezorgd, ziet-de-wel. »

Ida legde een frisch gewasschen tafellaken met witte en blauwe ruiten op het witgeschuurd tafelen, zette voor ieder eene telloor van geleijerwerk met groene en roode bloemen, en legde er voor elkeenen helderblinkenden tinnen lepel nevens. Dat was eene pracht voorwaar, waaraan de Cleytenaars niet gewoon waren, maar de de Bie's waren geen gemeen volk. Ambrosius was, om zoo te zeggen, de koning der bezembinders, gelijk zijne voorouders sedert eeuwen de vorsten van Cleyt waren geweest; want het is aan de familie de Bie dat Cleyt, gelijk het verder zal blijken, den bloei zijner nijverheid te danken heeft.

Regina schepte den melkpap in, en Karel dacht meer dan eens onder het eten, aan het zonderling middagmaal. « In Gent eten wij elken zondag soep en vleesch, » dacht hij. « Zou het hier bij dien zoetemelkpap blijven? »

Petrus dacht aan het middagmaal niet, hij had weinig eetlust; zijne ziel verzadigde zich in het aanschouwen der bleeke Regina.

Ida nam den papkom weg, en terwijl zij de eetshotels verwisselde, haalde hare zuster eene schoone fijngeurende hesp, een grof tarwen brood en een potje mostaart uit de spinde. Karel lekte zich

de lippen op het zicht van den geliefden kost der stedelingen, en nu werd er lustig geëten en geklapt. Ida lachte schier onafgebroken, want Ida was een meisje die altoos lachte, of het te pas kwam of niet; want zij was, op verre na, zoo verstandig niet als hare zuster; maar terwijl het blonde meisje op Karel lachte en pinkoogde, luisterde Regina aandachtig op het verstandig gesprek dat Petrus met haren grootvader hield.

Na den middag kwam er een knappe bezembinder, die wat verder in het bosch woonde, zijne pijp aansteken; maar zoohaast de buurjongen binnen kwam, lachte Ida zoo luidruchtig niet meer; waaruit de stedelingen meenden op te merken dat de blonde den bezembinder liever zag dan de kozijntjes uit de stad.

De vreemde jongen was zeer bescheiden voor eenen Cleytenaar; want daar hij meende te bemerken dat er belet was, verwijderde hij zich, na op Ida eens gepinkt en de stedelingen gegroet te hebben.

« En nu gaan wij een glazeken bier in « de Koe-koek » drinken, » sprak Brozen oom tot zyne neven. « Hesp is dorstig, en de bezembinders hebben noch kelder noch biervat; en van daar gaan wij eene wandeling doen naar het kasteel. »

Petrus wreef zich blijmoedig in de handen: « Dat is eene wandeling naar mijnen zin, » sprak hij. « Ik heb van dat kasteel nog meer hooren spreken. »

De oude man zette den hoed op, dien hij zoohaast hij binnen was gekomen tegen eene slaapmuts had verwisseld, en toonde zich bereid om de wandeling aan te vangen.

« Gaan de meisjes niet mede? » vroeg Petrus.

« Die moeten naar de vespers, » antwoordde Brozen, « een buitenmeisje dat niet naar vespers en sermoen gaat op den hoogdag, maakt zich besprekelijk. »

Op het gezegde van den grijsaard viel niet af te wijzen, de jongens onderwierpen zich. In « de Koekeek » dronken zij drij glazen bier, die Brozen oom, wat er de kozijntjes ook tegen inbragten, alle drij betaalde.

« Oom, mag ik u iets vragen? » sprak Petrus in het voortwandelen.

« Vraag al wat gij wilt, jongen, » was het antwoord; « de oude bezembinder heeft veel beleefd, en zal u antwoorden naar zijn krank vermogen. »

« Wat ik vragen wil, zult gij wel weten, » sprak Petrus; « het is zoo wonderlijk niet. »

« Brozen-oom, » sprak hij verder, « hoe komt het dat gij zoo weelderig leven kunt op uwe bezembinderij, terwijl wij in de stad zoo veel noodig hebben om eerlijk rond te komen? Karel wint alle weken dertien franken en ik twaalf; en toch is het bij ons niet gelijk bij u. Wij zijn onverwacht aangekomen, en toch vonden wij alles in overvloed in uw huis,

hesp, melkpap, koffij en wittebrood ; en wanneer er bij ons iemand komt, moet moeder seffens op loop naar den winkel. »

« Gij zijt ook met den hoogdag gekomen, » zei de grijsaard, « en de hoogdagen waar men in de stad weinig of niet meer op let, worden in den buiten nog altoos sterk gevierd. Moest gij in de week komen, dan zoudt gij wel vleesch, melk en eijeren vinden, maar gewis geen wit brood. »

« Hewel ! vleesch, melk en eijeren ! Hoeveel wint gij dan wel met het bezembinden ? »

« Niet veel, jongens, gelijk ik u dezen morgend zegde ; was er over twintig jaar daar nog al veel mede te verdienen , nu echter gaat de stiel slecht, en ook sinds ik dat ongeluk gekregen heb aan mijne hand, kan ik zelf geene bezems meer binden ; de meisjes zijn nogthans goed bij de zaak, wij mogen wekelijks nog op eene ontvangst van vier guldens brabantisch rekenen. »

« Vier guldens brabantisch , » riepen de twee katoenspinners, « vier guldens, en hoeveel geeft gij aan het bezemrijs. »

« Geen duit, » zei de oude man, « de Cleytenaars mogen het bezemrijs voor niets snoeijen, dat is eene privilegie. »

Juist wanneer de oude man het woord « privilegie » uitsprak , traden de wandelaars uit het lommerrijk mastbosch in het open veld.

« Zie daar, wat zonderlinge toren! » riep Petrus, « en wat schoone groep boomen daar nevens! »

« Dat is de kasteeltoren, » bemerkte Brozen-oom, « en die groep boomen daar staat op den kerker der zes-en-dertig Ketelaars, en daar links van den toren staan de twee linden. »

Het gesprek over de bezembindersnijverheid bleef voor den oogenblik afgebroken. Karel overlaadde den grijsaard met vragen, en Petrus had slechts oog en oor voor het tafereel dat zich voor hem ontrolde.

Wat men het kasteel noemde, was zekerlijk geen kasteel meer, maar een bouwval, waarvan de toren alleen nog regt stond; een hooge vierkante toren, slechts door een paar kleine vensters verlicht, en die even als de kerktorens op eene spits eindigde. Tusschen de bouwvallen van het oud kasteel kronkelden zich menigvuldige klimoprانken en geitenbladranken in vollen bloei, op kussens van weelderig mos; hier en daar stonden er wilde vetplanten en donderblaren, als waren ze er door menschenhanden geplant, en menigvuldige kleine bloemekens lachten uit de reten der puinhoopen, als spotteden zij met de vergankelijkheid waarop zij haren troon hadden gevestigd; terwijl de vogelen die op den toren woonden eene hymne zongen aan de lente, aan de zich eeuwig hernieuwende natuur.

Van de bouwvallen klommen de bezoekers den heuvel op, waar de groep kolossale populieren gelijk

een vriendengroep elkander van de gruwelen schenen te spreken, waarvan hunne voorvaderen, de grijze popelboomen der middeleeuwen getuigen waren geweest.

Karel en Brozen-oom keken naar de groote ekster-nesten die in de boomen hingen, maar Petrus bleef op het geritsel en het gefluister, op de geheimzinnige taal der boomen luisteren; en toen hij zich een kruis had gemaakt, daalde hij de eerste langs den moeilijken door puinhoopen belemmerden trap naar den onderaardschen kerker af. Oom en broeder volgden hem. Toen zij in de diepte waren, overviel allen eene huivering. Daar waren nog, zoo als oom onderwege verhaalde, de zes-en-dertig ringen in den muur geslagen, waar de Landheer de zes-en-dertig ongelukkigen had doen aan kluisteren, om ze te laten omkomen door honger en dorst. De jongelingen waren diep aangedaan, en zelfs de oude bezembinder, die sinds vele jaren den kerker niet meer had bezocht, was ontroerd. Eindelijk brak de ouderling, terwijl hij zich den kalen schedel ontblootte en op de knieën zank, de akelige grafstilte af.

« Laat ons een de « Profundis » bidden voor de zielen der ongelukkigen die hier zijn omgekomen, » fluisterde hij; en ook de jongelingen ontblootten de kruin en vielen naast den grijsaard neder om voor de zes-en-dertig martelaren der barbaarsche middeleeuwen te bidden.

Wanneer Brozen-oom en de neven zich weder onder de opene lucht bevonden, ontviel er allen een diepe zucht en in het oog van Petrus vonkelde een traan :

« Gij kent zeker de geheele geschiedenis der zes-en-dertig Ketelaars, lieve oom, » sprak hij.

« Niet te best, » was het antwoord, « maar Regina kent er het liedeken van, zij zal het t'avond wel eens zingen. » En toen gingen zij voort tot aan de breede linden waarvan het liedeken, of liever de legende spreekt ; twee groote linden voorwaar, wier weêrga er welligt in Vlaanderen niet meer te vinden is.

Daar stonden zij, gelijk twee onverdelgbare reusachtige schildwachten aan de oude Kasteelpoort. Verscheidene malen had de bliksem hen bij ratelenden donderslag de kruin verbrijzeld ; verscheidene malen was de vernielende bliksemvlam in hun hart gedaald, zonder hetzelfde te kunnen dooden. Het hemellicht had menigwerf hunne bladeren verschroeid, hunne takken gebroken en in de lucht geslingerd ; maar elke nieuwe lente had hun eene nieuwe bladerkroon geschonken, die zij elken meenacht met dauwdrop ompareelde, gelijk de kruin van eene jonge bruid.

« Gewis zullen die linden zoo lang leven als de

legende, » sprak Petrus, « welke sterveling zou daar eene vernietigende hand durven aan slaan. »

« Kom, wij zullen hare rompen eens meten, » zei Karel, en hij haalde een koordeken uit den zak. « Houd vast, Petrus, » sprak hij; « ik zal er rond loopen. »

De linde langs de linker zijde der poort had eenen omtrek van 5 meters 31 centimeters, en die aan de regter zijde 4 meters 96 centimeters.

Het hert van den gevoeligen Petrus klopte nog van aandoening wanneer zij in het dorp kwamen. Juist waren de vespers uit, doch het zigt der honderden geloovigen die de kerk uitstroomden, en in bonte reijen door het dorp zweefden, verstrooide Petrus niet; zijne gedachten waren teruggekeerd naar den onderaardschen kerker, en het was slechts toen hij Ida, en vooral Regina onder de volksmenigte bemerkte, dat zijn gelaat eene rustige uitdrukking verkreeg.

De bleeke Regina die de boerenjongens leelijk vonden, scheen hem nu nog schooner dan des morgens; niet omdat hare kleedij frisscher en zwieriger was; niet omdat het neteldoeken mutsje dat gedeeltelijk haar golvend zwart haar bedekte, thans kanten vleugelen had, en met een rooskleurig lint was omkroond; maar omdat haar gelaat nog met de hemelsche uitdrukking praalde, die er het gebed had op achtergelaten.

De drie wandelaars voegden zich bij de meisjes, en zoo kuijerden zij te samen het dorp uit tot aan « de Koekoek. » Vóór de deur der herberg, de gewoone rustplaats der Cleytenaars na vespers, stonden een aantal jongens en meisjes vergaderd, en daar binnen was er reeds veel volk.

« Hier gaan wij wat rusten en nog een glazeken drinken, » sprak Brozen-oom.

« De meisjes moeten medegaan, » spraken de twee jongelingen te gelijk. « Kom, Regina, kom, Ida. »

« Ida, ja, dat is mogelyk, maar Regina gaat nooit in de herberg, » zegde de grijsaard fijn glimlachend. « Zij zal wel wat eten gaan klaar maken, niet waar, Rineken? » streefde de grootvader; « binnen een half uurken zijn wij te huis. »

Petrus durfde Brozen-oom niet tegenspreken, maar hij zuchtte eens. Regina knikte en glimlachte, maar in haren glimlach lag iets pijnlijks; en is het niet zonderling, voor de eerste maal van haar leven had de jonge bezembinderin willen medegaan in « de Koekoek. »

« Zie, wat is dat nu! » zegt zij; « waarom rollen er tranen uit mijne oogen? » En de maagd durfde zich zelven de vraag niet beantwoorden.

Toen Regina de Bie een klein meisje was, ging zij in den winter naar de school bij een oud manneken, een afgevalen boer, die nog al wel geleerd was, en

die in den zomer sparreappelen en hout raapte. Het manneken leerde zoowel de jongens als de meisjes voor vier stuivers ter maand, de lessen van den katechismus, en in een boek lezen en zelfs had hij Regina cijferletters geleerd. Maar het is van den ouden leermeester niet dat wij willen spreken, maar wel van de leerlingen.

Ida ging ook naar de school, maar hoewel het lief blozende meisje met hare blonde krullen en hemelsblauwe oogen op Paaschavond, wanneer het schooljaar eindigde, geene letter meer kende dan op Allerzielendag, wanneer het schooljaar begonnen was, was Ida toch de lievelinge van al de knechtejongens, zelfs van diegenen welke de kleine Regina nog al eens hunne les hielp leeren; want, naar het zeggen van den meester, was Regina reeds in haar zevende jaar zeer hoog geleerd.

Tegen Ida riepen zij: «Dag, schoone Ida,» en tegen Regina zegden zij «leelijke Rine,» en: «Brozen De Bie's bleeke dood.»

Die gezegden verbitterden de goede Regina niet, maar zij bedroefden haar. Zij droeg degenen die haar beleedigden geenen haat toe; maar die onschuldige niets beduidende verwijtingen lieten toch een spoor na in de hagelblanke ziel der maagd, die als een helder watervlak gereed was om alles te ontvangen, om alles te weerspiegelen dat met haar in aanraking kwam. Zij had op den dag dat wij met haar

kennis maken nog al de jongens kunnen noemen, die haar « bleeke dood » hadden genoemd ; maar , zooals ik zegde , koesterde zij daerom geene kwade gevoelens tegen hen .

Wanneer zij grooter werd en met Ida bezemrijs ging snijden , gebeurde het wel eens dat hare vrachten te zwaar waren voor hare krachten ; en dan kwam er wel soms een knaap uit het bosch , die zegde :

« Ida , ik zal u wat helpen dragen ; » maar Regina , de goede bleeke Regina kwam nooit iemand ter hulp ; en dit bedroefde haar soms zoo zeer , dat er eene dikke traan van hare lange zwarte wimpers langs hare wangen rolde .

Eens had Regina toen zij zeventien jaren oud was , zich van Ida laten overhalen om mede naar Brugge naar het pandfeest te gaan . Eerst deden zij de bedevaart naar de kapelle van het heilig Bloed , en dan gingen de beide zusters met andere knapen en meisjes van Cleyt in eene herberg dicht bij de Kruispoort , waar men danste .

Ida was niet van den dans te houden , en ook de jongens lieten haar geene rust . Niemand sprak de arme Regina aan . Altoos moest zij op de bank blijven zitten nevens eene sterk door de zon gebruinde , vijfen-dertigjarige bezembinderin .

« Wie is die bleeke dood die daar naast Trina de bezembindster zit ? » hoorde zij een halfdronken

koeiwachter, die van de oude vrijster nevens haar gekend was, zeggen.

« Die bleeke dood, » klonk het in Reginas hart. « Ik ben dan nog altoos dezelfde bleeke dood van in myne kindsheid. Vaarwel, schoone jeugd ! Vaartwel, maagdelijke droomen ! » zuchtte zij inwendig. « Waar vreugde heerscht is het mijne plaats niet. Van het woud met zijne vogelen en bloemen wil ik mijne weereld maken; en de vervulling mijner pligten moet voortaan mijne eenige vreugde zijn. » Aldus in gedachten verzonken, hoorde de nog bleeker geworden Regina noch het geronk der vedels noch de woeste vreugde der dansers. Al hare vermogens hadden zich samen vereenigd in haar lijdend maagdenhert.

« Wij gaan ! » klonk het langs alle zijden onder de Cleytenaars, en meisjes en knapen strengelden de armen in elkander, en dansten in breede kransen de baan op; maar de bruine Trina en de bleeke Regina lieten zij achter; de verschroeide bezembindster morde, maar Regina kloeg niet. Zij had een besluit genomen.

En nu, drij jaren later, had zij mede willen gaan in « de Koekoek; » wat was het toch dat haar deed wankelen in haar besluit?

II.

Ida was medegegaan in de herberg, en Regina begaf zich in diepe gedachten verzonken naar de hut. Zij dacht aan Petrus, dien zij, zonder dat zij hadde kunnen zeggen waarom, wel zoo lief had als den teerbeminden grootvader. Het arme meisje bekende zich zelve dat zij sinds eenige uren sterk veranderd was. « Het is zonderling, » dacht zij, « maar het schijnt mij toe dat kozijn Petrus meer acht geeft op mijne woorden dan op de woorden van Ida. En toch mijne zuster is zoo schoon en zoo vrolijk, hoe is het mogelijk dat men in hare tegenwoordigheid op iemand acht geve buiten haar. »

Met haast legde zij hare hoogdagkleederen af, en zette weër het effen kapje op, dat zij des morgens had gedragen. Zij maakte koffij, sneed boterhammen en diende ook fijne sneedjes hesp op ; en wanneer grootvader en zuster met de kozijns aankwamen, werd er smakelijk geëten, gedronken en gepraat.

In « de Koekoek » was het bijna altoos Karel die

het woord voerde, maar in de hut was het Petrus die vertelde en ondervroeg; en terwijl hij veel vrolijker dan gewoonlijk zijne gezegden inkleedde, lonkte hij van tijd tot tijd naar Regina.

« Zie eens, grootvader, » riep de vrolijke Ida, die bijna onafgebroken had gelachen, plots uit; « zie eens, grootvader, Rina bloost. »

De grysaard en ook de jongelingen sloegen de oogen naar de maagd op, en inderdaad, gelijk de eerste roozentint zich in het oosten aan eenen helderen hemel vertoont, als voorbode van den dageraad, was er een ligte blos op het blank gelaat van Regina verschenen, een blosje dat de uitroep der zuster en de liefderijke blik dien Petrus haar toestuurde, nog verhoogden.

« Waaruit komt die blos voort? » dacht Brozenoom. « Wie zou er ooit gedacht hebben dat onze Rina kon blozen. » Maar wat hij nog verder dacht, zegde hij niemand.

Er werd besloten eene wandeling door het veld te doen. De oude bezembinder wilde zijne neven het groot berkenbosch toonen waar hij zijn bezemrijs sneed.

Al koutende wandelde Ambrosius de Bie met zijne familie door het lommerrijke bosch. Ida en Karel snelden lachend en stoeijend vooruit; maar Petrus en Regina bleven aan de zijde van den ouden man en spraken over min of meer belangrijke dingen.

Allen doorliepen een gedeelte der berkenbosschen die zich van Cleyt tot Knesselaare en Oedelem uitstrekken ; en wanneer zij moede gewandeld waren, zetten de oude bezembinder en ook de jongelieden zich onder de boomen neder, om te vertellen, hoe de Cleytenaars de privilegie hadden bekomen, om kosteloos bezemrijs te snijden. Hij begon aldus :

« Over honderden jaren toen de bosschen zich ten zuiden tot over Aaltre, ten oosten tot Adegem, en ten westen tot bij Brugge uitstrekten, woonde een onzer voorouders op de zelfde plaats waar thans nog ons huis staat ; want de beek kronkelde toen ook achter het hoveken , gelijk thans. Dezelfde huizing is het nogthans niet meer; de hut die er toen stond had slechts eene keuken en geen kamerken.

« Onze voorvader die , zoo ik het wel heb, Renatus de Bie heette, was een neerstige bezembinder, die niettegenstaande dat, met moeite den kost won voor vrouw en kind : want de boschwachters vorderden eenen al te hoogen prijs voor het bezemrijs dat zij op de goederen van hunnen heer lieten snoeijen, hoewel zij daar geen duit aan den rentmeester van gaven.

Op zekeren Sint Huibrechtsdag, juist als de bezembinder uit de mis kwam, en bezig was met gewijd brood aan vrouw en kind uit te deelen, opdat de heilige Hubertus zijn gezin behoeden zou voor

razernij, hoorde men in het bosch de jagthorens blazen, de jagthonden blaffen, en het getrappel der peerden getuigde dat eene groote menigte jagers het bosch doorkruiste. Gelijk het later gebleken is gaf de graaf van Male eene jagtpartij, waaraan vele edellieden deel namen.

« De edele jagers waren van het aanbreken van den dag in het woud, om niet alleen, gelijk thans, hazen en keunen, maar zelfs herten en reebokken op te jagen, die hier toenmaals niet onbraken.

« Gedurende den dag hoorde Renatus de bezembinder en zijne vrouw het gejubel der jagers, ten teeken van eene gelukkige jagt, en nooit hadden zij een' schooneren Sint Huibrechtsdag gezien. De zon scheen, en het weër was zacht, gelijk in de eerste dagen van april; maar tegen den avond stak de wind op, donkere wolken verschenen aan het uitspansel, en in de verte hoorde men een gerucht gelijk het gerol van den donder.

« Plots werd het zoo donker, dat men nauwelijks het zwarte woud tegen de lucht zag afsteken. De jagthorens schalden den aftogt, de honden blaften en huilden, en van tijd tot tijd hoorde men het gebriesch der paarden, als waren zij schuw voor het nakende orkaan.

« Onze Vrouwe en de heilige Donatus staan ons bij, » sprak de bezembinder, die aan de deur zijner hut op het zwellen der dondervlaag stond te kijken.

« Hilda, steek de waskaars aan en sprenkel wijwater. » En nauwelijks had hij uitgesproken, of het bliksemlicht maakte den omtrek zoo helder, als stond het bosch in vuur en vlam.

» Hilda gaf haar kind dat in de wieg sluimerde een kruis, besprenkelde toen de hut en het geitenhok met gewijd water, en slingerde ook de gewijde drop- pen die in den palmtak hingen, zoo ver zij konde het woud in, om het voor het bliksemvuur te behoeden.

« Vrouw, » zegde Renatus, « de jagers zijn nog in het midden van het bosch; wij moeten er voor bidden. Zulk een onweder dezen tijd van 't jaar, dat is niet natuurlijk. Welligt heeft de duivel het op den graaf of op zijn gevolg gemunt. »

» Heere Jezu! misschien hebben zij geene misse gehoord, » sprak de bezembinderin. « God en de heilige Hubertus willen hun genadig zijn. » Renatus hoorde de woorden zijner vrouw slechts ten halven, want de wind huilde zoo vreeselijk in den schoorsteen, en blies door het gebroken venster het waslicht uit.

» De hutbewooners vielen op de knieën en baden vurig aen hunnen roozenkrans. Het onweêr scheen niet te willen bedaren: akeliger en akeliger bromde de donder en de bliksem flikkerde onafgebroken door de kleine vensterruiten. Een stortregen stroomde van het dak en een lang ratelende donderslag, vergezeld door een' vuurroode bliksem-

schicht, sloeg eenen der zwaarste olmen die vóór de hut stond gelijk een riet ter neder, en terzelfder tijd werd er haastig op de deur geklopt.

» Verschrikt rees de bezembinder op, maar Hilda zonk van angst ineen, terwijl Renatus riep :

« Wie klopt daar ? »

« Een verdwaalde jager, » was het antwoord.

» De bezembinder trok het venster open en bemerkte bij den glans der bliksemvlammen eenen man in prachtig jachtgewaad ; hetgeen hem deed veronderstellen, dat de late bezoeker tot den jagtstoet van den graaf behoorde, waarvoor men een uur te voren den aftogt had geblazen.

» Hij trok den grendel en het deurslot open , en liet den statigen vreemdeling binnen, rakelde de asche op, die nog in den haard lag, en stak op nieuw de waskaars aan.

» De vreemde zag Hilda bleek en ontsteld tegen den blok leunen, waartegen zij had nedergeknield. Hij zag den roozenkrans in hare hand sidderen , en las den schrik op hare ontstelde wezenstrekken.

« Staak uw gebed om mijnent wille niet , goede vrouw, » sprak hij. « Bid liever nog eenen paternoster voor de ongelukkigen die bij zulk een weder in het bosch zijn verdwaald, en zooals ik het geluk niet hebben behouden onder dak te komen, waarvoor ik God en den heiligen Huibrecht dankbaar ben. »

« Deze woorden , en vooral de loon op welken zij uitgesproken waren , hadden de hutbewooners gerust gesteld. Renatus bood den vreemdeling den eenigen houten pikkelstoel aan, die zich in de wooning bevond, en legde rijshout aan om zijne kleederen te droogen , en toen Hilda nog eene wijle had gebeden , ging zij ook bij het vuur zitten om hare door de indringende nachtkoude verstevene ledematen te verwarmen. Intusschen verminderden de donderslagen , de bliksem was uitgedoofd en de wind bedaarde.

« De vreemdeling sloeg zijne helderstralende oogen op de schoone jonge vrouw en van daar op de wieg. Hilda sloot zich vast tegen haren echtgenoot, als ware zij bang, en sloeg de oogen niet van haar kind. Dit deed den vreemdeling glimlachen :

« Wees niet onrustig, lieve woudbewoonster, » sprak hij ; « mijn bezoek zal u zegen schenken. Het ware ook zonde uw geluk te stooren, » ging hij voort. « Misschien is de graaf van Vlaanderen zoo gelukkig niet als gij. »

« Indien het alles waar is, wat men van hem vertelt, » zei Renatus, « dan is zulks wel mogelijk. Maar de graaf is rijk, vriend, en de rijke menschen kunnen niet ongelukkig zijn. »

De vreemdeling schudde pijnlijk het hoofd :

« Dat meenen de geringe lieden, » zegde hij ; « maar zij bedriegen zich ; ieder heeft op de wereld

zyne zorgen en zijn verdriet. Doch ziet, het onweder is voorbij, de lucht wordt helder en de maan komt op. Ik wil u niet langer van uwe rust berooven. »

« Hoe is uw naam, vriend, » sprak hij verder, « ik zal later de vrouw nog eens komen bezoeken, die voor de verdoolde jagers heeft gebeden. »

« Maar, heer jager, toch ! het is immers geen uur om alleen door het bosch te gaan, » zei Renatus. « Indien gij hier wildet vernachten, mijne vrouw zou een paar zuivere bedlakens over onze koets spreiden, en daar zoudt gij zoo frisch en zoo goed liggen als op het bed van eenen koning. »

De vermoeide vreemdeling scheen zich te bedenken.

« En, waar zoudt gij en uwe vrouw dan slapen? » vroeg hij.

« Op het zolderken. Daar staat het bed van mijnen broeder die met de bezems naar Gent is, » was het antwoord. « Gij ziet wel dat wij geenszins bang zijn van u, en daarom moogt gij ook niet bevreesd voor ons wezen. »

« Bevreesd, » zei de vreemde man, « ik ben voor niemand bevreesd, en indien ik u waarlijk geen belet doe, neem ik uw voorstel aan. »

« Nu gij onze gast zijt, zult gij toch wel iets gebruiken, » zei de bezembinder. « Wij hebben versche eijeren en melk. »

De jager bedankte.

« Wij hebben ook ouden meê, dien wij zelf hebben gemaakt, » zei de vrouw ; « mijn man is de beste biehouder van geheel Cleyt. »

De vreemdeling nam aan. Hij dronk met veel smaak een paar glazekens van den zoeten drank, op de gezondheid van het bezembindersgezin, en wanneer Hilda het bed in gereedheid had gebragt, begaven zij zich allen ter rust.

Juist toen den volgenden morgen de haan voor de derde maal had gekraaid, en de stem der klok van Maldeghem door het Cleytsche woud dreunde, verliet Renatus zijn bed van mos, ketste vuur, legde rijshout aan en hing den theeketel over, in de gedachte dat zijn gast, die ook weldra te been was, wel een kopje lindethee zou drinken ; maar de vreemdeling bedankte. Van alles wat de bezembinder en zijne vrouw hem aanboden, nam hij slechts een paar eijeren uit de schaal en een kopje versche geitenmelk. Verder speelde hij nog een weinig met het kind dat op den schoot der moeder lag, en vroeg naan den naam van den bezembinder.

« Ik heet Renatus De Bie, » sprak mijn voorvader.

« Zeg mij eens, Renatus, » zei de vreemde man, « zijt gij wel zoo gelukkig dat gij niets ter wereld meer verlangt ? »

« God van den hoogen hemel ! zou een man niets meer te verlangen hebben, wanneer hij elk jaar

meer dan drie ponden tournois betalen moet om bezemrijs te mogen snijden ! Heer jager toch ! wat peist ge wel. »

« En verlangt gij niets anders, beste vriend, » vroeg de vreemdeling.

Renatus schudde het hoofd. « Indien ik vrij mijn bezemrijs mogt snijden, ik ware de gelukkigste man der wereld. »

« Welaan, » zei de vreemde gast, « uit dankbaarheid voor het nachtverblijf dat gij mij hebt geschonken, verleen ik u en al de bezembinders van Cleyt de privilegie van ten eeuwigen dage het berkenhout te snoeijen, tot aan den derden knoop. »

» Een hooge blos verscheen op de anders wat bleeke wangen van den bezembinder. Het onverwacht vernemen van zulk een groot geluk had al zijn bloed naar het hoofd gejaagd. De brave man stamelde eenige woorden van dankbaarheid, maar wat hij zegde was zoo onduidelijk, dat niemand het kon verstaan. Hilda nam haren echtgenoot het woord af en zegde tot den vreemdeling:

« Heer jager, de boschwachter aan wien wij moeten betalen, zal aan die privilegie niet willen gelooven. »

« Ik zal u een perkament zenden, waarop uwe regten zullen geschreven staan, » zei de gast.

« Uwe hand daarop, » zei Renatus, die de spraak had herkregen.

« De jager legde zijne blanke hand in de ruwe hand van den bezembinder, drukte die vast in de zijne, en toen trok hij eenen ring waarin een zware steen blonk, van zijnen vinger, en schonk dien aan Hilda als eene herinnering aan den vreemdeling dien zij nachtrust hadden verleend.

« En die privilegie? is die privilegie gekomen, Brozen-oom? » vroeg Petrus.

« Twee dagen later kwam er een ruiter uit het kasteel van Male de maldegemsche baan afgereden; aan het kasteel sloeg hij de baan in, die door het bosch liep. Voor de deur van Renatus hield hij stil, en nadat hij een beschreven perkament waaraan een zegel van rood was hing, had afgegeven, gaf hij zijn paard de spoor en verdween. »

« Brozen-oom, dat is een schoon vertelselken, » zei Karel.

« Een vertelselken! » antwoordde de grijze bezembinder, « een vertelselken! neen! kozijn, dat is eene ware historie. De privilegie en ook de gouden ring zijn nog in mijn huis, en sedert dien Sint-Huibrechtsdag heeft nog geen Cleytenaar een enkele duit voor bezemrijs betaald. Ik zal u van avond het perkament en ook den ring toonen. »

« En nu, kozijntjes, » zei de grijze, « zullen wij nog wat verder op wandelen, naar « de Nachtegaal, » waar men allerbeste bier tapt. Voor de meisjes is het hoog tijd om naar huis te gaan, zij moeten voor het

avondmaal zorgen; want aan de zon te zien, moet het omtrent zeven ure zijn. »

« Al zoo laat, » sprak Petrus, eerst naar de zon en dan in het donker oog van Regina kijkend. « Nooit heb ik de uren zoo vlug weten vervliegen. »

« Laat de meisjes nog eens eventjes mede gaan tot in den Nachtegaal » zei Karel. « De dagen zijn lang, en wij zijn zoo goed bijeen. »

« Alles op uur en tijd, mijn jongen, » antwoordde de bezembinder, « een goed huishouden moet geregeld gaan gelijk eene horlogie, anders geraakt de boel in de war, gelijk de Hollanders zeggen. »

De meisjes waren zoo vast aan den leefregel gewoon, die de grootvader haar van in de kindsheid had voorgehouden, dat zij geene enkele opmerking durfden maken; hoewel Regina zoowel als Ida in « de Nachtegaal » eens bescheed hadden willen doen. Lachend namen zij afscheid en sloegen onder het groene gewelf der boomen den weg naar de hut in.

Sprakeloos stapten de gezusters voort. Ida dacht aan Wardje Lippens, den jongen bezembinder dien wij in de hut van den grootvader hebben gezien, en Regina, de bleeke Regina dacht aan kozijn Petrus. Nog geen dertig stappen was zij voortgegaan, of eene onweêrstaanbare magt deed haar omkijken, iets dat de jonge meisjes nogthans zoo leelijk staat. En, is het niet zonderling? in denzelfden oogenblik deed dezelfde onbedwingbare magt kozijn Pe-

trus opkijken, zoodat de jonge lieden elkander vlak in het aangezicht blikten.

Regina was beschaamd en keerde zich vlugtig om ; maar Petrus bleef rustig de jonge meisjes nakijken ; en eerst wanneer zij den hoek der dreef waren omgekeerd, liep hij op een draffen den ouden oom na.

De grootvader had twee bijzondere redens om de meisjes naar huis te sturen ; de eerste, om voor het avondmaal te zorgen ; de tweede, om een bed voor de kozijntjes te bereiden.

De bezembinder sliep in eene alkove in de keuken , en het bed der meisjes stond in het klein kammerken nevens het geitenkot ; het waren, natuerlijk, deze laatste die haar bed voor de kozijns moesten afstaan. Voor niets ter wereld hadden zij de rust van grootvader, die sedert meer dan vijftig jaren in hetzelfde bed sliep, willen krenken.

Zy schudden haar bed van mos dat zij eenige dagen te voren zelf hadden geplukt, zoo ligt mogelijk, en spreidden grove maar hagelwitte slaaplakens over de geurige bedsteê, opdat de twee neven goed en gemakkelijk zouden liggen ; en terwijl Regina salade bereidde en versche eijeren kookte voor het avondmaal , maakte Ida voor zich en Regina een leger van mos op het zolderken.

Bij het binnentreden van grootvader was alles klaar. De salade was malsch en smaakte goed na de hitte van den dag, en de jongens moesten bekennen

dat het buitenleven vele aantrekkelikheden bezat, die men in de stad niet kende. Dit was voornamelijk het gedacht van Petrus, die meer dan een kwart uurs in de klare beek had staan kijken, die achter den tuin van Brozen-oom vloeide. Wat hij, wijl hij op de murmelende spraak der vlietluisterde, en de menigvuldige roode, blauwe en witte steentjes beschouwde, die in den schoot van den waterval lagen, dacht, hadde niemand kunnen raden; zelfs Regina niet.

Wat was het schoon in het groen en lommerrijk Cleytsche woud, terwijl de dalende zon hare stralen van purper en oranjegloed tusschen de boomtakken liet spelen, en het mostapijt verguldde dat onder de boomen lag! en hoe behagelijk, hoe geheimzinnig schoon was het daar, wanneer de maan de rijkgebladerde kruin der boomen verlichtte en het bosch in paden van schaduwe en licht verdeelde!

Na het avondmaal zat de bezembinder met zijne familie in den maanschijn op de rustbank onder de olmen. De slapende bloemen geurden verdubbeld onder het nachtgewaad van glinsterenden dauw. De gevleugelde dagkoralen lagen nevens hunne gaai-kens in hunne nesten van mos, in slaap gesust door het gezang der nachtegalen. De wind zweeg, en de boomen luisterden op de heerlijke liederen van de nachtelijke zangers.

« Ach! wat is het hier verrukkelijk onder de boo-

men, » fluisterde Petrus, en hij greep de hand van Regina, die naast hem op de zode zat.

Het meisje beefde. Het was de eerste maal in haar leven dat een jongeling haar de hand drukte, en die jongeling was de eenige man dien zij hadde kunnen beminnen. Zij antwoordde niet. Hoe had zij ook kunnen antwoorden op alles wat die handdruk tot hare ziel scheen te zeggen?

Regina bezag Petrus en Petrus bezag Regina, en beider blikken spraken de geheimzinnige spraak van den handdruk, de taal der slapende bloemen, der sluimerende vogelen, der luisterende boomen; de spraak van den zingenden nachtegaal.

« Toe, Regina, zing ons eens het liedeken van mijnheerken van Maldeghem, de legende van het kasteel, » zei de grootvader.

« Zingen, » stotterde het meisje.

« En waarom zoudt gij niet zingen, sapperloot! » riep de vrolijke grijzaard; « de nachtegaal zingt wel. »

Het meisje herstelde zich. « Ik zal het liedeken opzeggen, » sprak zij; « zingen kan ik thans niet. » En met eene van aandoening bevende stem *reciteerde* zy de verzen der legende:

- Mynheerken van Maldeghem
- ghincer al uitter jaghen|
- dry mylkens buiten Brugghe,
- daer stonter een linde breet,

» by en vont niets ter jachte
» als een herderke cleene,
» hy moest hem thegen comen,
» het was hem lief of leet.

» Wel herderken, wel herderken,
» ick souder u geiren vragen,
» wat wonder avontuere
» is in dit bosch te zien,
» van waer comt dezen horen,
» dezen overschoonen horen?
» als ick hem lest aenschouwde,
» hy behoorde aen miin.

» Mynheerke van Maldeghem,
» ghaet hier uit onsen strate,
» want dezen schoonen horen
» en gaet er u niet aen;
» blies ick op minen horen,
» myn overschoonen horen,
» de XXXVI Ceteleirs
» al souden wezen gram.

» Mynheerken van Maldeghem
» en wildet niet gelooven,
» by naem ende sette hem
» aen zynen rooden mont;

» die XXXVI Ceteleirs
» quamen uit 't bosch gespronghen,
» gelic de wilde hasen
» voor eenen temmen hont.

» Hout op, o Cameraden
» van cappen ende kerven
» en slaeter toch mynheerken
» van Maldeghem niet doot;
» ick heb met hem ghereden
» door dorpen ende steden,
» zeven jaar gedronken
» en gheten van zyn broot.

» Mynheerken van Maldeghem
» die schooter al in zyn tasche
» ende gaf dry goude penninghen
» aen dezen herder coen : —
» Wy syn ons sesendertigh
» mannen van avonturen,
» er es voor d'een of dander
» gheen cousen ofte schoen. »

« Mynheerken van Maldeghem
» ghy moet er hier ons beloven,
» geheel vaste ghaen beloven
» al op uw eerlykheit:

» dat gy het niet en zult segghen ,
» of met gheen penne schrijven ,
» als dat den bosch van Maldeghem
» met roovers is beleid. »

« Mynheerken van Maldeghem
» die heft stille gesweghen ,
» hy en heft het met gheen pennen
» geschreven ofte geseit ,
» maer heft met sinen voete
» tot Brugghe in sant geschreven,
» als dat den bosch van Maldeghem
» met roovers lag beleid.

» Mynheerken van Maldeghem
» riever al tot de sinen :
» Die XXXVI Ceteleirs
» grypt se maer by der keel ;
» ende doet aen ieder harer
» eenen ysern halsband vaste
» in d'onderaerdschen kerker
» op 't Maldeghems Casteel.

» Ende geeft se en brootjen
» ende en cruicke water
» in d'onderaerdschen kerker
» ende metselt d'inganc dicht.

» Mynheerken van Maldeghem
» schenkt ooc ghenade en metselt
» in d'onderaerdschen kerker
» den inganc loch niet dicht. »

» Mynheerken van Maldeghem
» en woonde na dien tide
» op sinen ouden casteele
» gheen langhe dagen meer :
» den kerker bleef gesloten ,
» de linden standen te groene,
» den eenen steene vieler
» oppen den andere neér.

« In den onderaerdschen kerker
» spookter het nog alle nachten,
» men sieter nog de mueren
» met d'yseren halsbant aen.
» O reisigher comter 's avonts,
» maekt stille 't cruise des Heeren
» ende slapt wat seerder over
» de Maldeghemsche baen. »

« Waarachtig ! het liedeken zegt de waarheid, »
zei Karel, nadat Regina de rijmlooze verzen had
opgezegd ; « het zijn schrikkelijke dingen. » Maar
Petrus verroerde de lippen niet, geheel zijne ziel

hing nog aan de woorden der bleeke bezembinderin.

« Welnu, jongens, hoe bevalt u het buitenleven, zoudt gij het onder de boomen kunnen gewoon worden? » vroeg Brosen-oom.

« Het is hier allerschoonst en allerbest, » zei Karel, zijne klak nog scheever schuivend. « Petrus zou het hier goed gewoon worden, maar ik heb te veel *leute* in de stad. Morgen namiddag ga ik met mijne toekomende de Hallegasten buiten de Brusselsche poort tegen, en daar zal geflikkerd en gelachen worden, tot dat de laatste zondageent verteerd is, » en Karel lachte dat het hem deugd deed.

« Uwe toekomende, » schertste Ida. « Zijn de zaken reeds zoo verre gekomen, kozijn? »

« Binnen eenige maanden gaat het er door, » was het luchtig antwoord. « Zij die oud trouwen, hebben nooit genot van hunne kinderen. »

« En gij, kozijn Petrus, wanneer trouwt gij? » vroeg Regina zoo schuw en stotterend, als ware zij bang voor het antwoord.

« Ik? » zei Petrus, « ik, dat ligt aan het meisje dat ik lief heb. »

Regina durfde haar onderzoek niet verder voortzetten. In zich zelve herhaalde zij de woorden van den jongeling, die zij gaarne ten haren voordeele had uitgelegd. Zij zat daar zoo gelukkig aan de zijde van den zachtzinnigen stedeling, en zij vreesde dat

een antwoord, eene tweede onbezonnen vraag dat geluk zou vernietigen.

Nog zaten de vrienden onder het groene gewelf der boomen op het gezang der menigvuldige nachtegalen te luisteren, wanneer de klok sinds lang de bierdrinkers uit de herberg had gejaagd. De bezembinder stond eindelijk op:

« Komt, jongens, » sprak hij, « nu zal ik u den ring eens toonen, dien de vreemdeling onze voorouders schonk, en die mij als oudste der familie ten erfdeel is gebleven. De steen schittert schoonst in het donker. » En de oude man ging vooruit om het familiestuk uit het koffer te halen.

Petrus sloeg vol bewondering de handen te samen, wanneer Brozen-oom het doosken opentrok.

« Het is precies eene kleine zon, » riep hij uit. « Hoe schoon! hoe schoon! » En inderdaad, de steen schoot stralen van het zuiverste licht.

« Indien de knop zoo groot niet was, » bemerkte Karel, « men zou zeggen dat het diamant is, want de diamant schittert in de duisternis. »

« Diamant, neen, neen, het is geen diamant, » zei de grijsaard; « wie zou een diamant en eene privilegie om bezemrijs te snijden wegschenken, om eenen enkelen nacht op een bed van boombladeren te mogen slapen? De ring heeft welligt geene waarde, maar het is eene schoone gedenkenis. »

Brozen-oom ging het doosje weër in de kist bergen, en toen hij terug in de keuken kwam, sprak hij :

« Wij zullen, volgens gewoonte, ons avondgebed doen. »

De grijsaard sloeg zich een kruis en viel op de knieën. Regina en Ida knielden aan de zijde van den grootvader, en de stedelingen keken elkander verbaasd aan. Het voorvaderlijk godvruchtig gebruik van te samen te bidden was hun gansch vreemd. Petrus boog de eerste den knie, en na een weinig talmen nam Karel ook de klak af om te bidden.

Regina kon van den ganschen nacht niet slapen, maar Ida sluimerde van den avond tot den morgen op het zachte mos, gelijk eene schoone roos tusschen de frissche bladeren. Neen, de bleeke Regina rustte niet; zij dacht gedurig aen Petrus. Het meisje voelde dat zij bemind werd, zonder dat heur gevoel nogthans op iets wezentlijks steunde. Alles wat de jongeling den vorigen dag had gezegd, riep zij terug in haar geheugen, en alles wat hij gedaan had, zag zij weder voor haren geest; en zij moest eindelijk bekennen, dat kozijn Petrus niets had gezegd of gedaan om haar zijne liefde te verklaren; maar haar gevoel was sterker dan hare redenering.

« En toch bemint hij mij, » sprak zij zichzelve bij zoeten glimlach toe. « Wat ik voor hem gevoel is niets anders dan de echo zijner liefde, die weërklank

vindt in mijn hart. O! beminnen is gelukkig zijn!
beminnen is leven!»

Terwijl Regina zoo hare gewaarwordingen ont-
leedde, zongen de nachtegalen hunne zoete minne-
liederen voort, en toen de eerste stralen van den
dageraad door het kleine zoldervensterken glom-
men, ontwaakten er duizenden vogelen in het woud,
om den Almagtigen een morgendlied te zingen.

Nog nooit had het gezang der vogelen de jonge
maagd zoo schoon geschenen; nooit had zij te voren
verstaan dat het eerste lied der woudzangers een
lieddelied was. Zij kende zich zelve niet meer, zij
was een ander mensch geworden.

Voor de derde maal kraaide de haan wanneer
Regina hare slaapstede verliet; zij kleedde zich
haastig, en liep, volgens gewoonte, naar de eerste
misse; maar overal waar zij ging volgde haar de
beeldtenis van Petrus.

« O myn God! vergeef mij mijne verstrooiingen, »
had zij, wanneer zij voor het heiligste der heiligen
knielde; « vergeefs wil ik tot u spreken, vergeefs
wil ik u zeggen dat ik u boven alles beminne; mijn
hart betwijfelt wat mijn mond getuigt; maar gij
die de opperste liefde zijt, zult mij, zwak schepsel,
die niet in staat ben mijne gevoelens te bedwingen,
mijne krankheid vergeven. »

En na dat zij zoo tot den Heer der Heeren had
gesproken, kwam er rust in haar gemoed; en wat

zij verder bad, klom als een geurige wierookwalm tot Hem die louter liefde is.

Regina bloosde, wanneer zij Petrus op hare tehuiskomst den morgendgroet bragt; het was als of zij vreesde dat de jongeling alles wat zij over hem had gedacht, op haar blank voorhoofd zou lezen. Ja, zij bloosde, want zij was beschaamd over hare gedachten.

De bezembinder trachtte de kozijns onder het koffijdrinken te overhalen om ten minste tot in den namiddag bij hem te vertoeven; en Petrus had dit voorstel gaarne aangenomen: maar Karel had voor niets ter wereld zijne wandeling buiten de Brussel-schepoort, waar hij den vorigen dag had van gesproken, willen missen. « Pront om acht uren moeten wij vertrekken, » zegde de jonge spinner, « het zal niet gezegd zijn dat Karel de Bie zijn meisje heeft doen wachten. »

Ida sneed tarwen brood en hesp af voor het gebruik der kozijns onderwege, en legde er ook een schoon stukje voor hunne moeder bij, en toen deed de geheele bezembindersfamilie de jeugdige bloedverwanten uitgeleide door het bosch. Aan de groote baan nam Regina afscheid, maar de grootvader en Ida gingen verder meê naar het dorp om de hoogmis te hooren.

De beide jongens drukten Regina's hand ten afscheid; maar in die handdrukken lag een breed

verschil. Karel had de schoone blanke hand der jonge nicht lachend geschud, en beloofd van met de Cleytsche kermisterug te keeren. Petrus had zachtjes de vingeren van het bleeke meisje geprest, en terwijl hij hare hand wat nader trok, als wilde hij die aan den mond brengen, was er een traan op gevallen.

« Van waar kwam die traan? » dacht Regina, terwijl zij met gebogen hoofde huiswaarts keerde. Ja, van waar kwam zij? en van waar kwamen de twee tranen die thans aan hare eigene wimpers hingen te biggelen? — Van waar komt de dauwdrop in het hart der liebloem bij het opengaan? »

III.

Juist gelijk den vorigen dag, ging Wardje Lippens, de knappe bezembinder, na het middagmaal zijne pijp bij Ambrosius de Bie aansteken.

« Zijn ze weg? » sprak hij tot Regina, die onder den vlierboom zat te droomen.

« Van te morgend, » riep Ida, die Wardje had zien aankomen, van op den dorpel.

« Gy gaat ze zeker in het kort ook eens bezoeken? » ging de jonge bezembinder tot Regina voort, alsof hij zich geenszins aan Ida gelegen liet; « het is toch zoo *leutig* in de stad. »

« Daar hebben wij het, » riep Ida en lachte hertelijk; « ik heb het waarachtig gedacht dat gij zoudt jaloersch zijn. »

« Jaloersch! wie is er jaloersch? » zei Wardje. « Jaloersch! ik van u jaloersch zijn, op verre na niet. »

Bij deze woorden ging de jonge bezembinder in de hut, rakelde de asch op, stak zijnen tabak aan en

ging, zonder zich verder om de meisjes te bekreunen, den kerkweg op.

Ida lachte niet meer. De roozen verdwenen van hare wangen en hare oogen schoten vol water.

« Wie heeft in zijn leven zoo iets gezien, » sprak zij tot Regina terwijl zij hare tranen wegpinkte, « hadde ik geweten dat Wardje zoo wonderlijk is, dan ware ik niet medegegaan, noch in «de Koekoek» noch op de wandeling. »

« Die kwaadheid zal wel overgaan, » troostte de zuster ; « Wardje ziet u geern. »

« Of hij mij geern ziet, » zuchtte Ida ; « toen wij zaterdag met de bezems naar Brugge gingen, heeft hij het nog bevestigd, en nooit ben ik bij hem, of hij zegt: « O ! Ida, wist gij hoe geern ik u zie. »

Regina boog het hoofd.

« De jongens verklaren hunne liefde met woorden, » dacht zij ; « en Petrus heeft mij niets gezegd. Wee mij, ongelukkige ! waarom heb ik die hoop in mijn hart laten komen ? Waarom heb ik eenen oogenblik vergeten dat ik leelijk ben ? »

Volgens gewoonte gingen de zusters te samen naar de vespers. Ida bad godvruchtig aan haren roozenkrans ; Regina bad ook, maar van tijd tot tijd vielen er tranen op haar gebedenboek.

By het huiswaarts keeren sprak de oudste zuster :

« Er is mij onder de vespers iets in het hoofd gekomen ; ik begeer Wardje niet meer, al is zijns

gelijke niet onder de bezembinders te vinden. Wardje is jaloersch, dat heb ik al dikwijls genoeg ondervonden. En wat kan eene bezembinderin met een jaloersch man doen? Wij moeten alle weken met de bezems naar de markt, en om een oordje meer van onze koopwaren te maken, moeten wij daarenboven de dorpen rondleuren en iedereen te woord staan. Het zou mij kunnen gaan gelijk Nelleken Van der Syden; hoe meer geld zij te huis brengt, hoe meer slagen zij krijgt.»

« Dat is spoediger gezegd dan gedaan, » bemerkte Regina, « met redeneringen jaagt men dengene dien men bemint niet uit het hart; en gij ziet Wardje geerne. »

Ida zuchtte en Regina streek eene traan uit haar oog. Maar de oudste zuster hadde onmogelijk kunnen raden waarom de jongste zuster weende.

Nadenkend vervorderden zij haren weg. Geene van beide lettede noch op het gezang der vogelen, noch op de lieve bloemekens die onder de boomen bloeiden. Haar hart was te vol zuchten en haar hoofd te vol droeve denkbeelden.

Ida stapte, gelijk op andere zondagen, verder het bosch in, met hare speelgenooten; en Regina ging met het hoofd op de hand geleund, onder de boomen op het plekje waar zij den vorigen avond naast Petrus had gezeten, daar waar de jongeling haar zoo leederlijk de hand had gedrukt, zitten mijmeren.

« Zeggen ! Wat moest Petrus mij zeggen ? » dacht zij. « Men kan ook zijne gedachten uitdrukken zonder woorden : hij heeft met de oogen gesproken en zijne gevoelens in mij doen overgaan. Het is meer gebeurd dat een schoone krachtige jongeling eene bleeke maagd beminde. Waarom zou ik het gevoel dat hij in mij heeft opgewekt, trachten uit te roeijen, vermits het mij gelukkig maakt..... En toch ik moet hem vergeten, » zuchtte zij, na nog eene poos haren toestand overdacht te hebben. « Wat zou er van mij geworden indien ik plots hoorde zeggen : Kozijn Petrus is getrouwd. »

« Neen, ik moet hem poogen te vergeten, ik moet als vroeger genoeg zoeken in mijne liefde voor grootvader en Ida, en in het bestuur van ons huishouden. Voortaan zal ik de plaats waar zijn eerste handdruk zoo luid tot mijne ziel sprak, vermijden, » zuchtte zij, terwijl zij van de grasbank opstond en zich omkeerde, om de plek vaarwel te zeggen waar Petrus had gezeten.

Op denzelfden oogenblik begon boven haar hoofd een vogelken zoo schoon te zingen, dat zij opkeek naar den liefelijken zanger : haar oog rustte eene poos op het rijkgebladerd gewelf der olmen. Plots ontsprong haar een kreet van verrassing : In de schors van den boom waar zij den vorigen avond het hoofd had tegen geleund, stond de naam van Petrus de Bie geprint ; daaronder stond

het jaargetal van den huidigen dag, 15 mei 1837, en verder iets dat zeer wel op een hart geleek. Gewis had de jongeling dat zelf in de boomschors gesneden, terwijl Regina naar de eerste misse was, want buiten dien tijd had zij hem geenen oogenblik uit het zicht verloren.

« Maar waarom heeft hij zijnen naam juist op *dien* boom geschreven? » vroeg het meisje zichzelve af: « en dan dat hart? Wil dat niet zeggen dat hij zijn eigen hart onder de boomen bij de bleeke Regina heeft gelaten? Neen, neen, nu wil ik niet meer twijfelen, maar hopen en wachten, » dacht zij.

Des avonds kwam Wardje Lippens naar de hut. Ida en Regina zaten op eenen boomblok onder het venster, juist onder de schaduwe van den bloeienden vlierboom; en grootvader las zijnen roozenkrans in den hoek van den haard.

« Ida, ik zou u moeten spreken, » zei de jonge bezembinder; « maar Regina mag er wel bij zijn. Zeg mij, meisje, wien gij den voorkeur geeft, mij of den stedeling? »

« Dat weet gij wel, » antwoordde Ida bedroefd, want het deed haar pijn dat Wardje aan hare liefde twijfelde.

« Dat is geen antwoord, » zei de bezembinder.

« Wardje, gij doet Ida onregt, » zoo nam de zuster het woord op; « zij bemint niemand dan u; daarenboven, kozijn heeft zijn meisje in de stad. »

« Is 't waar? » sprak de jongeling met verhelderd gelaat. — Ida knikte.

« Dan moet er een einde aan komen, » zei de bezembinder, « ik wil voor niets ter weereld nog eenen nacht doorbrengen gelijk den voorleden. Ik meen toch dat er grootvader niets zal tegen hebben, dat wij ons deze week laten aanplakken, en dadelijk de kerkgeboden laten gaan. »

« Wardje toch ! waar zijn uwe droeve zinnen, » riep Ida; « wij hebben geene wooning, en ook geen enkel stuk huisraad. »

« Dat zal ons te meer doen zorgen, » was het antwoord; « wij zullen ergens wel onder dak komen, en bezemrijs groeit er voor iedereen. »

De zusters stonden verslagen. Ida had gaarne toegestemd, maar zij week terug voor de schijnbare onmogelijkheid; en Regina kon geene kennis maken met het gedacht dat een vreemde jongeling haar zoo plots van hare zuster zou scheiden.

« Wardje, » zegde zij, « uw hoofd is verhit en uw hart ontsteld, en in zulke oogenblikken, vriend, besluit men tot dwaasheden; zet u neêr, en laat ons de zaak eens goed overleggen. Er kan ergens een huisje te koop komen; en wees er zeker van, het zal grootvader op eene kleinigheid niet aankomen om zijne Ida, zijn petekind, gelukkig te maken. En u ook ziet hij geern. »

« Zoo meen ik het ook, » antwoordde Ida; maer

de geliefde, die te voren altoos zooveel mogt inbrengen, had thans beter gezwegen.

« Ha! gy meent het ook, » riep de jonge bezembinder. « Gij meent het ook! en wat meendet gij gisteren, toen gij den stedeling zoo vriendelijk toelachtet? Waar is grootvader? ik moet zijn woord hebben. »

« Daar laatde duivel der jaloezij weêr zijne horens zien, » dacht Ida, maar het arme meisje antwoordde niet, zij liet het woord aan de kalme, verstandige zuster, die sprak :

« Is het in zulke stemming dat gij uwe bruid moet afvragen? Wardje, vriend, gij hebt het mis; er bestaat tusschen kozijn Karel en Ida niets meer dan tusschen u en mij. Kom later wanneer gij kalmer zijt terug om grootvader te spreken. Ik zulke stemming doet men den eersten stap tot het huwelijk niet. »

« Ik wil zekerzijn, » antwoordde Wardje Lippens. « Ik wil dezen avond het jawoord hebben; anders vertrek ik morgen naar Frankrijk. »

« Maar gij hebt het jawoord, » sprak Regina toegevend, als sprak zij tot eenen dronken man; want Wardje was zat en redeloos van jaloezij. « Gij hebt het woord, jongen; Ida heeft daar nog aanstonds haar woord gegeven. »

« Is het waar, Ida, » vroeg de bezembinder, « bemint gij mij nog genoeg om seffens te trouwen? »

« Seffens, » herhaalde Ida; « seffens, ja wel, » antwoordde zij na eene korte aarzeling; « maar niet zonder voorwaarden. »

« Hoe zoo? »

« Ten eerste, wil ik nooit, wanneer ik uwe vrouw zijn zal, met de bezems ter markt gaan, noch die in de omstreken gaan uitleuren. Met eenen man als gij moet men eene ware *huisvrouw* zijn. Ik wil het rijs-hout snijden, de bandekens klieven en de bezems maken; maar die gaan verkoopen, neen, dat nooit.

« En ten tweede, grootvader moet zijne toestemming geven zonder achterdenken. Het huwelijk van het kind waarvoor hij in zijnen ouden dag heeft gezorgd en geslaafd, moet hem verheugen, zonder dat het hem nieuwe zorgen baart. Er moet dus ook voor Regina en voor grootvader gezorgd worden. Ik breng het geld te huis, en nooit heeft Regina anders gedaan dan de koopwaar bereid. Hoe zal het hier gaan wanneer ik weg ben? »

Wardje verborg zijn gelaat in de beide handen.

« Waren die kozijns niet gekomen, » zuchtte hij, « wij hadden nog een paar jaren kunnen wachten; maar nu, Ida! Ida! wat ben ik ongelukkig. » En de kloeke jonge man begon te weenen gelijk een kind.

« Moet gij daarom schreijen, » kreet Ida zelf in tranen losbrekend. Och Heere! waren die kozijns liever te Gent gebleven. »

« Maak geen verdriet, » zuchtte Regina, « noch ik noch grootvader zullen uw geluk verhinderen. Maar gij, Wardje, moest meer vertrouwen hebben in het meisje dat u sinds hare kindsheid lief heeft. Daarbij, kozijn Karel is te weeg met eene gentsche te trouwen ; en wat kozijn Petrus betreft.... »

Indien Ida, terwijl hare zuster die laatste woorden uitsprak, niet zoo zeer in hare droefheid ware verdiept geweest, dan had zij voor de tweede maal kunnen uitroepen :

« Zie eens, Regina bloost. » Want nooit kon de bezembinderin den naam van haren geliefden uitspreken, nooit kon zij aan hem denken, of de gloed der liefde tooverde liefelijke roozen op haar blank gelaat.

« Ik geloof dat ik ongelijk heb, » zei Wardje, « maar ik ben mijns zelfs niet meester : want zie, moest ik Ida verliezen, ik ging de weereld uit. Ik ging verder dan Parijs, verder dan Amerika. »

« Dwaze jongen, » troostte Ida ; « nergens moet gij gaan, hier zullen wij ons leven slijten ; hier onder de boomen. »

Wardje vaagde zijne tranen af, en hoewel hij nog steeds voortsnoekte, was hij toch getroost.

« Ik zal morgen grootvader spreken, » beloofde Regina, « en ik herhaal het, om mijnentwille moet uw geluk geen oogenblik vertraagd worden. »

« Ida ! Regina ! » riep de grootvader, terwijl hij,

na het eindigen zijner avondbede, zijnen rozenkrans weër in den vestzak stak.

« Slaap wel, Ida, slaap wel, Regina ; slaap wel, Wardje, » klonk het onder den vlierboom ; maar niettegenstaande die hartelijke wenschen bragten de jonge meisjes eenen onrustigen nacht door, en Wardje Lippens had den volgenden morgen roode randen rond zijne altoos zoo helderstralende bruine oogen.

IV.

Moeder De Bie had Nelleken Colpaert, het schoone fabriekmeisje dat met haren Karel verkeerde, den tweeden Sinxendag op een potje koffij verzocht. Zij zag Nelleken geern, en had van haar willen weten hoe ver de zaken tusschen deze en haren zoon Karel gevorderd waren. Zij wilde dit huwelijk verhaasten, en zij zou daarenboven ook wel gewild hebben dat haar zoon Petrus een oog op het een of ander braaf fabriekmeisje sloeg. De oude vrouw had geern hare twee zonen in huishouden geweten, vooraleer zij in het Godshuis ging, en in dien morgen had zij bij schriftte vernomen dat zij het klein huizeken in St. Jacobs Godshuis, waar zij sinds zoo lang had naar getracht, tegen 1 augustus mogt betrekken. Haar innigste wensch, haar schoonste droom ging zich verwezentlijken; zij ging het overige van hare levensdagen in het liefdadigheidsgeesticht slijten, waar zij eigen huis en haard, en daarenboven een klein maandgeld verkreeg om stil

van te leven. Zij zou hare kinderen niet moeten tot last zijn in haren ouden dag, en toch vrijheid genoeg genieten om hen dikwijls te bezoeken en in haar huizeken te ontvangen. Zij zou gaan rusten en sterven, waar hare moeder en hare grootmoeder hadden uitgerust, na een werkzaam en zorgvol leven, en kalm waren ingeslapen om te ontwaken in den lusthof der Hemelen.

Dit gedacht maakte de moeder van Karel en Petrus onuitsprekelijk gelukkig; en daarom had zij den koffij waarop zij Nelleken had genoodigd, nog sterker dan gewoonlijk gemaakt en er suikerspekken en lekkerkoek bij opgediend.

Juist waren de komekens volgeschonken, wanneer de jongens bestoven en bezweet het huizeken kwamen ingevlogen; want zij hadden dapper aangestapt.

« Ben ik hier niet pront op tijd? » riep Karel, eerder Nelleken dan zijne moeder toe; maar de oude vrouw nam den uitroep toch voor zich, want terwijl het jong meisje knikte en lachte, sprak zij:

« Ik wist wel dat gij niet over tijd zoudt wegblijven. Wat zoudt gij op eenen tweeden Sinxendag, wanneer men buiten de Keizerpoort danst, bij de boeren blijven doen. Wat is er daar te zien? »

« Ik heb goed nieuws, Karel, » ging zy voort. « De brief is gekomen. Tegen den eersten der oogstmaand mag ik ingaan. »

Er ontsnapte Karel een kreet van blijde verrassing; maar het gelaat van Petrus versomberde, want hij was het naar het godshuis gaan, voor wat zijne moeder betrof, vijandig. Het was zelfs om met zijne moeder alleen te blijven woonen, wanneer Karel zou getrouwd zijn, dat hij nog nooit een meisje van liefde had gesproken. De goede zoon had steeds gehoopt dat zijne moeder eene plaats in het godshuis zou geweigerd worden, omdat zij twee zonen had die voor haar konden werken. En thans was die hoop verijdeld, en hij geloofde dat zijne moeder haar lievelingsplan nooit zou laten varen.

« Tegen eersten augustus, » zuchtte hij.

Een hartelijke lach der moeder was het antwoord op dienzucht.

« Gij kunt niet eeuwig aan moeders rok blijven hangen, » sprak de eigzinnige vrouw; « en het wordt ook hoog tijd dat gij naar een meisje omziel; niets moet u beletten te trouwen: Nelleken heeft zelf haar huishouden, en ik heb gerief voor u en mij. Wanneer mijn huizeken zal gemeubeld zijn, laat ik u nog genoeg om eene vrouw te kunnen nemen, die geen enkel stukje huisraad medebrengt.»

« Het is al dat niet, » sprak Petrus. « Wat geeft mij dit huizeken en alles wat er in is, wanneer gij het verlaat, moeder? U is 't die ik geerne behouden zou, zoo lang gij leeft. »

« Droeve jongen, » antwoordde de moeder en zij

haalde de schouders op. « Gij hebt juist de gedachten van uwen vader zaliger. Wat boerenstreken zijn dat al weér? Waarom zou ik u tot last blijven, wanneer ik anders aan den kost kan komen? »

« Wat is dat nu! » riep Karel; « is moeder in het Godshuis, zij is daarom uit de wereld niet. Zij mag hare goesting doen. »

De jongens trokken hunne jassen uit, waschten hun gelaat met frisch water en kwamen toen een potje drinken. Er werd nog veel over het godshuis en over moeders rustige toekomst gesproken.

Karel ging met zijn Nelleken de vesting op, en verder langsover de Visscherij naar de Keizerpoort; maar Petrus bleef te huis. Hij las den brief die het bestuur der godshuizen des morgens aan zijne moeder had gezonden, en liet, om zoo te zeggen, op ieder woord eene traan rollen.

Hoe gaarne had hij al de letteren van het schrift dat hem van zijne moeder moest scheiden, uitgewischt! En toch, tegen de denkwijze zijner moeder was niets in te brengen. De oude vrouw meende, dat het verkrijgen van eene plaats in het godshuis het grootste geluk was, dat haar kon te beurt vallen. En toch beproefde hij de teêrgeliefde moeder te overhalen:

« Laat Karel met Nelleken trouwen, vermits gij het zoo verlangt; » zegde hij: « Ik win immers geld genoeg voor ons beiden. »

« Neen, neen, gij ook moet trouwen, mijn jongen, » was het antwoord; « en wat zou ik dan bij u, bij jonge getrouwden doen? Niets anders dan in den weg loopen en uwe vrouw de meesterschap betwisten. Dat mag niet zijn, jongen; met den eersten der oogstmaand betrek ik myn huizeken: al de advokaten van Gent zouden mij dit niet kunnen uit het hoofd klappen. Tracht tegen dien tijd een knap fabriekmeisje te krijgen, die, gelijk Nelleken, eenen schoonen stuiver wint; want het is zuur leven waar alles van eene hand moet komen; en dan ga ik gerust en als verzekerd van uw geluk in het Godshuis. »

« Een fabriekmeisje neem ik nooit, » zei Petrus. « Wanneer gij niet wilt bij mij blijven, neem ik eene vrouw die wascht, stopt en naait, en het huishouden oppast; en daar zal ik verder mede komen dan met eene haspelaarster. »

« Nelleken wint tien franken in de week, is dat geen schoon geld? » bemerkte de moeder.

« De winst kan mij niet bekoren, » antwoordde de jongeling. « Moet ik trouwen, dan trouw ik met mijne nicht; met Regina De Bie. »

« Met Regina de Bie! » riep de moeder en zij legde de beide handen op de heupen. « Met Regina de Bie, met eene bezembinderin; neen, jongen, zoo waar als ik een meisje van het Meirhem ben, zal dit, zoo lang ik leef, niet gebeuren. »

« Blijf bij mij, moeder, » antwoordde Petrus,

« dan is er geene spraak van trouwen meer, noch met Regina noch met iemand anders. »

« Arme jongen, hadt gij toch nooit naar die boerenfamilie van uwen vader uitgekeken, » sprak de grijze vrouw weemoedig; « waart gij toch nooit naar Cleyt gegaan. Waarom doet gij mij zooveel verdriet aan, Petrus, gij die altoos zoo goed waart. »

Ja en neen is een lange strijd, zegt het spreekwoord, en zoo was het dan ook tusschen moeder en zoon. De oude vrouw gaf meer en meer haren haat legen de boerenfamilie, legen de bloedverwanten van haren echtgenoot lucht; en Petrus nam, met eenen immer klimmenden gloed, de verdediging van het bezembindersgezin op. Maar toen eindelijk de moeder in hevige gramschap, hare vuist met zoo veel geweld op de tafel liet vallen dat er de koffijkommekeken op dansten, gevoelde de brave zoon dat het tijd was van zwijgen, dat hij eene gunstiger gelegenheid moest afwachten om van zijne liefde voor de bleeke nicht te spreken.

Het is toch zonderling dat de loffelijkste dingen zoo dikwijls aanleiding geven tot ongenoegen, zelfs tot verdriet. Moeder De Bie beklagde het zich dat hare zonen naar de boerenfamilie hadden uitgekeken; en denzelfden avond had ook Ida uitgeroepen: « Waren die kozijns maar liever te huis gebleven. » Maar dat ligt zoo in den aard der dingen; alles heeft zijne schoone en zijne min aangename zijde. Het is

soms bij de toenadering der menschen, gelijk bij de ontmoeting der schepen op de rustelooze zee : bij de minste onvoorzichtige beweging ontstaat er eene botsing die beiden in gevaar brengt.

Zoo als Regina het aan Wardje Lippens beloofd had, toetste zij den volgenden morgen haren grootvader over het huwelijk van den knappen bezembinder met hare zuster Ida. Zij vertelde hem de gebeurtenis van den vorigen avond, en toen de grijsaard alles aanhoord had, sprak hij, terwijl er een zeer zonderlinge glimlach om zijnen mond speelde :

« Rineke, wij zullen trachten *twee vliegen in eenen lap te slaan*. Het ware beter uwe bruiloft te gelijk met die van Ida te vieren. Dat ware leutiger en ook profijtiger. »

« Maar, grootvader, » zei Regina, nog bleeker wordend dan zij gewoonlijk was, want ook hare roosverwige lippen verbleekten; « maar, grootvader, gy weet wel dat mij nog nooit iemand heeft aangesproken. »

« Wat ik gezien heb, heb ik gezien, » zei de grijsaard en pinkoogde schalkachtig.

Regina had geerne gezegd :

« Wat hebt gy gezien, lieve grootvader, » want zij meende te bemerken dat de oude man op kozijn Petrus zinspeelde; maar de woorden verstierven op hare lippen.

« Indien ik mij eens bedroog, » dacht zij, « en zoo

om mijne nieuwsgierigheid te voldoen, het geheim van mijn hart verraadde. »

De zoete eenigzins bevende stem van den grijsaard onderbrak de gedachten der stille maagd :

« Grootvader heeft veel beleefd, veel ondervonden, mijn Rineken, » sprak hij; « en gij moet weten, kind, dat een opmerkzame oude man in het gelaat der menschen kan lezen, gelijk de geleerden in de boeken; en soms dringt hun oog tot in de binnenste plooijen van het menschelijk hart. Meent gij dat ik niet weet, waarom gij sinds een paar dagen van tijd tot tijd lichtelijk bloost? Meent gij dat ik niet weet wat u bekommert, wat gij verlangt, wat gij vreest? Ja, Rineke, dat weet ik allemaal. »

Nog nooit had de maagd zoo schoon gebloed dan bij het hooren der woorden van den grootvader. Hare lange pinkers vielen als een floers over haar zachtstralend maagdelijk oog, en zij drukte hare schoone hand op haren trillenden boezem.

« En denkt gij dat ik het verlangen van kozijn Petrus niet ken? » vervolgde de grijsaard zonder acht op de aandoeningen van het meisje te geven. « Dat weet ik allemaal, kind. Zeg dus aan Wardje Lippens dat hij al die muizennesten uit het hoofd moet steken en zijnen tijd afwachten. » En als om te toonen, dat hij verder over eene zaak die hij als afgedaan beschouwde niets meer wilde hooren, begon

hij, terwijl zijn kliefmes door de bezembandekens sneed, te neuriën :

« Ach ! wat is de liefde ,

De liefde , de liefde ,

Ach ! wat is de liefde toch een aardig ding. »

En Wardje Lippens? Ja, die moest zich aan het besluit van den grootvader onderwerpen. Hij kende het karakter, den krachtigen wil van den grijsaard; en nu de kozijns weër in de stad waren, was hij ook zoo ongerust niet meer. Weldra herkreeg hij zijne vorige zielerust, zijne vorige vrolijkheid. Ook de ligte wolk die als een nachtfloers het lief gelaat van Ida had overschaduwde, verdween bij den eersten zoeten liefdeblik van den jongen bezembinder, gelijk de morgendnevel bij den glans der zon. En Regina? Regina ging zich wel vijfmaal daags in de heldere sloot spiegelen, om te zien of zij wel zoo schoon was als de waterlelien, die den kelk boven het kristalijnen vlak verhieven en zich als in den vloed spiegelden.

Sedert de woorden van den grootvader hare gewaarwordingen hadden bevestigd, twijfelde zij zoo sterk aan de liefde van den jongen fabriekwerker niet meer; en toch, wanneer zij des avonds, onder de boomen zat te mijmeren, terwijl grootvader aan zijnen roozenkrans bad, en Ida met Wardje aan de deur stond te praten, zuchtte zij dikwijls.

Was het van liefde en verlangen, of was het van onrust? Dat zegde niemand.

O hoe menigmaal keek de bleeke schoone, toen ze voór de hut onder de boomen hare bezems bond, de groene laan in, langs waar Petrus de eerste maal was aangekomen, langs waar zij hem uitgeleide had gedaan, en langs waar zij zoo vurig hoopte dat hij eenmaal zou terugkeeren.

Des zondags onder de hoogmis liet zij den papketel alleen in den haard hangen, om van op den boomblok die onder den vlinderboom lag, de lommerrijke dreef in te kijken; en toen zij zoo moede gezien was, dat de voorwerpen in het groene diep zich met elkander schenen te versmelten, dacht zij dikwijls:

« Er beweegt zich iets in de verte. Indien het Petrus ware! » En toen zij later bemerkte dat het hare verbeelding was die haar de beeldtenis van den geliefden had voorgetooverd, liet zij moedeloos het hoofd op den boezem zinken en zuchtte:

« Begoochelingen! niets dan begoochelingen! en zoo vergaat mijne laatste hoop. »

Eens in het begin der maand julij zat Regina, terwijl Ida en grootvader naar de hoogmis waren, weér onder de boomen, en sloeg van tijd tot tijd de oogen van haar gebedenboek in de laan, en van in de laan weér in haar gebedenboek: en juist had zij, na het bidden eener litanie, het boek toegeslagen,

wanneer zij in de verte iemand zag aankomen, wiens houding zeer wel op die van kozijn Petrus geleek. Haar hart zegde dat het de geliefde was, maar haar oordeel loochende haar gevoelens. Neen, neen, het kon Petrus niet zijn; hij die daar aankwam droeg eenen blauwen kiel, en de beide kozijns waren in laken gekleed.

En toch stond zij op en ging zij als onbewust van hetgene zij deed den aankomenden te gemoet. Haar hart klopte hevig en hare ledematen sidderden.

« Regina! » klonk het eindelijk. « Regina! » en Petrus De Bie sloeg de armen om den hals der bleeke woudrooze. « Petrus! » lispelde het meisje zacht, en liet het hoofd tegen de borst van den jongen man zinken.

« Regina! Petrus! » die twee woorden waren de gansche liefdeverklaring van den fabriekjongen en de bezembinderin en toch waren die verklaringen zoo duidelijk dat de geliefden zonder een woord verder te spreken, hand in hand als verloofden den grootvader, die juist met Ida van de hoogmis kwam, te gemoet gingen.

« Heb ik het niet gezegd! » riep de oude Ambrosius het naderend paar toe. « Heb ik het niet gezegd dat wij twee vliegen in eenen lap zouden slaan? Grootvader kent die streken, hij is ook jong geweest. »

Na het middagmaal ging Wardje Lippens volgens

gewoonte zijn bezoek bij de bezembindersfamilie afleggen ; en dadelijk bemerkte de jonge bezembinder waarvan er spraak was. Er werd veel gesproken en overlegd, en een uur later waren de kleindochters van den ouden bezembinder beide de bruid.

« Maar Regina toch ! waarmede bekommert gij u, » sprak de grootvader een paar dagen later. « Moet gij zoo nadenkend wezen, omdat gij de bruid zijt ? »

« Nadenkend, grootvader, ben ik nadenkend ? » glimlachte het meisje, dat inderdaad hare gedachten in dien oogenblik liet voortvlotten op den helderen oceaan der liefde.

« Ja, dat zijt gij, » sprak Ambrosius, « en dat is zekerlijk niet noodig, kind. Petrus is een brave jongen, en voor wie werken wil, bakt men overal brood. »

« Ó daaraan dacht ik niet, » antwoordde het meisje ; « werken en zorgen moet men overal. Wel ben ik een beetje bevreesd voor de stad, doch ik zal het daar wel gewoon worden. »

« Bevreesd voor de stad, ja, daar heeft zij wel redens toe ; » zuchtte de grijsaard in zich zelven. « Ware Petrus zulke goede jongen niet geweest, dan

had hij haar niet gekregen. » En nu was het de grootvader die in gedachten verzonk.

Regina had dikwijls van Gent hooren spreken, maar was er nooit geweest. Ida had haar veel van de groote prachtige huizen die zij in de stad gezien had, gesproken ; van de schoone damen, van de jonge en ook zeer oude heeren, die de boerenmeisjes zoo strak en slout in de oogen kijken, dat deze beschaamd het gelaat afwenden ; en ook van de brave burgervrouwen uit de winkels, waar zij hare bezems leverde.

De opmerkingen van Ida voerspelden de zuster niet veel goeds. Zij deden haar gevoelen , dat het leven in het woud onder de boomen veel aangenamer was. In hare verbeelding scheen de stad haar eene sombere massa huizen, waarover een zwart bewolkte hemel hing ; maar in dien hemel tintelde een licht, eene enkele sterre. De ster van hare hoop, van haar geluk was Petrus, het licht van hare liefde, de glans van haar leven.

« Overal waar hij zich bevindt, moet het mij goed zijn, » dacht zij, en zij schoof alle sombere gedachten uit hare ziel. « Waarom zou ik de stad vreezen, wanneer *hij* daar is om mij te beschermen. »

En toch, had het goede eenvoudige buitenmeisje geweten wat haar in de stad verbeidde ! Had zij slechts geweten wat afkeer de moeder van haren bruidegom, een gewezen fabriekmeisje, voor haar gevoelde , en dat alleen omdat zij een buitenmeisje

was , zij hadde gepoogd hare liefde op te offeren aan hare rust. Maar Petrus had haar , vermits zijne moeder toch in het Godshuis ging, niets van de stadsgezinde vrouw gezegd , dan dat zij in het oude vrouwengesticht ging , en haar schoon en volledig huisgerief aan haren Petrus liet. Neen , hij had niet gezegd, dat hij de toestemming voor zijn huwelijk op de knieën had moeten afsmeeken , en dat zijne moeder daarenboven gezegd had : dat zij het bezemmeisje nooit voor haredochter zou aanzien.

De dagen hadden vleugelen. Nauwelijks waren zy verschenen , of zij waren voor de meisjes in arbeid voorbijgesneld. De bezemmakerij moest immer voortgaan ; er moest veel genaaid, gewaschen en gestreken worden, vooral voor Regina ; en dan, de toebereidselen voor de bruiloft ! Men moest witten en schuren, krentenbrood en taarten bakken, en meer andere dingen verrigten, die veel beslommering bijbrengen.

Zoo verscheen de dag der bruiloft. Vroeg in den morgen kwam Petrus aan. Noch Karel noch Nelleken, die veertien dagen vroeger waren getrouwd, waren medegekomen. Moeder de Bie had hun de reis afgeraden.

Die onverschilligheid van broeder en schoonzuster bedroefde Regina ; doch zij liet hierover niets blijken, en ook Petrus sprak er geen woord over :

beiden leden en zwegen. Lijden op den schoonen bruiloftsdag!

Wardje en Ida leden niet; hunne oogen gloeiden van liefde, hunne wangen bloosden van geluk; als twee schoone woudplanten die hunne ranken zoo vast in elkander hadden gestrengeld, dat geen sterfeling die kon onttrensen, stonden zij vast op den bodem des geluks.

Voór den middag, ja, zelfs tot na het noenmaal was de blijgeestige grootvader vrolijk; maar daarna werd zijne vreugde gestuit door de gedachte, dat de stond der scheiding nabij was. Om vier uren moest Regina zich verwijderen om met de diligencie naar de stad te kunnen vertrekken. De grijsaard moest zijn kind, gelijk hij zijne kleindochter noemde, nog eens alleen spreken; want hij die haar tot vader en tevens tot moeder had verstrekt, had haar nog veel te zeggen.

De goede man die aan geenen der beide bruidgoms had gevraagd: « Wat brengt gij ten huwelijk? » die slechts op hunne werkzaamheid, op hunne krachtdadigheid en deugd had gerekend, om zijne kleindochters gelukkig te maken, wilde nogthans zijne Regina niet met ijdele handen naar de stad laten vertrekken: en daarom wenkte hij haar, terwijl het gezelschap luidruchtig onder de boomen zat te lachen en te praten, in de kleine kamer, waar zijn koffer met de spaarpenningen stond.

« Regina, mijn kind, » zegde hij, nadat hij de bruid vast aan zijne borst had gesloten, « Regina, ik wist niet dat de scheiding zoo zwaar zou vallen ; en toch, kind, had ik uit al de jongelingen der aarde niemand kunnen uitkiezen, die mij beter zou bevallen dan Petrus. »

« Maar waarom weent gij dan ? » zuchtte het meisje, ook in tranen losbrekend. « Ach ! grootvader, indien ik geweten had u te bedroeven... »

« Gij bedriegt u in mijne gevoelens, » stamelde de grijsaard, en hy streek zijne tranen weg. « Ik moest immers uwe toekomst verzekeren, want grootvader wordt oud. En zie, nu gij beide getrouwd zijt, kan de goede God naar welgevallen over mijne dagen beschikken. »

« Grootvader ! lieve grootvader ! » kreet Regina, en zy kon niet verder ; want een tranenstroom verstikte hare stem.

De oude man had zijne aandoening overwonnen.

« Hoor, kind, » zegde hij, « ik moet u waarschuwen tegen zaken, die gij welligt in de stad ontmoeten zult. Er zijn zeer weinig werkmansgezinnen in de stad, die geene schulden te betalen hebben ; en ik twijfel er geenszins aan, of dit zal ook het geval zijn bij moeder de Bie. Indien dit zoo wezen moest, kind, wijt dat niet aan Petrus. Ik zal u geld bezorgen om te betalen, opdat gij van dien kant in rust zijt en uw huishouden kunt inrigten gelijk gij

het van jongs af hebt gezien. » En de oude man ontsloot het eenvoudigouderwetsch koffer, en haalde er vijftien stukken van twintig franken uit.

« Maar dat is eene al te groote som, » sprak Regina; « neen, neen, zoo veel geld kan ik niet aannemen. »

« Misschien komt gij nog te kort om alles te vereffenen, » zei de bezembinder, tegen wien de vader van Petrus zich dikwijls had beklagd dat zijne vrouw schulden maakte. « Neem aan, kind, en zeg mij later hoe gy de zaken hebt bevonden. En nu moet ik u nog een geschenk doen. Ida behoudt den privilegiebrief voor het bezemrijssnijden, en gij krijgt den ring; die moet toch in de familie de Bie blijven, waartoe gy en Petrus behoort. »

Regina weigerde, maar dat weigeren hielp niet; en toen zij de schoone voorouderlijke gedenkenis en de vijftien goudstukjes had weggeborgen, drukte hij de van aandoening blozende bruid nog eens aan den hijgenden boezem en sprak:

« Regina, wanneer er u in de stad iets mogt overkomen, gedenk steeds, dat hier in de kleine hut onder de boomen een grootvader woont, wiens armen altoos openstaan om u te ontvangen. »

En toen zegende de grijze Ambrosius, de gevoelvolle grootvader, de bevende kleindochter, en bragt haar terug bij haren echtgenoot onder de boomen.

VI.

Het was omtrent tien ure, wanneer de diligencie die Petrus en Regina naar de stad bragt, de Brugschepoort binnen reed. Hier stapten de bruidegom en de bruid uit het rijtuig, om den naasten weg naar de oude Muidepoort in te slaan. Arm in arm wandelden zij onder de hooge boomen in de sombere schaduw naar hunne wooning toe. Petrus was gansch in gedachten verslonden; Regina stapte zwijgend aan zijne zijde, en dacht aan het laatste gesprek met den lieven grootvader.

» Lieve Regina, lieve bruid, » sprak Petrus eindelijk, « ik moet u over dingen spreken, waar ik liever zou over zwijgen; doch... »

» Spreek, vriend, » sprak de bruid, « heb geene geheimen voor mij, en ik ook zal u altoos op den bodem van mijn hart laten lezen; anders is er tusschen man en vrouw geen geluk mogelijk. »

« Goede Regina, » stamelde de jongeling, « wat ik u te zeggen heb, betreft mijne moeder; die, zoo als

gij weet, eenige dagen bij ons blijft woonen, om u het huishouden te leeren bestieren.»

Na het uitspreken dier woorden ontviel er den bekommerden bruidegom een diepe zucht.

« Waaron mag ik u zelfs den schoonen bruiloftsdag niet zonder zorgen laten doorbrengen? Kom, Regina, zet u hier nevens mij op het rustbankje, hier waar ons niemand kan bespieden, waar niemand kan hooren wat ik u te zeggen heb: Regina, moeder heeft schulden waarvoor wij lang zullen moeten werken, eer zij vereffend zijn.»

« Is het anders niet? » troostte de bezembinderin glimlachend; « wees gerust, Petrus, grootvader heeft mij niet met ijdele handen laten vertrekken. Kent gij het bedrag der schulden? »

« Tachtig franken in den winkel, en zestig franken voor mijne trouwkleederen.»

« Zestig en tachtig is honderd en veertig, » rekende Regina, « bekommer u niet langer, Petrus.»

« Dan heeft moeder nog twaalf franken in den berg van bermhertigheid op myne zondagskleederen geleend, » zuchtte de fabriekwerker.

« In den berg, waar is dat? » vroeg de bezembinderin, die nog nooit van zulk een bermhertig ding had hooren spreken.

Petrus was beschaamd. « God gave dat ook de steedsche werklieden dit gesticht niet moesten kennen, » zuchtte hij; en toen deed hij zijn best om

zijne jonge echtgenoot te doen begrijpen, op welke wijze, en tegen welken intrest men de arme werklieden in den Berg van Bermhertigheid geld leende.

« Waar er geene pracht bestaat, kan men zulke leenhuizen missen, » bemerkte Regina; « maar in de stad is dat welligt een noodzakelijk kwaad. Maar wij zullen ons best doen, niet waar Petrus, opdat wij nooit hiertoe onzen toevlugt moeten nemen. Zie, mij dunkt dat ik mijn trouwkleed niet meer zou durven aandoen, wanneer het in dien Berg had gestaan. »

« En toch vrees ik, » antwoordde Petrus schaamrood, « dat moeder morgen mijne trouwkleederen zal doen wegdragen, om de week te betalen, want ik heb deze week bijna niet kunnen werken. »

« De week betalen, » zei Regina die niet durfde zeggen: de week betalen, wat is dat? » Maar Petrus had haar begrepen.

« De week betalen, dat is eene week huishuur betalen; en ook al hetgeen er gedurende eene week in den winkel is gehaald; want die tachtig franken zijn maar de achterstellen. »

« Ha! » zei Regina, zooveel vriendelijkheid in dien « ha! » leggend als het mogelijk was. « En hoeveel zou dit kunnen bedragen? »

« Misschien omtrent twintig franken. »

« Honderd veertig en twintig franken is honderd

zestig, » rekende Regina, « en twaalf van het zondagpak, maakt honderd twee en zeventig. »

« Twaalf, zonder den intrest, » zuchtte Petrus, « want het staat er al lang. »

« Hewel ! Petrus lief, ik heb geld genoeg om dit alles te betalen. »

« Zeg dit tegen moeder niet, » riep de jongeling. « Moeder is eerlijk en goed, maar zij heeft hare gebreken. De brave vrouw heeft geenen goeden overleg, en is gewoon te leven gelijk de meeste fabriekmenschen. Wist zij dat gij geld hebt, zij zou plannen maken om het u te doen verteeren, en toch zouden de kleederen in « de groote kas » gaan, gelijk men dit noemt. Binnen acht dagen gaat moeder in het Godshuis, laat haar intusschen begaan ; laat haar halen en wegdragen, koopen, maken en breken ; want wij mogen haar de laatste dagen die zij bij ons blijft, niet verbitteren. »

« Wees gerust, Petrus, ik heb alles verstaan ; » verzekerde Regina. « De dagen die moeder bij ons zal doorbrengen, zullen gelukkige dagen zijn voor haar en voor ons. »

De bruidegom bedankte zijne bruid met eenen kus en toen gingen zij arm in arm huiswaarts.

Het huizeken van moeder De Bie waar Petrus en Regina gingen wonen, stond in het donker poortje, juist achter de herberg « De keizer Alexander » ; dat is te zeggen, op eene kleine donkere achterplaats,

door zes wooningen omringd, die men door eenen langen somberen gang moest bereiken.

Moeder De Bie had reeds verscheidene malen naar het bruidspaar geweest uitkijken ; want er was iets dat haar zeer bekommerde. Toen zij drij dagen te voren te Maldeghem en te Cleyt was geweest, om hare toestemming bij het burgerlijk huwelijk van Petrus te geven , had zij Regina vergeten te zeggen, dat zij, vooraleer te Gent aan te komen, hare platte muts tegen eene kornet moest verwisselen. En wat opspraak zoude het in het poortje maken, indien de vrouw van Petrus met eene boerinnemuts verscheen !

Moeder De Bie begon zich allengskens gerust te stellen. Het wekkerde kwart voor elfen op het Belfort ; op de straat hoorde men maar weinig gerucht meer, de menschen waren meestal slapen. In het poortje tintelde nog slechts een enkel licht, het lampje van Lotte Spoele.

« Heeft zij de platte muts op, » dacht moeder De Bie, « dan zal ze gewis niemand zien. »

Maar Lotte Spoele was de vrouw niet die lichtelijk eene onderneming liet varen. Zij, de klappij uit het poortje, had voorgenomen op de bruid te wachten. Zij wilde de eerste de bezembinderin zien, om den volgenden morgen hare gedachte over de nieuwe buurvrouw aan de andere klappijen te kunnen mededeelen.

Wanneer Regina door den somberen gang die naar hare wooning leidde, stapte, overviel haar eene huivering; en onwillekeurig maakte zij eene vergelijking tusschen de heldergroene geurende dreef die naar grootvaders hut leidde, en dien akeligen gang waarin de stiklucht haar bijna den adem afsneed. En toch stapte de teedere echtgenootte moedig voort: Petrus was bij haar! Petrus, die van de akeligste wooning eenen hemel moest maken.

Toen zij op de opene plaats trad, blies Lotte Spoele haar licht uit, om te beter in de duisternis te kunnen kijken, en in den zelfden oogenblik hoorde Regina van achter de vensterruiten eenen luiden schaterlach; en gewis had Petrus ook het hoongeschater gehoord, want hij nam zijne bruid bij de hand, drukte liefdelijk hare vingeren, als wilde hij haar aanmoedigen bij de treurige intrede der stad, en trok haar mede in moeders huizeken.

De weduwe De Bie had juist haar lampken aangestoken.

« Heere Jesus! » kreet zij het bruidspaar toe, « zij heeft hare boerrinnenmuts op, en Lotte Spoele was nog niet slapen. Wij zullen morgen een gebabbel hebben! »

Dat was zeker eene zonderlinge verwelkoming. Regina pinkte de tranen, die met geweld in hare oogen drongen, terug, en drukte de hand op den pijnlijk kloppenden boezem. Er; greep de schoone

maar bleeke woudbloem een voorgevoel aan, dat zij op die akelige plaats, achter dien langen ziltigen gang, zou verkwijnen en sterven; maar de zoete liefdeblik van Petrus, die almachtige zoon der ontwor- telde woudrooze, verjoeg weldra dien waarschu- wenden indruk uit de gevoelige maagdenziel.

De oude moeder, die nog altoos een beetje afkeer voor het buitenmeisje gevoelde, waar zij zoo on- geerne haren Petrus had aan geschonken, mompelde nog eenige onaangename woorden over de muts, en zette toen de jonggehuiden boterhammen met kaas, schol en bier voor, maar noch Petrus noch Regina gevoelden eenigen eellust. De boerinnenmuts of liever het bitter gemoed van moeder had alles be- dorven.

« En wat moet ik nu aanvangen? » zegde Regina den volgenden morgen tot haren echtgenoot. « Ik heb geene andere dan platte mutsen; verlangt gy dat ik die aflegge? »

« En waarom die afleggen? Neen, neen, zij staan u goed; mij dunkt dat gij met eene kornet niet half zoo schoon zoudt wezen. »

« Maar het gebabbel der menschen, zegt moeder. »

« De menschen, » antwoordde Petrus, « wat schelen ons de menschen? Stoor u daar niet aan, vermits gij verlangt de platte muts te behouden, en ik u, mijne Regina, met uwe boerinnenmuts boven al de schoonen der aarde bemin. »

« Wat zijt gij goed, » sprak de jonge echtgenoot, « want ik wil het u bekennen : die kleinigheid heeft mij bekommerd. Ik zou toch zoo gaarne in het midden der steedsche pracht het eenvoudige buitenmeisje blijven. Hoe beschaamd zou ik zijn met eene kornet op het hoofd, en toch, indien gij het verlangt..... »

« Neen, neen, » riep de gelukkige echtgenoot, « ik bemin u, ik bemin de platte muts en alles wat u omgeeft. Die kleine tempeesten van moeder zullen wel voorbij drijven en plaats maken voor een duurzaam geluk. »

Regina nam eene platte muts van wit katoen met kleine roode bloemekens, ging die voor den spiegel opzetten en knoopte er met veel zorg een zwart zijden lintje rond, dat zij in eenen langen strik op den rug liet zwieren. Met dit mutsje vond Petrus haar schoon, dubbel schoon.

Moeder De Bie zette de armen in de zijde, toen zy hare schoondochter met de bezembinderinnenmuts zag aankomen.

« Al slimmer en slimmer, » riep zij de jonge vrouw tot morgendgroet toe. « Straks zal heel het poortje overhoop loopen om schande over ons te spreken. Doe eens gauw die muts af. »

De zoetaardige Petrus verzette zich met goedheid tegen dit gebod. Hij poogde moeder te overtuigen dat het best was dat Regina niet dadelijk de kleedij

der stedelingen aannam, want dit zou tot groote kosten leiden. Weér was ja en neen een lange strijd, en ten leste hield Regina toch haar katoenen kapken op, hoewel zij in het strijden niet was tusschengekomen.

Het huisgezin was aan het koffij drinken, wanneer Triene Slange, die aan de andere zijde van het poortje woonde, de deur opentrok.

« Ha ! dat is de jonge vrouw, » zegde zij vriendelijk knikkend, « zoudt gij u kunnen gewennen in de stad ? »

« Ja, zeer wel, » antwoordde Regina.

« Wacht een beetje, Triene, » zei moeder de Bie ; « ik zal de boodschap gereed maken. » En toen haalde zij geheel het trouwkostuum van Petrus te voorschijn, en knoopte het in een stuk van een oud slaaplaken.

Regina kreeg den harteklop. Het deed haar pijn dat men het schoon trouwgoed van Petrus zoo verfrommelde. « Het zal zijne frischheid kwijt zijn ; » dacht zij stil.

Petrus las de gedachten zijner vrouw in de ligte rimpelen die op haar marmeren voorhoofd verschenen. Hij lachte vriendelijk, en die lach wilde zeggen :

« Laat haar maar begaan. »

« Hoe veel moet ik vragen ? » vroeg Triene.

« Twintig frank, » antwoordde moeder de Bie.

« O zoo veel krijgt gij in den grooten Berg niet, » bemerkte de bergloopster.

« Wie spreekt er van den grooten Berg ; van dien nest waar men ons *goed* als vuiligheid beziet, » bromde moeder de Bie. « Bij Edward moet gij het dragen. Ik geef liever intrest, opdat ik mij kunne behelpen. »

« Edward geeft er vast twintig, » was het antwoord ; en Triene nam het pak op en ging de deur uit.

Terwyl Triene Slange de boodschap verrigtte, telde moeder de Bie de breedgeschreven kruiskens, die de winkelvrouw in haar weekboekje had geschreven, te samen. Dat was een zware arbeid, waarbij de zweeldruppelen gelijk eene peerlenrij tusschen de rimpelen van haar voorhoofd biggelden. Zij telde verscheidene malen deschreefkens, de vijven en de kruiskens op hare vingeren, maar kwam volgens het scheen nooit op hetzelfde getal uit.

« Wil ik eens tellen, moeder ? » vroeg Regina.

« Het is geteld, » bromde de oude, en sloeg het boekje toe. Verder schonk zij voor de tweede maal een potje koffij op, want Triene dronk telkens een kommeken wanneer zy de belangrijke boodschap had verrigt.

Weldra was gebuurvrouw Slange terug.

« Edward was wel gezind, » sprak zij ; « ik heb er vijf-en-twintig gekregen. »

« Vijf-en-twintig, » herhaalde moeder de Bie met verhelderd gelaat. « Vijf-en-twintig ! » glimlachte zij weder : « Vivat de Berghuizen ! »

Triene legde vier stukken van vijf franken op de tafel en vier enkele franken. « Nu vijf-en-twintig centen van den cent per week en per frank ; vijf-en-twintig en vijf van het briefken is dertig, en vijftien centen van de boodschap is vijf-en-veertig. Hier hebt gij nog eenen kluit, moeder de Bie, dat maakt juist den anderen frank. » En Triene zette zich neer om koffij te drinken met witte boterhammen.

Regina rekende :

« Vijf-en-veertig centen in de week voor 't gebruik van vijf-en-twintig frs., en neem nu maer vijf centen voor den koffij met wittebrood : dat maak juist den vollen frank. Een op vijf-en-twintig maakt vier ten honderd in de week, of twee-honderd-en-acht in het jaar. En dan moet de boodschap om het goed terug te halen nog vernieuwd worden, dat maakt nogmaals twee-en-vijftig maal veertig centiemen, of twintig franken tachtig centiemen : zoodat moeder op die wyze tegen *twee-honderd-acht-en-twintig franken en tachtig centiemen* 's jaars intrest ten honderd betaald ; dat is dan bijna het driedubbel van het geleend kapitaal, zonder de schade die op het goed komt. Op die wijze is het goed te verstaan, dat de werklieden in de stad in schulden geraken. »

Terwyl Regina die berekening maakte, klaptten

moeder en Triene Slange onder het koffijdrinken van den opslag der aardappelen, en van de slechte hoedanigheid der boter die men in het winkeltje verkocht, waar zij beiden haren voorraad haalden.

Omtrent tien ure verliet Triene de buurvrouw en toen nam moeder De Bie het weekboekje en snelde naar het winkeltje. Zij rekende alles te samen met Lucia de winkelvrouw ; zoodat zij nog acht en negentig franken schuldig bleef, die zij ten laste van Petrus moest laten.

« Zie, kind, » sprak de oude vrouw tot Regina, toen zij te huis kwam, « dat is, buiten de trouwkleederen van Petrus die nog te betalen zijn, de eenige schuld die gij op u neemt. Van het goed te lossen wil ik niet spreken, hieraan hebt gij, natuurlijk, meer profijt dan nadeel. Voor vijf en twintig franken lost gij het trouwgoed ; voor twaalf franken het zondagspak van Petrus, en dan staan er nog drie pakken met linnengoed, die gij voor eene kleinigheid kunt halen, en waar gij een schoon gerief zult aan hebben. Voor die acht en negentig franken die gij met eene kleinigheid per week in het winkeltje kunt betalen, blijft gij ook in het bezit van bed en stoof, tafel, stoelen, waschkuip en al het huisgerief. »

Zoo maakte moeder De Bie mondelings den inventaris van hare goederen, eenen inventaris welken de

jonggehuwden, zonder de minste aanmerking te maken, aanvaardden.

De oude vrouw bleef, zoo als zij het geschikt had, nog acht dagen bij haren zoon Petrus, om Regina het huishouden te leeren; en Regina hechtte, hoewel zij zag dat alles verkeerd ging, hare goedkeuring aan elke huishoudkundige les van het voormalig fabriekmeisje.

De oude betrok op den bepaalden dag haar klein huizeken in het Godshuis, na plegtig aan Petrus beloofd te hebben, dat zij van tijd tot tijd zijne vrouw nog wat zou onderrigten over de huishoudkundige punten die Regina het minst scheen bevat te hebben. Verder belastte zij Petrus nog dat hij moest zorgen, en dat voor de eer der familie, dat zijne echtgenoot die verschrikkelijke platte mutsen aflegde.

« Gij hebt het nogthans beter met uwe vrouw getroffen dan ik gemeend heb, » voegde zij er troostend bij. « Zij is nog al zoet van aard en liefelijk van voorkomen; Lotte Spoele en Triene Slange zeggen dat zij schoon is, zoo schoon als de marmeren beelden in de akademie, maar dat vind ik niet. En dan die platte mutsen! die platte mutsen! »

Van de geheele familie had niemand de oude vrouw met zoo veel droefheid zien vertrekken als Regina. Hare eigene kinderen hadden moeder zonder zichtbare ontroering zien heen gaan. Zij begrepen ten volle de voortreffelijkheid der Godshuisinrigtingen,

maar het bezemmeisje was aan zoo iets niet gewoon.

« God! » zuchtte zij, « indien grootvader in een vreemd huis ging wonen, wat zouden Ida en Wardje weenen. Neen, neen, dat kan ik niet goedkeuren, wanneer men kinderen of kleinkinderen heeft; dat is goed, wanneer men niemand ter wereld meer bezit, die u kan verzorgen. »

En Regina, de bleeke Regina weende. Hoe gaarne had zij die oude vrouw bij zich gehouden en verzorgd tot den laatsten levensdag? Hoe gaarne had zij, die nooit hare moeder had gekend, die vrouw die zij mogt moeder noemen, als eene moeder geacht en bemind? Maar zie, de schoonmoeder koesterde voor het bleeke woudmeisje met hare platte muts de gevoelens niet, die men voor eene dochter koestert. Nelleken, de vrouw van haren Karel, die zulken schoonen stuiver op de fabriek won, en gansch als een fabriekmeisje wist te leven, die zag zij veel liever, dat was hare lievelinge, de schoondochter van haar hart. En dat was de verstandige Regina niet ontgaan, doch het verbitterde haar niet; zy deed integendeel haar best om de oude vrouw te believen.

In het gezelschap der schoonmoeder waren de eerste dagen die Regina in de stad verbleef, nog al vlugtig voortgevaren; maar, nu de oude vrouw weg was, scheen het donker huizeken met zyne zwart berookte en bestoven muren haar een doodenhuis.

Den eersten dag, toen Petrus naar de fabriek was,

en zij haar morgendwerk had verrigt, zette de jonge vrouw zich voor het venster te mijmeren. Zij keek door de doffe groenachtige ruiten in de hoogte, als zocht zij naar de zon; maar de schitterende lichtschoone hing nog langs den kant van het oosten achter de hooge huizen; het venster van Regina zag langs den westerkant, op de zwarte gevels, aan de overzijde van den poortkoer, en op de zwarte schoorsteenpijpen der geburen. Dus, geene zon, schier geen licht, geene versche lucht, geen leven. Het woudmeisje dacht aan de ouderlijke hut, aan het groene mostapijt der dreef, aan de zoete zonnestralen die het woud verguldden, aan de heldere beek die achter het tuintje gestadig een eentoonig maar zoet liedeken zong, en aan de boomen. Die boomen met hunne breedezoetgeurende bladerkroon, waarbij zij de eerste maal haar hert van liefde had voelen trillen, onder den teederen handdruk van haren Petrus.

« O mogt ik met *hem* onder de boomen in het groene Cleyt wonen, » zuchtte zij bij bitteren glimlach.

De werkende menschen hebben gelukkig geenen tijd om zich aan lange mijmeringen over te geven. Had men Regina, de blanke dallelie van onder de boomen, in een prachtig heerenhuis overgebracht; had zij zich in eene sierlijke zaal, op eene gemakkelijke rustbank, ter schaduw van digt geplooide gor-

dijnen mogen nedervleijen , en geene zorgen, geen kommer gehad , dan die welke hare verbeelding haar voortooverden, dan had zij zich gewis gansche dagen aan dusdanige mijmeringen , aen doodende droomerijen overgegeven ; maar, noch burgervrouw noch werkmensch heeft den tijd om door het rijk der verbeelding te zweven.

Weldra rigtte Regina zich op gelijk eene door den plasregen nedergeslagen plant , wier kruin als door eene onzichtbare hand, door den rukwind wordt opgeheven. Hare mijmeringen waren tot ernstige gedachten overgegaan. Zij dacht aan het schuldboekje der winkelvrouw , aan de kleederen die uit het berghuis moesten gelost worden, aan het huizeken , dat zij moest willen en reinigen , en ook aan het noenmaal voor haren echtgenoot. Zij stroopte de jakmouwen op om zich tot den arbeid te bereiden, en sloeg toen de blikken van den eenen hoek van het wanordelijk huis naar den anderen , gelijk de krijgshoofd op eene duidelijk afgeteekende kaart van het vijandelijk kamp.

Langs waar zal zij het leger spinnekoppen dat onder zijne ligtgeweven tenten aan de zolderribben wemelt, de millioenen stofjes die de eenmaal witte muren overwolken, aanvallen ? want zij wil eene grondige huiselijke hervorming, eene radikale herstelling van de wanorde der grijze schoonmoeder.

Langs waar zal zij..... Plots strekt zij, als ware zij van gedacht veranderd, de jakmouwen weër neder en fluistert :

« Neen, eerst voor de schulden gezorgd ; eerst de winkelvrouw en dan de trouwkleederen betaald ; en dan zal ik Triene Slange om de weggedragen kleederen zenden. »

Het was nog geen middag , en reeds was Regina met dat alles klaar. Met van geluk stralend gelaat verhaalde zij haren echtgenoot onder het noenmaal, dat al de schulden betaald waren, en ook de kleederen , waaronder het linnengoed, waarvan de oude moeder had gesproken, uit den berg waren gelost.

« En weet gy hoeveel geld ik thans nog over heb, » zegde zij verder : « nog drij stukjes van twintig franken. »

« Nog zestig franken, » zei Petrus.

Ja, nog zestig franken , en geen centiem schuld, en geen enkel kleedingstuk in den berg ; dat was zeker een groot fortuin voor een fabriekwerkersgezin. En wanneer Petrus en Regina tegenover elkan- der in het bijna onkennelijk geworden huizeken zaten, dat de jonge vrouw van op den zolder tot op den huisdorpel gekuischt had, was er geen geluk- kiger paar op den ganschen aardbodem dan zij.

VII.

Den zondag morgend ging Regina Karel en Nelleken op een tasje koffij verzoeken, om nader kennis te maken; en de zwager en de zwagerin namen die uitnoodiging gaarne aan. Zij vond Nelleken bezig met hare weekkleederen te wasschen, gelijk het bij de fabriekmeisjes die de gansche week hebben gearbeitet, het gebruik is. Dit kwam het vrome buitenmeisje vreemd voor. Het was zondag! de rustdag, dien men in de dorpen aan den Heer toewijdt. Maar die bevreemding trachtte zij te verbergen.

« Hoe laat is 't al, *masœur*, » vroeg Nelleken.

« Omtrent half negen, » was het antwoord; « ik koom van de achturen misse. »

Nelleken haalde de schouders op. « Van de misse, » sprak zij; « daar heb ik geen driemaal in het jaarden tijd toe. Men moet den zondag morgend wasschen en kuischen, wil men des namiddags eene wandeling kunnen doen. »

Regina durfde geene aanmerking maken, en de andere hernam:

« Dat is allemaal wel voor u; gij die geen duit kunt verdienen, kunt in de week wasschen; maar voor ons, fabriekmenschen, is het geheel wat anders. »

« Neen, ik kan niets verdienen, maar ik kan sparen, zuster, en het spreekwoord zegt: Het is eer gespaard dan gewonnen. »

« Wat men spaart heeft men te kort, » lachte Nelleken; en bij het vriendelijk: « tot namiddag, » namen de jeugdige zwagerinnen afscheid.

« Wat is het hier veranderd, » riep broeder Karel, wanneer hy de deur van Reginas huizeken openstak; en met welgevallen staarde hij van de witgekalkte muren, op den roodgeschuurden vloer, en op de blinkende keukenstoof, waar de smid den dag te voren eene nieuwe buis had opgezet.

Nelleken trok de bovenlip op. « Men heeft hier goeden tijd om te kuischen, » mompelde zij.

Karel had die mompeling niet gehoord, en Regina gaf geen antwoord.

Na het koffijdrinken, werd er gesproken van eene wandeling naar buiten te doen.

« *Masœur* zal blijde zijn als zij de groene boomen ziet, en de aardappelen en het koren ziet bloeijen, » zei Nelleken. En inderdaad, de bleeke bloem snakte naar de opene lucht en naar het groene veld.

« Ik moet nogthans iets opmerken, » sprak Nelleken verder; « de kameraden van Petrus en Karel

zullen ons uilachen wegens de platte muts. *Masæur* moest mij eene kornet voor haar laten koopen. In mijnen winkel zijn er zeer schoone voor zes frank; en wanneer ik er borg voor spreek, zal men ze *op den plak geven.* » (zal men deze borgen.)

Nelleken had een goed hart; zy wilde gaarne borg blijven voor de nieuwe zuster, ofschoon deze haar niet te best beviel.

« Ik dank u, zuster, » antwoordde Regina; « ik ben tot nog toe niet van zin mijn kapsel te veranderen; dit zou nog tot grootere uitgaven leiden, en wanneer men jong getrouwd is, moet men alle onnoodige onkosten trachten te vermijden. Daar-
enboven, ik heb moeder beloofd, dezen namid-
dag eens naar het Godshuis te gaan. »

Petrus trok het deurken der ingemetselde kleër-
kas open om zynen zondagsfrak te nemen; en te ge-
lijker tijd sloegen Karel en Nelleken eenen blik in de
kas. Nelleken stootte haren man en Karel stootte
zijne vrouw, en dat stooten was te zeggen:

« Zie, al zijne kleederen hangen in de kas, en al
zijne hemden liggen op de bovenplank. » Maar hoe
verwonderd zij hierover ook waren, gaven zij hunne
verrassing door geene woorden lucht. Nelleken deed
nog eene vruchteloze pooging om de schoonzuster
eene kornet te doen koopen; en toen gingen de twee
broeders met Nelleken het poortje uit, naar buiten.

En Regina? Regina die zoo gaarne aan de zijde van

haren jongen echtgenoot door de geurende velden had gewandeld, bleef alleen. In hare oogen welden tranen, tranen van verlangen en spijt; en toch bleef haar wil krachtiger dan haar lust.

« Neen, neen, » riep zij zich zelven toe, « ik wil niet van kleeding veranderen. Ik wil eene eenvoudige vrouw blijven, gelyk ik een eenvoudig meisje ben geweest. De weinige dagen die ik in de stad heb doorgebracht, hebben mij geleerd waar mode en pracht heenleiden. » En toch was zij zoo gaarne schoon! niet uit ijdelheid, maar om haren echtgenoot, den eenigen man dien zij ooit had bemind, te believen en te behagen.

Zij hing den kapmantel om en ging naar het Godshuis. Van op de straat zag zij de mutsenwinkels waarin er menig eene prijkte die haar uitmuntend zou staan, doch zij wendde het hoofd af en zuchtte: « Ik mag niet. »

Moeder De Bie bejegende de schoondochter zeer vriendelijk, alhoewel zij Regina niet lijden kon. Van het afleggen der boerinnenmuts sprak zij zelfs geen woord meer, want zij bemerkte dat het buitenmeisje zich meer en meer versterkte in haar voornemen tot orde en spaarzaamheid.

De volgende week was het Nelleken die moeder een zondagbezoek bragt. En hoeveel had de schoondochter de oude vrouw niet te vertellen! Vooreerst

sprak zij van al de kleederen die in de muurkas, die te voren altijd ledig was, hingen.

Zij wist van Triene Slange dat de kleederen met goudstukken waren gelost. Zij wist dat de trouwkleederen van Petrus met goudstukken waren betaald; en zy wist van de winkelvrouw, dat al de schulden, de oude en nieuwe, met goudstukjes waren vereffend.

« Heere Jezu! hoe komt zij daaraan, » riep moeder De Bie als verslagen. « Wanneer zij aankwam, had zy niets anders dan snuistergeld. »

« Hoe zou zij daaraan komen, » antwoordde het fabriekmeisje; « hoe komt eene jonge vrouw zonder werken aen goudstukjes? » En zij haalde de schouders op.

De oude vrouw werd bleek als een lijk. « Wat zegt Petrus daarvan? vroeg ze.

« Petrus! » was het antwoord; « gij weet wel hoe hy bestaat. Laat hij niet altoos *Gods water over Gods akker loopen*, zonder een woord te spreken? »

« Ja, dat is zoo zijn *karakteer* (zijn karakter), » zuchtte de grijze. « Nelleken, mijn kind, gij moogt Petrus daar geen woord over spreken. Het zal nog veel te vroeg uitkomen; en dan gebeuren er misschien ongelukken. En wat zegt men daarvan in het poortje? »

« Weet gij niet hoe de menschen bestaan, moeder? Overal zuigen zij hunnen honig uit. Triene Slange

heeft er twee hemden en een ouden kiel van Petrus van gekregen, en daarmee staat zij hoog in hare *gratie*. En Lotte Spoele, wij meenden dat zij de boerin zoude uitlachen. Gij zijt er wel mee; zij denkt zeker dat zij daar van tijd tot tijd een paar franken zal van geleend krijgen, want het is Regina van hier en Regina van daar. Met een woord, de boerin wordt *gerespecteerd* als ware zij de dekenin der ge-
buurte. »

« Ja, zoo bestaan de menschen. Als gij maar iets bezit, vragen zij niet van waar het komt. En Petrus, arme Petrus! moest het uitkomen, gij zoudt er een spelleken van zien. »

Dien avond zat Nelleken met haren Karel in eene herberg bij de Minnemeerschbrug, en daar verteerden zij tot de laatste duit van het weekgeld, hoewel de winkel nog niet betaald was, en des maandags droeg Triene Slange zoowel de kleederen van Nelleken als het trouwgoed van Karel in den Berg.

Och arme! binst die week lagen zij gebroken; veertien dagen lag de fabriek stil, veertien dagen bleven zij zonder werk; en toen die tijd om was, waren hunne schulden in het winkeltje zoo sterk aangegroeid dat er schier geene volledige betaling meer mogelijk was. Arme werklieden! nu hadden zij voor goed het strop aan den hals.

Petrus was, ten gevolge van het breken der fabriek, ook zonder werk; en dit bragt hem op het gedacht,

van met zijne vrouw een bezoek aan den ouden grootvader te geven. Regina had in zoo lang niet buiten geweest; dat zou haar verkwikken.

Het is onmogelijk de vreugde van den ouden bezembinder te schetsen, wanneer hij de jonge getrouwden zag aankomen. Hij sloeg de armen zoo wijd open als hij kon, om hen beiden aan zijn hert te ontvangen; en ook Wardje en Ida die zoo gelukkig waren als men het zich verbeelden kan, juichten van blijdschap bij de aankomst van zuster en broeder. En hoe aangenaam sleten Regina en Petrus de bezoekdagen in het huis van grootvader, in het bijzijn der lieve familie! Hoe menigwerf zaten zij nu onder de boomen, waar de liefde hunne zielen had samengesnoerd, van hun tegenwoordig geluk en van de schoone toekomst te spreken! Hoe dikwijls lazen zij te samen de woorden en het jaartal dat Petrus vroeger in de boomschors had gesneden; die woorden die den stond van hunne eerste liefde dagteekende, en die thans reeds zoo schoon in de groene schors begonnen te groeijen. Hoe verrukt luisterde Regina nu op het gezang der vogelen, die haar als eene oude bekende het welkom schenen toe te zingen in de groene streek!

« Neen, Petrus, » zei de jonge vrouw, « het is niet noodig dat ik u des zomers op de wandeling en des winters in de stadsherbergen vergezelle; wij

zullen liever elk jaar eens naar Cleyt bij grootvader komen. »

« En als wij een kind hebben, » lachte Petrus.

« Wij zullen het medebrengen, » was het antwoord.

Wanneer Petrus en Regina terug naar de stad keerden, droegen zij geschenken van Wardje, van Ida en van grootvader mede, die zoo zwaar wogen dat zij dezelve op den voerwagen moesten leggen: eene hesp, een stuk spek en eene gedroogde verkenworst; waaruit voortvloeide dat de veertiendaagsche werkeloosheid hen weinig of niets achteruit had gezet.

VIII.

Het was winter en bitter koud. Sedert vijf weken waren de rivieren toegevrozen, en nog kwam geen enkel voorteeiken den dooi voorspellen. De wind bleef voortdurend noord-oost, en schuifelde vervaarlijk door den langen gang heen, tot op den poortkoer waar Petrus en Regina woonden; op den ijskouden koer, waar sinds vijf weken een ijsberg onder de thaus diep bevrozen pomp lag. Maar in het huizeken van Regina was het warm en wel. Daar bloosde de keukenstoof, daar was de schapraai wel voorzien; daar heerschte orde, spaarzaamheid en vrede.

Nelleken en Karel de Bie waren sinds eenige weken op het bovenkamerken van Triene Slange komen woonen, tegenover het huizeken van Petrus en Regina, omdat de vroegere kamerhuur hun te duur scheen; maar tot groot spijt van broeder en zuster, deden Nelleken en Karel alsof zij Petrus en Regina niet kenden.

Regina had Nelleken verscheidene malen aange-

sproken, doch zij kreeg slechts een onverstaanbaar gemompel tot antwoord; en wanneer Petrus zijnen broeder het woord toevoegde, keerde deze hem den rug toe. Die handeling was hem nog pijnlijker daar er ook iets zonderlings in de handelwijze zijner moeder lag. Bij elk zijner bezoeken had hij opgemerkt dat moeder hem op eene wijze aankeek, gelijk zij vroeger nooit had gedaan; en het scheen hem toe, dat er in hare blikken iets lag dat van medelijden voor hem getuigde. Soms begon zij hem aan te spreken op eenen toon, als wilde zij hem iets belangrijks mededeelen, doch nauwelijks had zij eenige woorden geuit, of zij bedacht zich plots, en... zij veranderde haar gesprek.

Jegens Regina was de handeling der oude vrouw nog zonderlinger. Wanneer de schoondochter haar des zondags, volgens gewoonte, de voorwerpen overhandigde die zij voor haar binst de week had gewasschen, en haar een pakje gemalen koffij, een wittebroodje en suikerspekken gaf, werd zij steeds zoo onvriendelijk bejegend, dat zij er met tranen in de oogen haren echtgenoot over kloeg.

Regina was juist bezig met over dit alles na te denken, wanneer zij moeder de Bie het poortje zag binnen sukkelen, en haar hart klopte van blijdschap by de gedachte dat moeder tot betere gezindheid was gekomen, en haer een bezoek bragt. Maar zij bedroog zich: de oude ging haar huizeken voorbij

en sloop over den ijsberg heen in het deurken van Triene Slange.

De oogen der jonge vrouw schoten vol tranen. « Zij blikte zelfs niet eens binnen, » dacht zij ; « en ik heb haar toch nooit iets misdaan. Daar moet een einde aan komen : ik moet haar rekening vragen over haar gedrag ; anders komt hier vroeg of laat oneenigheid in huis. Ik wil weten wat men mij ten laste legt. »

Zy streek hare tranen weg en krabde de ijsbloemen van de ruiten om de terugkomst van moeder te bespieden. Zoo ging er een vol uur voorbij en moeder verscheen niet. Ongeduldig keek Regina naar het dicht bevrozen venster van Karels wooning; doch de ijskoude wintergordijn verborg alles wat daar gebeurde aan het bespiedend oog.

O ! had moeder De Bie geweten wat er in dien oogenblik in het hart der lieve Regina omging, dan ware zij voorzeker zoo onverschillig de wooning van haren zoon niet voorbij gegaan ; dan had zij voorzeker de liefderijke schoondochter medegedeeld wat haar in het poortje lokte.

Wat haar daarheen had geleid, bleef echter niet lang verborgen. Plots vloog de deur open en van op den stoep riep Karel tot zijne buurvrouw :

« Lotte ! Lotte Spoele ! ik ben met eenen zoon verrijkt ; » en terzelfder tijd hoorde Regina in de verte de kreten van een pasgeboren kind.

Nogmaals zuchtte het bleeke woudmeisje : Ach wat heb ik hen misdaan, om aldus miskend te worden !

Lotte Spoele slibberde over den gladden koer naar de wooning van Regina.

« Hebben zij u nog niets laten weten ? » vroeg ze. Regina schudde het hoofd. « Neen, » zuchtte zij.

« Welke nijdigheid, » sprak de Spoele; « daar ze nu toch weten dat zij u zullen noodig hebben. »

« Nijdig, en waarom ? » vroeg het onervaren buitenmeisje.

« Wel van uwe welvaart, waarvan anders ? » was het antwoord.

« Van onze welvaart, » bemerkte Regina; « zij winnen het dubbel van hetgene wij verdienen. »

« Het is juist daarom, » zei de Spoele. « Hoor, Regina, ik wil u wel zeggen hoe het daar zit. Lucia uit den winkel wil niet meer *plakken*, zoo diep zitten Karel en Nelleken er in. Gisteren avond was er noch nat, noch droog, noch hout, noch kolen in huis, en daar komt zij nu in het kraam. Daarbij staat alles bij Edward. Help ze nu maar, zij zullen het wel aannemen zonder te vragen : Waar heeft zij het ge- haald ? »

Regina scheen die zinspeling niet te bemerken.

« Heere toch ! bevinden zij zich in zulken bitteren nood, » jammerde zij met medelijden; « zeker zal ik hen helpen; Lotte, dat moogt gij hun zeggen van

mijneent wege, hoewel ik zelf elken dag eene vergroo-
ting van familie verwacht. »

« Voor u is het geheel wat anders, » bemerkte Lotte
Spoele, « gij hebt het regt briefken gevonden. »

Waarschijnlijk had Regina ook deze laatste woor-
den niet begrepen ; want zij liet dezelve onbeant-
woord, en verzocht nogmaals de buurvrouw om
aan Nelleken te zeggen, dat zy, wat er ook voorviel,
op hare dienstvaardigheid mogt rekenen.

Intusschen werd het middag, en Regina verhaalde
aan Petrus alles wat er gebeurd was.

« Laat ze maar begaan, » sprak de brave echtge-
noot ; « dat zal alles wel koelen zonder blazen. Wij
hebben hun immers niets misdaan. Komen zij u iets
ter leen vragen, geef het als gij kunt ; en vragen zij
andere hulp, help naar vermogen. Maar zij moeten
hunnen pligt kwijten. Karel moet ons de geboorte
van zijn kind komen aankondigen, of anders... »

« Neen, dat moeten zij niet, » onderbrak Regina ;
« ik ben bereid hen te gemoet te gaan. Het is bij der-
gelijke gebeurtenissen dat alle veeten worden uitge-
wischt, en dat alle misverstand opgehelderd wordt.
Zij bevinden zich zoodanig in nood, dat zij zekerlijk
niet volop de vreugde kunnen genieten van het ge-
luk, dat hun is overkomen. Ik bezit nog altoos de
drie goudstukken ; Petrus lief, laat mij er een heen
dragen, » streefde zij. « Laat ons het kwaad met

goed loonen. » En zij streelde en bad zoo lang tot de jonge echtgenoot eindelijk toegaf.

Helaas ! hoe armoedig zag het er in Karels wooning uit. Niet alleen was de schapraai zonder brood, de kapstok zonder kleederen ; maar ook het koperwerk was verdwenen : de schoone moor, de kookketel en de koffijkan.

« Waar zijn zij met hunne groote daghuren gebleven, » dacht Regina ; maar zij beantwoordde hare eigene vraag : « De Berg van Bermhertigheid en de plakwinkel zijn twee afgronden die alles verzwellen ; » dacht zij.

Moeder De Bie zat het kindeken te warmen, want sedert een paar minuten brandde de stoof. Triene Slange had een vuilblik steenkolen geleend.

Regina naderde de schoonzuster :

« Hoe gaat het ? » vroeg zij teeder en zacht.

Zy kreeg geen antwoord, maar zag twee tranen uit de oogen der jonge moeder rollen ; twee woorden der ziel die Regina scheen te verstaan, want zij vroeg :

« Zuster, waarom hebt gij niet vroeger gesproken ? » En terzelfder tijd stopte zij de bedrukte het goudstukje in de hand, drukte eenen kus op hare bleeke wang en fluisterde : « Rust wat, Nelleken, ik zal later nog eens wederkeeren. »

Bevend van aandoening, naderde Regina toen den eerstgeboren zoon van den schoonbroeder, en deed

moeder de Bie verscheidene vragen, maar ook deze antwoordde niet. Zij babbelde immer voort tot het boorlingje dat haar, och arme! niet kon verstaan.

Regina was echter te gelukkig door de verrigte weldaad, om zich aan de grillen der schoonmoeder te stooren. « Het zijn toch maar grillen, » sprak zij zich zelven toe. « Ik heb haar immers nooit iets misdaan. »

Eenvoudig buitenmeisje! zij had gehoopt dat het goudstukje alles zou goed maken; en dit was inderdaad zoo, tot dat de laatste penning er van verteerd was; maar later rolde haar naam weër als die van eene onteerde over de lippen der schoonmoeder en der schoonzuster, die zich inderdaad overtuigd hielden dat Regina dit geld op eene oneerlijke wijze verkregen had.

Nelleken deed haar kindeken te voedsteren. Tien dagen later werkte zij weër op de fabriek en de zaken gingen denzelfden gang. Tusschen Petrus en Karel, tusschen Regina en Nelleken scheen eene onzichtbare hand de roozenketting der broeder- en zusterliefde verbroken te hebben; wel deden zij elkander geen leed, maar alle liefde, alle vriendschap was verbroken. En wat moeder De Bie betref, zij ontving de zondagsgeschenken van Regina altoos op dezelfde wijze, en nogthans nam hare liefde voor Petrus geenszins af; neen, zij scheen zelfs met elken

dag te vermeederen, maar ook bij elk bezoek scheen het den braven zoon meer en meer toe, dat er de oude moeder iets zeer gewigtigs op het hart lag. Iets dat hij er te vergeefs poogde af te ligten.

Onder deze omstandigheden ware de toestand van Regina ondragelijk geweest, indien zij haar geluk buiten huis had gezocht. Maar hare wooning was haar rijk; daar zetelde zij als koningin op den troon dien de liefde haar had gebouwd, en toen die liefdetroon eenen erfgenaam kreeg, toen zij haren Petrus eenen zoon had geschonken, scheen er haar zeer weinig aan gelegen, wat er daar buiten omging. Wat er van haar gepraat werd, scheen zij zelfs niet te bemerken. De kwade luimen der schoonmoeder verdroeg zij met wonderbaar geduld; zij schonk de oude vrouw altoos liefde voor verachting en goede woorden voor stekelachtige gezegden; want zij beminde de moeder van Petrus als eene eigene moeder.

Ondertusschen schenen de zaken van Karel beter vooruit te gaan. Wel droeg hij des zondags nog zijnen blauwen kiel, want de trouwjass stond nog altoos in den Berg; maar Nellekens beste kleed werd elke week gelost, en zij had nieuwe rooskleurige linten op hare muts.

Met moeder de Bie ging het zoo voorspoedig niet; de oude vrouw verzwakte zichtbaar, en kreeg meer en meer behoeften, en om die te bevredigen ver-

teerde Regina met het beste hart der wereld de twee goudstukjes die haar waren overgebleven. Die uitgave verarmde haar nochtans niet, Regina had altoos haren toestand begrepen; zij droeg twee onverdelgbare schatten in zichzelf: *Zorg en spaarzaamheid*. Van het gewonnen geld dat Petrus te huis bragt, had zij elke week iets overgespaard. Langzamerhand had zij Petrus, die in moeders huis aan lekkeren koffij gewoon was, aan koffij gelijk men hem bij grootvader dronk gewend; en toen zij bemerkte dat er nog grootere besparingen noodig waren, om zich tegen de tijden van tegenspoed, die iedereen moet verwachten, voor armoede te vrijwaren, had zij haren echtgenoot doen verstaan, dat het brood dat zij, gelijk de meeste werklieden aten, te wit, te kostbaar en te weinig voedzaam was. Zij had hare boerinnenkap blijven dragen, en wist al de kleederen zoodanig te verstellen, elk lapje zoodanig te pas te brengen, dat de sleet, in tegenoverstelling van die der andere werklieden, eene kleinigheid was. Petrus had zich aan de grondbeginselen zijner vrouw gekleefd, hij ook had besparingen gedaan; en zoo had Regina in den tijd van drij jaren reeds een schoon sommeken ter zijde gelegd.

Des zondags bleef Petrus, die de gansche week op de fabriek was; in den winter tot laat in den avond, en des zomers tot laat in den namiddag bij zijne

vrouw, want geen gezelschap op aarde was hem het bijzijn van Regina waard.

Karel ging, integendeel, met Nelleken vroeg ter wandeling, en verteerde zoo zorgeloos het gewonnen geld, alsof er geen einde aan komen kon.

Eens bij schemeravond, nadat Petrus zijne wandeling had gedaan, wilde hij nog een pintje drinken eer hij huiswaarts trok, en koos daartoe eene herberg nabij eene der stadspoorten, wier hoveken met looverhuizekens is bezet. Niet zoohaast was hij in een derzelve neêrgezeten, of hij hoorde in het priëeltje daar nevens, dat slechts door een paar uitgebreide lindestruiken van hem gescheiden was, den naam van Regina uitspreken. Hij luisterde en.... herkende de stem van Nelleken, de lieve *masœur*, die, niettegenstaande dat Regina haar zeer dikwijls in den uitersten nood ter hulp was gekomen, nooit anders dan kwaad van de schoonzuster sprak.

Weldra had hij bemerkt dat Karel en Nelleken alleen waren, en nu vroeg hij zichzelven af, of de broeder en de zuster hem niet hadden zien aankomen, en of het niet opzettelijk was en om hem te verontrusten, dat zij den naam zijner vrouw hadden gebruikt; en nu stelde hij al zijne krachten te werk, om geene lettergreep van het gesprek te verliezen.

Karel sprak:

« Hij zou moeten stom, doof en blind zijn om dit niet te bemerken. Wij verdienen twee daghuren

en zy maar eene. *Zij* hebben de kas vol kleederen en lynwaad, en *wij* hebben tot viermaal toe ons goed in den berg moeten laten verkoopen, omdat wij de pakken niet konden lossen of den in-trest afdoen. Zij koopen, maken en breken al wat zij willen, en hebben volop geld in den zak. Ik geloof wat gij zegt, Nelleken, *op die wijze moet zij daaraan komen.* »

« Geloof mij, Karel, » zei de vrouw; « indien ik maar wilde, zoudt gij ook een schoon zilveren uurwerk in den zak hebben, zoowel als Petrus. Mijnheer P...., mijnheer K.... en mijnheer de B.... hebben mij ook voorstellen gedaan; maar ik ben eene eerlijke vrouw, ziet-de wel. »

« En moeten denken dat mijn broeder dat allemaal weet, dat hij gedooft dat zijne vrouw eene..... is; » en hij sprak een woord uit dat het hair van den braven Petrus te berge deed rijzen.

Woedend rees deze op, sprong in het looverhuisje, greep zijnen broeder bij den halsdoek en slingerde hem zoo geweldig heen en weër, dat de bierkan en de glazekens van het tuintafelken rolden.

« Wat gij daar zegt moet gij bewijzen, » schreeuwde hij met bevende stem.

Karel weerde hem zoo zacht mogelijk af. « Broeder, » sprak hij, « wat wij tot elkander zegden, hebben wij honderdmaal van vreemden gehoord. En geloof mij, zulke dingen doen ons geen plezier. Ik

wenschte wel voor ik weet niet wat, dat de menschen zich in hunne gissingen bedrogen. »

« Ha ! het zijn maar gissingen, » riep Petrus, « en op gissingen schendt gij den goeden naam eener vrouw, en wilt gij het geluk van uwen eigen broeder vernietigen. Karel ! Karel ! hoe heb ik dat aan u verdiend? »

« Stil ! stil, » zei Nelleken ; « wij worden afgeluisterd. Bedaar toch, Petrus, het is misschien zoo erg niet als wij het veronderstellen. Moeder heeft u sinds lang gemeend te verwittigen, maar zij had er den moed niet toe. Nu zijt gij gewaarschuwd en kunt gij zelf onderzoeken wat er van is. »

« Zoo, dat zal welligt het geheim zijn dat op moeders hart drukt, » zei Petrus die reeds tot kalmte was gekomen ; « had gij vroeger gesproken, dan had ik u vroeger den mond kunnen stoppen. Regina heeft mij een schoon sommeken geld ten huwelijke gebracht. »

Nelleken en Karel haalden beide de schouders op.

« Ik wist niet dat gij uwe vrouw zoo gaarne zaagt, » sprak de schoonzuster ; « om haar te verschoonen beschuldigt gij u zelven. Ja, uw antwoord is duidelijk te zeggen dat gij alles weet. »

« Wie kan het beter weten dan ik, » antwoordde Petrus ; » en weër beefde hij van verontwaardiging. « Ik weet dat mijne vrouw met haar eigen geld moeders schulden betaald heeft, en dat zij het door zorg

en spaarzaamheid zoo ver gebragt heeft, dat wij ons uit den Berg van bermhertigheid en uit den plakwinkel kunnen houden. Beschuldig mijne vrouw niet, kijk liever op u zelve, om u te overtuigen hoeveel gij sinds uw huwelijk in ordeloosheid hebt verkwist, en laat ons in vrede.» En zonder afscheid te nemen, verliet hij bevend van ontsteltenis het looverhuisje, waar hij zoo wel gemoed was binnen getreden.

Nelleken die zich, natuurlijk, door dit laatste gezegde gekwetst gevoelde, riep hem na :

» 't Is een beeldeken, uwe Regina, is 't een beeldeken. Zij is gelukkig dat zij het met den *mijnen* niet te doen heeft. »

Zwentelend als een dronken man, stapte Petrus de stad in. Zijn hart was gebroken, zijn geluk vernietigd. De wereld scheen hem dezelfde niet meer. Van de onschuld zijner vrouw hield hij zich overtuigd ; en loch, hetgeen hij uit den broeder- en zustermond in het looverhuisje had gehoord, had een spoor in zijne ziel gelaten, dat geene aardsche magt meer zou kunnen uitwisschen. In zijn binnenste klonk het:

« Indien het eens waarheid was, dat zij mij bedrogen heeft ? »

Ofschoon het tijd was om huiswaarts te keeren, trad hij in eene nabijgelegen herberg, ledigde de eene pint uitzet na de andere en eindelijk dronk hij genever. In rustiger omstandigheden maakten een

drijtal glazen bier hem dronken, maar thans scheen de drank geene magt op hem te hebben. Hij dronk en dronk nog, maar bleef nuchter. Arme man ! de drank stilde de kloppingen van zijn lijdend hart niet, maar verhitte integendeel zijn verward hoofd. Meer en meer begon hy aan de onschuld van Regina te twijfelen, en terwijl hij den sleutel op de huisdeur stak, zwoer hij dat hij haar de schande zou doen boeten die zij over hem had gebracht. Met den verhittenden drank had hij den duivel der jaloezij ingezwolgen.

In de kleine slaapkamer brandde het nachtlicht. Met haar kind in den arm gesloten, lag Regina ingesluimerd op de blanke legerstede. De glimlach der moederliefde, waarmede zij haren zuigeling had in slaap gekust, zweefde nog om hare lippen ; en er lag zoo veel reinheid over haar schoon bleek gelaat, dat zij veel meer eene heilige dan eene ontuchtige geleek. Verre van haar te mishandelen, was de echtgenoot op het punt van voor haar neder te knielen en haar vergiffenis te vragen voor het kwade vermoeden dat hij van haar had opgevat.

De slapende opende ten halven hare door den slaap verzwaarde oogleden :

« Doe het nachtlicht uit, » fluisterde zij, « de olie is zoo duur. »

« Neen, neen, eene vrouw die zich om het verlies van eenige druppelen olie bekreunt, is geene

overspeelster, » juichte hij in zich zelven. « Laat de wereld haar beschuldigen, voor mij blijft zij de reine woudlelie, de bloem van mijn hart. » En als de engel der liefde boog hij zich over de slapende, raakte eerbiedig haar marmerblank voorhoofd met zijne bevende lippen, knielde voor de sponde neder en bad, eer hij zich ter ruste legde, voor het geluk van vrouw en kind.

IX.

Het was nog geen vijf ure in den morgen, en reeds had Regina den wasch in gereedheid gezet en den koffij opgeschonken. Tot op dien oogenblik had zij zachtjes op hare kousen de kamer op en af geloopt, om haren echtgenoot niet te ontwaken; en nu riep zij :

« Petrus, het is tijd. »

Zij behoefde den roep niet te herhalen. De vlijtige man was dadelijk gereed; maar aan het ontbijt zag de jonge vrouw met bevreemding dat Petrus de boterhammen liet liggen, die zij volgens gewoonte voor hem gesneden had.

« Zou hij ziek zijn ? » dacht zij, hem met belangstelling beschouwend; want zij had reeds bemerkt dat hij bleeker zag dan gewoonlijk.

Op andere tijden wierp de jonge vrouw nooit haar helder stralenden blik op het gelaat van haren echtgenoot, of zij ontmoette zijn zacht van liefde sprekend oog; en thans, wat mogt er haren Petrus toch

deren, hij wendde het gelaat af wanneer zij hem bekeek?

Zij deed hem verscheidene vragen over onbelangrijke dingen, hetgeen hem vroeger altoos aangenaam was, maar kreeg nauwelijks antwoord, tot hij eindelijk eenigzins wrevelig zegde:

« Wat zijt gij lastig. »

Dat waren de eerste bittere woorden die de beminde echtgenoot haar toesprak: woorden die op eene min gevoelige ziel welligt geenen indruk hadden gemaakt. Maar de teedere Regina drongen die vier woorden gelijk vier snijdende zwaarden door het hart. Zij antwoordde niet, en ging met afgewend gelaat aan de waschkuip staan, opdat Petrus de tranen niet zou zien die op het linnen rolden.

Die voorzorg was echter onnoodig; zonder zijne gade nog eenen blik nog een woord te gunnen, ging de ontstelde man naar de fabriek, en liet, als of hij verzekerd ware van in den morgen geenen eetlust te krijgen, zijne boterhammen op de tafel liggen.

De arme vrouw hoorde hem de trappen afgaan, en elke stap dien hij benedenwaarts deed, verwekte eenen treurigen weérklank in haar hart. Nog altoos dacht zij dat hij zou wederkeeren en haar verschooning over zijne harde woorden, over zijn zonderling gedrag vragen.

Het gerucht van den laatsten stap stierf uit en Petrus was heen. Een kreet van bittere smart, een

gil van wanhoop ontsnapte de borst der teedere echtgenoot, en als verlamd liet zij zich op eenen stoel naast de waschkuip vallen, en weende heete tranen.

« Wat is hem overkomen ? » dacht zij. « Zou hij my niet meer beminnen ? » En het kwam haar zelfs niet in de gedachte dat Petrus haar verdenken kon, zoo onschuldig was haar hart, zoo zuiver was haar geweten.

De arme zorgvuldige vrouw gunde zich den tijd niet van in stilte uit te weenen. « De loog zal koud worden en dan is de zeep verloren, » dacht zij ; « en moest de kleine wakker worden, dan kreeg ik den wasch voor den middag niet klaar. » Zij droogde hare tranen af en ging weër aan de kuip ; maar het is vruchteloos de tranen gedroogd, als de ziel weent. Zij rolden voortdurend in het schuimend zeepzop.

Des middags waagde Regina het niet haren Petrus met vragen tot spreken te brengen ; en nogthans scheen hij minder wrevelig ; maar ontsteld was hij, dat zag zij aan zijne vlugtende blikken en haastige bewegingen. Hij speelde als voortijds met het kind, kuste het geestdriftig, en Regina bemerkte dat er eene traan uit het vaderoog op het voorhoofd van haar zoontje viel.

« Nu is het tijd om te spreken, » dacht zij.

« Petrus, waaraan denkt gij ? vroeg zij met be-

vende en toch vriendelijke stem ; doch zijn antwoord voldeed geenszins aan hare verwachting.

« Ik kom om vier uren niet te huis, » zegde hij ; « ik ga naar moeder ; » en bij dit gezegde ging hij de deur uit.

Daar stond zij, de arme bloem des velds, bleek en lijdend als eene stervende. Het eenige wat haar in de stad al de genoegens van het buitenleven had vergoed, de liefde van Petrus, was haar ontvallen, en nu had zij met haar kind op den arm terug willen vlugten naar het groene Cleyt, naar het geurend woud, waar men haar altoos even lief had. Nu eerst scheen de stad haar eene uitgestrekte gevangenis.

« Vlugten! en mijne trouwbelofte? » dacht zij; « en dan, hij die vlugt is pligtig. Ik moet mij onderwerpen aan mijn lot. »

Ten dien tijde staakten de fabriekwerkers des maandags ten vier uren hun werk, en dien dag was Petrus een der eersten die de poort van het werkhuis uitstroomden ; doch, in plaats van zoo als hij gezegd had naar moeder te gaan, sloeg hij den weg in naar de Brugschepoort en dan het veld in, om alleen te kunnen zijn met zijne gedachten. Anderen mogten zijne vrouw op gissingen schandvlekken, maar hij, de brave echtgenoot, gevoelde dat er iets meer behoeft dan gissingen om iemand te veroordeelen, om iemand eer en geluk te ontnemen.

Wanneer de jonge man zich alleen in het open veld bevond, met God alleen tot regter en getuige, riep hij al de dagen van zijn huwelijk terug voor zynen geest. Hij dacht aan het geld dat Regina hem ten huwelijk had gebragt, en aan het goed gebruik dat zij er van had weten te maken. Hij dacht aan haren goeden overleg in alle huiselijke zaken, en aan haar wonderbaar talent om zich alles aan den minsten prijs te verschaffen; en waar hij nog het meest aan dacht was aan hare eenvoudigheid. Hij vergeleek Regina bij Nelleken; hij overwoog hoeveel deze laatste sedert haar huwelijk aan mutsen en linten had uitgegeven, en hoeveel de eerste daar aan alleen had uitgespaard. Verre van behaagziek te zijn, droeg Regina nog altoos hare platte muts; en zou zij die nog dragen, indien zij wezentlijk slecht ware geworden?

« De lust om te behagen is het uithangbord der ligte vrouwen, en luijaardij en lekkerheid zijn het kenmerk van haar bedrijf, » dacht hij; « en Regina zou water drinken en droog brood eten om eerlijk door de wereld te kunnen komen, en mij te kunnen geven wat eenen werkmensch toekomt. Nelleken is jaloersch van onzen welstand, en Nelleken heeft Karel misleid.

» Waarvan beschuldigt men Regina? Van niets anders dan dat wij vooruit gaan; dat wij eenvoudig maar wel gekleed zijn; en dat wij niet gelijk andere

werkmenschen in den berg en in schulden zitten. Maar welke werkmensch leeft zoo spaarzaam als wij? welke fabriekjongen zoekt zich eene vrouw onder de boomen? Neen, neen, » ging hij voort, « zoo ligtelijk laat ik het geluk van mijn leven niet verbrekken. Zij moeten zeggen met wien mijne vrouw in betrekking staat, wat zij er verder van weten; en wat ik boven alles vragen zal, is dat zij hunne woorden met bewijzen staven. » En met opgeheven hoofde, als hield hij zich reeds van de onschuld zijner vrouw verzekerd, ging hij de stad in naar het Godshuis.

Moeder de Bie stond in haar deurken wanneer Petrus aankwam, het was alsof zij hem verwachtte:

« Kom binnen, jongen, » zegde zij. « Alles is uitgekomen, niet waar? Ik heb gedacht dat het zoo verre zou komen; doch wat is er aan te verhelpen? Gij moet uw kruis verduldig dragen. »

Helaas! die woorden zonder grond wierpen nogmaals eene schaduwe op de wijze redeneringen van den braven vader en echtgenoot.

« Maar gij weet er dan meer van dan ik? » riep Petrus.

« Ben ik niet ouder en wijzer dan gij? Was het niet zoo van in mijnen jongen tijd en is het zoo nog niet? Wanneer eene boerin in de stad komt wonen, is het om hare parten te spelen. »

Er ging een licht voor Petrus op. « Moeder is al-

toos eene vijandin der buitenmensehen geweest, » dacht hij; «en ik ben tegen haren zin met een bezem-meisje getrouwd. Wie weet hoe Nelleken op de gedachte gekomen is dat Regina mij bedriegt. »

« Moeder, vertel mij eens alles wat gij van Regi-nas gedrag weet, als 't u belieft, » sprak hij. « Men heeft mij te veel en ook te weinig gezegd; en gij die de vriendin van de Spoele en van Triene Slange zijt, moet alles weten. Regina kan toch geenen voet ver-zetten of niemand in haar huis ontvangen, zonder dat zij het weten. »

« De Spoele en Triene zijn uitgekocht, » was het antwoord.

Petrus werd bleek als wasch. « Moeder, moeder, let wel op uwe woorden, » riep hij; « het gaat er voor leven of dood. »

Ook de oude vrouw was bleek geworden: « Maar, jongen, » kreet zij, « ik verlang immers niets beter dan dat alles op zijn effen komt. Dat Regina bewijst hoe zij aan al dat geld komt om zoo weelderig te kunnen leven, en wij zullen alles zoo laten. Nelleken wilde mij van overlang alles doen uitleggen, en ik heb nooit gewild. Maar nu de bolle ten einde geloo-pen is, nu gij alles weet..... »

« Maar wat weet ik? » riep Petrus. « Wat gij ver-telt is altoos dezelfde arme raas, moeder; indien iemand anders mij moest zeggen wat gij zegt, ik

zou.... » Hij kon niet verder en zette zich als een kind te weenen.

De oude had medelijden met haren diepgeschokten zoon ; ja, nu had zij wezentlijk spijt dat de zaak zoo verre gekomen was. « Zie, Petrus, gij kunt niet beter doen dan Regina rekening vragen van hetgene zij elke week uitgeeft, zoo zult gij het best weten wat er van is. Nelleken is natuurlijk jaloersch van uwe weelde, want zij ook ziet haren man gaarne, en kan hem, och arme ! niet geven wat hem toekomt ; en uit die jaloezij komt het, dat zij de rekening van uw huishouden heeft gemaakt, en zoo tot de gedachte is gekomen dat uwe vrouw u bedroog. »

« En wie verdenkt zij van medepligtigheid ? » vroeg de zoon.

« Wel niemand, jongen, niemand. Indien zij iemand op het spoor had, dan zou immers geheel de boel spoedig uitkomen. »

« Het is dus maar wijvenpraat, » zuchtte de ongelukkige spinner ; « ongegronde klapperij en niets anders. Hewel ! moeder, ik zal Regina ondervragen, God geve dat ik haar onschuldig vind. » Dreigend balde hij de vuisten en verliet het Godshuis.

XI.

Regina had juist den kleinen slapen gelegd, wanneer haar man de trappen op kwam. Zij verschrikte lichtjes toen hij de deur openstak, want zij was hem zoo vroeg niet te verwachten. Zij zag er bleek en droef uit, en Petrus was, integendeel, sterk verhit.

« Ik meende u niet te huis te vinden, » sprak hij, en zijne stem sidderde lichtjes.

« Waarom niet? Ik doe immers nooit eene boodschap in den avond. »

In dit gezegde lag zooveel waarheid, in de zachte stem der jonge vrouw lag zooveel kalme waardigheid, dat Petrus den moed niet had haar verder op eene beschuldigende wijze aan te spreken. Om tot zijn doel te komen zocht hij omwegen.

« Is het brood deze week opgeslagen? » vroeg hij.

« Neen, » antwoordde Regina; « ik had er mij nogthans aan verwacht. Die slagregens moeten na-deelig zijn aan den oogst; en daar zoo even heb ik

nog gedacht dat wij dit jaar misschien duur brood zullen eten. »

« Waar gij toch op rekent ! »

« Hoe op rekenen ? Een drietal centen op een brood maakt ons toch eenen frank in de maand ; dus twaalf franken in het jaar. En twaalf franken is dat geen schoone stuiver geld ? »

« Hoeveel brooden gebruiken wij in de week ? »

« Vier en een kleintje voor den kinderpap, » antwoordde Regina met verhelderd gelaat. « Wel, Petrus, wat doet gij mij plezier met daar eens naar te vragen, » ging zij voort ; « want het dunkt mij dat gij dubbele vreugd in onzen vooruitgang zoudt vinden, indien gij met mij de uitgaven van het huisgezin wildet nazien. »

« Meent gij dat ? »

« Ja, dat meen ik zeker. Men is zoo gelukkig, wanneer men dag voor dag ziet dat men vooruit gaat, al is het maar eene kleinigheid. »

Petrus haalde dieper adem.

« Maar hoe komt het dat wij vooruit en dat Nelleken en Karel achteruit gaan ? »

« Dat, weet gij ook wel, » verzekerde Regina bij zoeten glimlach.

« Hoe zoo ! »

« Wel wat hebt gij op onzen trouwdag sprekende van moeders overleg gezegd ? »

« Het is waar, » zei Petrus ; « en Nelleken heeft

ook slechten overleg, maar het kan toch zooveel niet verschillen: zij hebben twee dagloonen en wij maar eenen. »

« De vrouw die haar huishouden oppast, wint eene dubbele daghuur. Zie eens wat zij aan de voedster van haar kind betaalt; wat zij uitgeeft aan wasschen en naaijen; en dan is haar huiswerk nog ten halve gedaan. Moeten zij, bij gebrek van tijd, niet eten wat het eerst gekookt is, al ware het nog zoo duur; maar daar ligt de knoop niet vast, laat ons eens van den borgwinkel spreken:

« Zie, Nelleken koopt in haren winkel alles bij ponden, en men rekent haar het gentsch pond gelijk men bij van Duyn den halven kilo verkoopt. En welk een pond geeft men haar? Vier ligte vierendeelen, gelijk mijne halve kilos er vijf wegen; en zoo schikt men alles in het winkeltje om op degenen die krediet vragen, een vijfde meer te winnen: en bij die Lucie laat Nelleken al haar schoon geld, zonder eens te denken, dat ik juist met vier dagen van uw loon zoo veel kan verrigten als zij met vijf. Waarachtig die woekerij der plakwinkels roept wraak voor God. »

« Zij doen de goede klanten voor de slechten betalen, » antwoordde Petrus opgebeurd; want hij begon te begrijpen dat zijne vrouw onschuldig was aan hetgeen men haar ten laste legde.

« Ik zal u eens toonen waarmede wij geleefd heb-

ben, » sprak het bezemmeisje, die bij de vriendelijkheid van haren echtgenoot reeds de droefheid die hy haar vroeger veroorzaakt had, scheen vergeten te hebben; en zij haalde een schrijfboekje te voorschijn, hetzelfde boekje waar Lucia uit het winkeltje de kruiskensrekening van moeder de Bie opschreef, want de kruiskens stonden er nog allemaal op, benevens de kwijting.

« Zie eens, » zegde zij op eene te samen getrokken reeks van getallen wyzend, « zooveel hebben wij de eerste week van ons huwelijk verteerd. »

Petrus ging de gansche reeks getallen na, die elke week, naarmate de goede huisvrouw meer en meer besparingen had gedaan, nog verminderden; en wanneer hij de samentelling die Regina op den laatsten dag van het eerste jaar had gedaan, zag, ontviel hem het laatste slecht vermoeden.

De jonge vrouw doorliep nog menig blad en zegde eindelijk: « Zie, zooveel hebben wij sinds ons huwelijk gewonnen, en zoo veel hebben wij uitgegeven. »

« Dan zoudt gij nog honderd-een-en-tachtig franken en zeventien centimen in kas moeten hebben, » zei de spinner lachend.

« Die zijn er, » antwoordde Regina; « ik tel alle zondagen. » En nu nam zij een linnen zakje dat met een koordeken was vastgeknoopt uit haar koffer en telde honderd tachtig franken. « Het overige steekt in mijnen zak, » sprak zij, en haalde inder-

daad éen frank en zeventien centimen in koperen geld te voorschijn.

Overtuigd dat hij den welstand van zijn huisgezin aan de orde en de spaarzaamheid zijner vrouw te danken had, was de spinner op het punt Regina door blijken van teederheid voor dien welstand te danken; maar plots deed een folterend gedacht zijn gelaat versombereren. Helaas! de jaloezij die zoo behendig in het hart weet te dringen, laat zich zoo ligt niet verdrijven. « Indien men mij eens het bijzonderste had verborgen, » dacht hij; « indien zij eens wisten wien Regina meer bemint dan den armen katoenspinner. » En zuchtend ging hij de deur uit naar « de Keizer Alexander, » waar Karel en Nelleken elken maandag avond zaten te drinken; maar weldra had hij bemerkt, dat broeder en schoonzuster in eenen te zeer opgewonden toestand waren, om hen over ernstige zaken te spreken. Hij dronk haastig zyn bier uit en stapte somber en nadenkend naar zyne wooning

Des anderendags 's avonds kwamen Petrus, Karel en Nelleken te samen van de fabriek, en Regina die voor haar venster op de terugkomst van haren man loerde, zag hem, zonder te kunnen vermoeden wat hem daar heen leidde, in het huizeken van zijnen broeder gaan.

« Karel, gij weet dat gij het geluk en de rust mijns levens vernietigd hebt, » zoo ving Petrus aan, « en

gij moet begrijpen dat gij mij ook verdere uitleggingen schuldig zijt. Gij hebt schoon te beweerden dat het de welstand van mijn huishouden is welke u op het gedacht heeft gebragt dat Regina zich slecht gedraagt; maar ik ben geen kind meer, uw vermoeden moet op iets anders gesteund zijn. Zeg mij met wien zij zich ophoudt; wanneer ik de geheele waarheid weet, is de zaak misschien nog te verhelpen. »

« Zoo waar ik leef, » riep Nelleken, « weten wij niets dan hetgene wij u gezegd hebben; » en ook Karel zwoer bij hoog en bij laag dat zij reeds alles hadden gezegd, wat zij ten nadeele der schoonzuster konden inbrengen. Nelleken hield nogthans staande, dat zij zich aan de wijze van huishouden van Regina niet verstond. « Haar stuiver doet toch maar vier oordjes zooals de onze, » zegde zij; « hoe komt het dat zij hare kas vol kleederen en hare zakken vol geld heeft?...

« Hoe dat komt? » riep Petrus, thans geheel overtuigd dat het de jaloezij over zijnen welstand was, die zijne bloedverwanten Regina deden miskennen; « hoe komt het? » riep hij rood van gramschap; « Dat komt omdat gij eene slechte huishoudster zijt. Gij zijt in zorgeloosheid en ligzinnigheid opgebracht, en Karel bekommert er zich ook al niet mede, hoe hij den dag van morgen zal doorbrengen; in verkwistingen en verteeringen zoekt gij uwe vreugd. Regina heeft mij gisteren haar boekje getoond, het

oude winkelboekje van moeder, waarop zij elke week hare uitgaven heeft geschreven; zij heeft mij rekening gedaan sinds den eersten dag van ons huwelijk; en daarenboven nog eens bewezen, dat gij de helft van uw zuur gewonnen geld verliest door uwe verkeerde wijze van handelen. Doch dit gaat ons niet aan, maar wat mij aangaat, *masæur*, is dat gij zoo ondankbaar zijt jegens mijne vrouw, die u zoo veel goeds heeft gedaan. Buiten het goudstukje dat zij u geschonken heeft, kwam zij u nog verscheiden malen in den uitersten nood ter hulp. Tot zes maal toe leende zij u geld, waarvan gij nooit eene duit hebt teruggegeven. En hoe wordt zij beloond? Thans kunt gij praten zoo veel gij wilt, met de overtuiging der onschuld van mijne vrouw is ook de rust in mijn hart terug gekeerd.» En blijde als een kind daalde hij den huistrap af en snelde naar zijne wooning.

Regina bemerkte dadelijk dat haar echtgenoot zich in betere gemoedsgestellenis bevond dan de vorige dagen, en ook haar hart, dat zoo onstuimig had geklopt, trilde thans van innig geluk. Zij vroeg echter niet op welke wyze die gunstige verandering was ontstaan: « Hy heeft zich zelve gekweld en heeft ook zich zelve gepaaid, » dacht zij; « er zijn toch geene menschen zonder gebreken. »

En Petrus, de brave katoenspinner, was verstandig genoeg om zijne vrouw te verzwijgen, wat hem

sinds eenige dagen zoo ongelukkig had gemaakt. Voor niets ter wereld had hij de bleeke woudbloem de vlekken willen toonen, waar de onbezonnen bloedverwanten haar hadden mede besmeurd; en welligt ware Regina nooit iets van al die verdenkingen te weten gekomen, indien geen toeval, dat gansch buiten haar lag, de rampzalige zaak aan den dag had gebracht.

Eenige dagen na de woordenwisseling tusschen Petrus, Karel en Nelleken was het koopdag in den Berg; en zonder dat Nelleken er iets van wist, werden er twee van hare beste panden verkocht, door dat zij in hare zorgeloosheid had vergeten wanneer de intresten vervielen.

Nelleken was een van die menschen, die de ongevallen waarvan zij de oorzaak zijn, om zich te verschoonen gaarne op een ander schuiven; en daar Karels jas zich onder het verkochte goed bevond, zoo dat het onmogelijk was hem die ramp te verbergen, wist zij hem wijs te maken, dat Triene Slange die het goed had weggebracht, verwaarloosd had van haar op den vervalldag opmerkzaam te maken; waaruit volgde, dat zij Triene al de schuld der geleden schade oplegde.

Triene trachtte zich te verschoonen, maar Nelleken had de onvoorzichtigheid van te zeggen: dat Triene vrijwillig de panden had laten verkoopen, om haar te beschadigen; en hierdoor ontstond

er krakeel; en Nelleken wist Triene zoodanig te overrompelen, dat de Slange om zich te wreken naar Regina liep, en haar met de zwartste kleuren afschilderde hoe Karel en zijne vrouw haren goeden naam hadden bevlekt; en hiermede niet tevreden, haar ook aan Petrus als eene meinedige echtgenootte hadden afgeschilderd.

De bergloopster had zich gewroken, de Slange had haar venijn uitgebraakt; maar Regina, de reine dallelie, lag verpletterd onder den onverwachten slag. Nu verstond zij waarom Petrus haar zoo hard had behandeld, nu begreep zij waarom hij haar de rekening van het beheer van haar huishouden had gevraagd.

« Petrus heeft mij verdacht, » kreet zij, « hij heeft de vrouw verdacht voor wie er slechts een man op aarde bestaat. Hoe heb ik dien smaad, hoe heb ik die verachting verdiend. » « En de wanhoop teekende zich af in hare gelaatstrekken. Als eene uitzinnige wrong zij de handen, haar hart bloedde, maar uit haar oog rolde geen enkel traan.

« Wat heb ik in de stad niet geleden ! » zuchtte zij; « maar wat gaf mij lijden, miskening en verdriet; een enkele oogslag van mijnen Petrus maakte toch alles weder goed. Zijne liefde was de drank die mij laafde, de spijs die mij voedde; zij was het licht die myne hobbelige baan bestraalde: en dat licht is uitgeschenen, overal is het donker om mij heen. O

God! laat mij sterven! » Zij scheen wezentlijk te bezwijken, zij werd bleek en koud, en zonk als levenloos ten gronde; en toch had de Almagtige hare bede niet verhoord. Zij ontwaakte om op nieuw te lijden....

XI.

De liefde wischt alle schuld uit. De wanhopige kreten die als de ratelende donder aan het hart der gevoelige Regina waren ontsprongen, die stralen welke haar liefelijk oog had gebliksemd, bij het vernemen van den smaad dien haar echtgenoot haar onvrijwillig had aangedaan, hadden, gelijk het onweder, de lucht gereinigd, hare benevelde ziel verhelderd. Wat zij zelf geleden had was vergeten, om niets meer te gedenken dan hetgene wat Petrus moest geleden hebben in den oogenblik dat hij haar pligtig geloofde; maar de stad over wier gebreken zij met zooveel toegevendheid had heen gezien, die verachtte zij thans uit al de krachten harer edele ziel. Slechts een ding betrachtte zij: de stad te verlaten en met gade en kind weder te keeren naar het rustige Cleyt; daar eene hut te bouwen onder de boomen, daar te leven gelijk hare ouders en voorouders, gelijk Wardje en Ida.

Hoe onuitvoerbaar dit plan ook moge schijnen, toch had Regina weldra middelen gevonden om het

te kunnen verwezentlijken. Zij nam inlichtingen wegens den prijs der bezems die men in het groot aan de winkels levert. Zij berekende wat Petrus wel kon verdienen met handel in Cleytsche bezems te drijven; en zij, de bezembinderin van voorheen, zou immers berkenrijs snijden, bandekens klieven en bezems binden als toen zij ongetrouwd was.

Hoe meer de jonge vrouw in den geest haar plan ontwikkelde, en de kansen tot welgelukken overwoog, hoe vaster zij ook werd in haar besluit. Met haar kind op den arm ondernam zij de reis naar de geboortestreek, en raadpleegde grootvader, Wardje en Ida, die zich bereid toonden de lieve Regina te ondersteunen; en wanneer zij bij hare te huiskomst aan Petrus haar plan uitlegde, moest ook hij bekennen, dat de toekomst hem meer welvaart en vooral meer geluk voorspelde in het eenzame gehucht onder de boomen, dan in de woelige geboortestad.

De mensch mikt en God beschikt. Misschien had Regina in de stad nog niet genoeg geleden; misschien moest zij daar nog duidelijker blijken geven van haar goed hart, van hare onwankelbare deugd.

De dag waarop zij vast besloten had maatregelen te nemen voor de verhuizing naar Cleyt, was een dag van ramp. Petrus, die den ganschen dag zonder ontsteltenis op de fabriek had gewerkt, legde zich des avonds met zware hoofdpijn te bed, en des an-

derdaags lag hij woelend en razend als een uitzinnige, schier zieltogend onder den vlamgenden adem der tijphuskoorts.

Regina liet eenen der befaamdste geneesheeren der stad halen. Geene onkosten waren haar te groot, geene opofferingen te zwaar. Dag en nacht waakte zij bij de sponde van den geliefden; haar oog bleef gestadig op den lijder gevestigd, en, kon zij, als de geneesheer, aan de onstuimige polsslagen de hevigheid der ziekte niet meten, zij las die in de trekken van zijn gelaat en in de zweetdruppelen die op zijn brandend voorhoofd parelden. O! had zij met haar eigen leven het leven van haren echtgenoot mogen koopen, zij had dien koopprijs betaald, zonder te denken wat zij deed; want daar hij het leven van haar leven was, scheen het bestaan zonder hem haar onmogelijk.

Karel kwam alle dagen een groot gedeelte van den nacht bij zijnen broeder waken; want niettegenstaande de woordenwisselingen die er tusschen hen had plaats gehad, waren zij elkander genoeg blijven beminnen om elkander te ondersteunen in den nood. Ook de buurvrouwen uit het poortje bewezen Regina allen mogelijken dienst; niettegenstaande dat de boerin, gelijk zij haar noemden, nooit aan hare koffijpartijtjes deel nam, waren zij toch zeer aan haar verkleefd; om reden dat zij altoos gereed was om die kleine diensten te bewijzen, die men in de

werkende klasse zoo dikwijls van elkander noodig heeft.

Nelleken bleef alleen het huis schuwen, hetgeen Regina toeschreef aan de vrees voor de besmettelijke ziekte; maar dat wegblijven had eene andere oorzaak: de woordenwisselingen over het huishouden van Petrus hadden Karel de oogen geopend; de spinner begon duidelijk in te zien, dat er verbeteringen in zijn huis moesten ingevoerd worden, indien hij niet reddeloos wilde verloren gaan. Hij wilde Nelleken het fabriekwerk doen staken, om beter op het huishouden te kunnen passen; hij gaf haar Regina tot voorbeeld.

De haspelaarster wilde van geene verandering van levenswijze hooren:

« Indien gij op zijn boersch wildet leven, moest gij eene boerin getrouwd hebben, » zegde zij; « of meent ge dat ik mij voor haar zal ten onder geven? Neen, waarachtig niet! ik ben duizendmaal beter dan zij. »

Op die wijze ontstonden de eerste oneenigheden tusschen Karel en Nelleken. Ware de oude moeder De Bie, op wiens oordeel de haspelaarster zich beriep, eene van die verstandige grootmoeders geweest, wier tusschenkomst altoos heilzaam en verstandig is, dan ware dit spoedig vereffend geworden; maar de oude vrouw die Regina van in den beginne wegens hare gierigheid, gelijk zijde spaarzaamheid noemde,

niet had kunnen lijden, schaarde zich langs de zijde van Nelleken ; en hieruit ontstond, dat de kloof die tusschen de nog zoo jeugdige echtgenooten gaapte, met elken dag breeder werd.

Onder de buurvrouwen werd er reeds veel over de krakeelen van Karel en Nelleken gepraat. In het poortje wist iedereen wat er bij hen omging. Regina alleen was het, daar zij schier met niemand omging, niet te weten gekomen.

Na vier dagen lijden was de tijphusziekte van Petrus ten top gerezen. Zijn hoofd brandde als een vuurklomp, de in koud water gedoopte doeken die Regina op zijn voorhoofd legde, dampden dadelijk als werden zij op eene brandende stoofplaat gesmeten. Zijne oogen stonden beweegloos en gebroken, en zijne stem gaf geen geluid meer.

Het was nacht en Regina was alleen. De Spoele, die volgens sommigen zoo kwaadaardige vrouw, de opperklappij der buurt, had reeds zoo vele nachten bij den zieken buurman gewaakt, dat zij door afmatting te bed moest blijven ; en Triene Slange die zeker niet ten achter was gebleven, was voor een paar uurkens gaan slapen. Regina verwachtte Karel en Karel kwam niet.

De jonge vrouw was radeloos ; zij zag de dood over de sponde van haren echtgenoot zweven, en het was te vergeefs dat zij dezelve langer met aard-sche geneesmiddels bestreed.

« God is magtiger dan de dood, » riep zij plots als in begeestering uit; en in haar zoo even nog bekreten oog straalde nu de glans van haar onverwelkbaar geloof in de magt van Hem die leven en dood in handen houdt, en haar betrouwen op Hem die de opperste liefde, de oorsprong van alle goed is.

Zij viel op de knieën en bad; en op de vleugelen des gebeds steeg zij zoo hoog, zoo hoog, dat zij de gansche aarde, ja, zelfs den kranken vergat. De woorden die zij murmelde waren te zoet, de uitdrukking van haar wezen was te zalig, om aan een aardsch wezen te behooren; ongetwijfeld leefde zij in dien stond in hooger gewest. De tijd snelde voort: bijna was al de olie uit het klein lampje opgebrand, en de biddende was nog niet terug van de hemelreis.

« Regina, » klonk het stil uit den mond des lijders: « Regina, ik heb dorst. » En Regina daalde bij het hooren der stem van de ziel harer ziel op aarde terug en juichte:

« De Heer heeft mijn gebed gehoord. »

Zij bragt de drinkschaal aan de dorstige lippen van den lijder. Hij dronk en sluimerde toen zacht in; zijne ademhaling was gemakkelijk en regelmatig. De dood zweefde over haar huwelijksbed niet meer, de krisis was voorbij.

Des morgens vernam Regina als tot matiging

van hare al te groote blijdschap, dat Karel den avond te voren met groote hoofdpijn te bed was moeten gaan. Ook Karel had den typhus.

« O mijn God! wat zal Nelleken aanvangen, » zuchtte zij, zonder te denken dat de *masæur* zich zeer weinig aan de ziekte van Petrus had gelegen gelaten. « Wat zal Nelleken aanvangen, zij die aan alles gebrek heeft, die beroofd is van alle hulpmiddelen. Maar ik zal haar helpen, » dacht zij verder, « ik kan den Heer geen beter offer doen dat het offer mijner spaarpenningen, om den broeder te helpen die ons zoo edelmoedig heeft bijgestaan. » En zij verzocht de Spoele die haar de treurmare was komen brengen, Nelleken te gaan roepen. Nelleken kwam, de vrees voor haren man en de nood waarin zij zich bevond, hadden haar hert vermurwd en deden haar hoofd buigen. Zij nam met dankbaarheid het vijf-frankstuk aan dat Regina haar aanbood.

Des anderdaags kwamen twee struische mannen het poortje in met eenen draagstoel. Een van hen nam Karel uit het bed en droeg hem in het vreesaanjagend gestoelte. Nelleken weende. De stappen van de voorboden der dood weêrgalmden vreeselijk door den somberen gang; Nelleken hing den mantel om en ging naar moeder de Bie en de vrouwen uit het poortje gingen aan den huisarbeid, alsof er niets gebeurd was. Zij hadden zoo dikwijls die draagbaar, die zuster van den doodenwagen, in het poortje gezien, dat

zy zich schier om hare verschyning niet meer bekommerden ; maar voor Regina die de eerste maal eenlid van hare familie, en een aangetrouwden bloedverwant naar het gasthuis zag dragen, was het een akelige stond. Had Nelleken haar geraadpleegd, zij had Karel kunnen te huis houden, tot dat het laatste vijffrankstuk van het spaargeld gewisseld was.

Na verloop van eenige dagen was Petrus zoo ver in beternis, dat Regina aan het verlangen om Karel in het gasthuis te bezoeken, kon voldoen ; en daar Nelleken uit de fabriek was moeten blijven wegens eene nog al zware ontsteltenis van haar kind, werd er besloten dat de Spoele op Petrus en op de twee kinderen zou passen, terwijl de twee jonge vrouwen den kranken Karel gingen bezoeken.

Het moest zijn dat het buitenmeisje zich geen denkbeeld had kunnen vormen van eene ziekenzaal ; want toen Nelleken de deur der groote zaal van de Bijloke opentrok, keek zij zoo verbaasd in het rond, als bevond zij zich plots in eene andere wereld.

« Langs hier, » zei Nelleken, die haren Karel reeds had bezocht en die zeer goed den weg in het gasthuis kende, en zij ging verder op in de kleine zaal langs de regte zijde van den ingang.

« Wat is het hier goed, » fluisterde Regina, zoo stil en zoo eerbiedig tot de schoonzuster, als sprak zij in de kerk. Hare ziel was ontroerd, zij was geneigd om

in dien tempel des lijdens neder te knielen en te bidden.

Het was daar ook zoo stil, zoo geheimzinnig in die kleine zaal met haar hoog gewelf en luchtige kerkenvensters, waardoor de junijszon als in gouden stralen op de gordijnen van geel katoen met wille strepen nederviel. Bidden! en welke gevoelige op God vertrouwende ziel voelt zich daar, waar de dood van de eene sponde naar de andere zweeft, in dat oord welk zij nooit verlaat, niet geneigd om te bidden?

Regina sloeg het oog van het eene reine bed naar het andere, en daar, in het bijzijn van lijdenden en stervenden ontvloede haar een glansrijke traan; maar het was geen traan van rouw, geen bittere smartdrop, maar eene heldere parel die hare dankbare ziel ontviel, voor hen die dit paleis voor de menschelijke ellende hadden gebouwd. Zij die de stad tot hier toe langs de ongunstigste zijde had leeren kennen, zag nu iets wezentlijk schoon en groot, iets zoo heilig en verheven, dat zij er bij sidderde uit eerbied en dankbaarheid.

Nelleken stak den vinger uit en zegde: « Ginds ligt Karel. »

Helaas! hoe lag hij daar, de arme spinner, de jeugdige echtgenoot en vader, blakend en bezweet in de gloeiende koorts. Boven zijne peluw had men met krijt een kruis op den muur geschreven, ten teeken dat hij beregt was. De ongelukkige kende

niemand, zelfs zijn Nelleken niet. Bij tusschenpoozen sloeg hij de armen uit als worstelde hij met de dood en liet ze dan weêr magteloos als een overwonnen nedervallen. O wat moest die strijd lastig zijn, wat moest hij lijden!

Hoe gaarne had Nelleken de medecijn die op het ledekantplankje stond, zelf aen de lippen van haren man gebragt; maar het treurig genot was haar ontzegd. Aan de deur van het gasthuis maken de pligten der bloedverwanten plaats voor de pligt der liefdadigheid. In de zaal wandelde het nonneken, een bleek liefstallig wezen, die de plaats van moeder en van echtgenoot daar in het voorgeborgte der eeuwigheid vervulde. Men gaf haar den zoeten naam van zuster.

Zij telde de sekonden op het uurwerk en reikte den armen Karel het geneesmiddel, en Nelleken weende. Zij weende, de arme vrouw, omdat een ander hare plaats had ingenomen. Maar Regina weende niet; haar hart vloeide over van liefde en dankbaarheid voor de bleeke zuster. Met den dichter dacht zij:

« Van waar zijn zij gedaald die maagdljke englen?
Die Serafs bij het ziekebed?
Die elke wonde met een liefdeband omstrenglen,
En wier verheven ziel noch smart, noch ramp verplet.
Van waar zijn zij gedaald? — God zond die engelinnen
Op raad' om in zijn plaatse de armen te beminnen.

De ellendigen alleen zond Hij die zuster toe.
Die leliebloemen liet Hij 't rampgebied omgeuren
Om de verlaten in haar droefnis op te beuren.
Zij zijn de bloesem van zijn' aardsche geeselroë.

De tijd dien de twee vrouwen in het gasthuis
mogten doorbrengen, scheen haar veel te kort. Zij
weenden beide bittere tranen wanneer het uur sloeg
op hetwelk de bezoekers afscheid moesten nemen
van de kranke vrienden en bloedverwanten.

« Ik zal hem misschien nooit meer wederzien, »
snikte Nelleken.

« Gij moet op God betrouwen, » troostte Regina ;
« Petrus is ook in denzelfden toestand geweest, en
nu is hij omtrent genezen. »

En zoo sloegen zij, de eene jammerende en kla-
gende, de andere met tranen in de oogen en troost-
woorden op de lippen, den weg naar hare woning in.

XII.

Reginas hart klopte van blijdschap, wanneer op zekeren morgen de geneesheer verklaarde dat Petrus zijne werkzaamheden op de fabriek mogt hernemen. Zij mogt wel blijde zijn en juichen, haar laatste vijffrankstuk was reeds gewisseld. Het was dus hoog tijd dat er eenig gewin in huis kwam, wilde zij den toevlugt niet moeten nemen tot datgene, wat zij altoos bij anderen had afgekeurd, tot den *plakwinkel* of tot den Berg; die twee afgronden, die gereed waren haar geluk te verslinden.

De jonge vrouw had nogthans sedert eenige dagen over die twee reddingsmiddelen gansch anders gedacht dan zij gewoon was; zij begon te begrijpen dat er oogenblikken in het leven zijn, op welke de mensch zich niet redden kan zonder vreemde hulp, op welke hij moet schuld maken, geld leenen of bedelen.

« Schuld maken wanneer men arm is! » dacht zij;
« wie wilt borg blijven in den uitersten nood? Niemand. »

« En geld leenen? »

In hare verbeelding zag zij den ongelukkigen die moest leenen, met tragen stap en kloppend hart de wooning naderen dergenen die hij vrienden noemde. Zij zag hem de angstige zweeldruppelen van het voorhoofd wegdroogen, en dan met een vriendelijk gelaat, met eenen lach op de lippen, een lach die meer medelijden afdwingt dan eene traan, den vriend wiens hulp hij moet inroepen, te gemoet gaan. Zij ziet hem verbleeken, zij hoort hem stotteren; en eindelijk valt de vraag van zijne bevende lippen..... IJselijke stond! Wat zal het antwoord wezen? Zal die vriend een echte vriend zijn, of zal de ongelukkige na den vernederenden stap, ontgoocheld en verplet den geliefden moeten verlaten, die thans zijner vriendschap onwaardig is? En Regina, de téergevoelige woudbloem, sidderde bij de gedachte aan eenen dergelijken toestand. « Geld leenen, neen, dat nooit. » zuchtte zij.

« En bedelen? Wat bedelen! Is dit niet verboden door de wet? Niemand mag bedelen dan...

Ja, in eenen dier stonden, op welke Regina in den geest een reddingsmiddel zocht tegen den nood, die met haastige stappen hare wooning naderde, verscheen haar de Berg van Bermhertigheid in eene nieuwe gedaante. Neen, hij scheen haar thans geen afgrond, geen alles verslindend monster meer; maar de gevleugelde geest der liefdadigheid, die, terwijl

hij uit den hoorn van overvloed nieuwe levenskracht nederstrooit, de ongelukkigen toeroept :

« Maakt geen misbruik van mijne mildheid, werkt en zorgt. »

En thans vond zij het schoon en grootsch, dat de werkman in zijnen regtveerdigen trots niet den toevlugt neemt tot het krediet, tot den bedelzak, of zelfs de vriendschap niet op de proef stelt, zoo lang hy een middel vindt om zich zelve te redden.

Ja, zij vond het schoon en grootsch, van in den uitersten nood het laatste kleedingstuk te verpanden vooraleer men de hulp van vreemden inroept ; gelijk zij het afgrijselijk vond, van het geld dat men in den Berg van Bermhertigheid heeft geleend, in zorgeloosheid te verteeren. Naar mate dat zij de ellende der steden leerde kennen, waardeerde zij ook die maatschappelijke inrigtingen, waar zij te voren nooit dan huiverend had aan gedacht. Reeds bewonderde zij den Berg van Bermhertigheid en het Gasthuis.

Petrus hernam zijn werk; maar Karel, och arme! was nog altoos in het Gasthuis; hoewel er geen nood van sterven meer was, bleef hij lijdend en zwak ; en reeds was het winter.

Nelleken was armer dan ooit; het kind was krank gebleven, zoodat zij sinds Karel in het gasthuis lag, nog slechts acht dagen op de fabriek had gewerkt. Regina had haar zeer edelmoedig geholpen, zoo lang zij helpen kon, en zelfs toen zij het laatste stuk had ge-

wisseld, had zij de schoonzuster nog eene kleinigheid gegeven. Nu was Petrus wel aan het werk, maar er moest nog eene geheele week gewerkt worden eer hij geld ontving; en eene week is zoo lang, wanneer men, uitgeput door langdurige ontberingen, den honger als een ondiep aan het hart voelt knagen, en reeds voor het laatste zilverstukje een brood heeft gekocht.

Zoo stond het bij Regina; en bij Nelleken was de nood reeds ten hoogste geklommen. Sedert de ziekte van Karel had de winkelvrouw niets meer willen borgen. De vriendinnen bezien haar niet meer, en de ongelukkige heeft reeds alles wat verpandbaar was, ja, tot den laatsten bovenrok laten wegdragen. Zij heeft de deuren der eetschappraai en het bedstroom opgebrand, en nu zit zij daar dun gekleed, met de hand op de maag gedrukt om de knaging van den honger te onderdrukken bij de wieg te bibberen, bij de wieg van het bijna zieltogend kind. En het is zoo koud, de ruiten zijn dik bevrozen; weér ligt er een ijsberg op den poortkoer, en aan de dakpannen hangen zware franjen van winterkristaal.

Arme moeder! wat zal zij aanvragen? Naar Regina gaan? Naar Regina die steeds gegeven en geholpen heeft, zonder te berekenen wat zij gaf; naar de schoonzuster die zij miskend en verdacht heeft, en wier medelijden zij onwaardig is? En honger en koude lijden is zoo bitter! de hongerdood

is zulke schrikkelijke dood ! en de verkleumde jonge moeder die reeds zooveel van hare levenskracht heeft verloren, dat zij eene slaapwandelaarster gelijk, ziet in den geest dat spooksel naderen. De moederliefde geeft haar nieuwe kracht : zij grijpt den zuigeling aan, drukt hem aan haar hert en vlugt naar Regina.

XIII.

Met het weinige dat zij nog bezat, heeft de bleeke Regina, het edelmoedige bezemmeisje, de schoonzuster verkwikt; maar thans zijn de laatste middelen uitgeput. Voor wat haar eigen huisgezin betreft, zal zij zich behelpen tot zaterdag; maar Nelleken moet geholpen worden.

Helpen! en hoe?

Arme bleeke woudbloem! ook zij is te beklagen. Over eenige weken stond haar schoonste droom zich te verwezentlijken; de droom van met man en kind weder te keeren onder de boomen. Nu waren de honderd en tachtig franken die zij cent voor cent gespaard had, in den oven van het ongeluk gesmolten. Nu kon zij niet alleen geen handel in bezems meer drijven, maar zij was zelfs te arm om de schoonzuster te helpen.

Maar Regina had een krachtigen wil. « Ik wil haar helpen en zal haar helpen, » zegde zij; zij riep Triene Slange, trok de muurkas open, en reeds had zij de hand op haar zondagskleed gelegd om het naar

den Berg te doen dragen, wanneer haar iets anders in het gedacht kwam; iets wat het met zooveel zorg gespaarde kleedingstuk moest redden.

Schoone bleeke Regina! gelijk zij daar staat moeten wij haar bewonderen, want zij is het afbeeldsel der menschenmin, het ideaal onzer ziel. Haar oog glanst van liefde, haar boezem golft van vreugde; zij heeft het middel gevonden om de arme moeder en het lijdend kind te redden.

Zij sluit de muurkas en vliegt naar haar koffer; en zie, daar schittert den ring die een der vorsten van Vlaanderen overeeuwen aan Renatus den bezembinder geschonken had in hare van blijdschap trillende hand. Den schitterenden steen beschouwt zij als een dier geslepen glazen, die zij wel eens in de ringen van goochelaars en tandentrekkers heeft gezien; maar de ring, dat weet zij zeker, is van goud; waarom zou men daar in den Berg geen vijf frankstuk op leenen!

Regina ging voor de eerste maal van haar leven iets in den Berg zelten, en Regina was gelukkig. Bevond zij zich niet in eene van die omstandigheden waarin men zou leenen, niet tegen den instrest van vijftien ten honderd, maar zelfs van duizend ten honderd en meer. O indien er ooit, hetgeen ik niet verhoppen durf, een waarlijk *groot man*, een dergenen die het welzijn des volks betrachten, een man des vooruitgangs, dit nederig

werkje doorbladert, dat hij een oogenblikje bij het lijden der arme moeder en de edelmoedigheid der schoonzuster stil sta, en zich zelven afvraage of er geene verbeteringen in de bergen van bermhertigheid kunnen ingevoerd worden; of er aan den armen die zijn laatste kleedingstuk tot onderpand geeft, geen geld kan geleend worden tegen minderen intrest?

Waarom vragen de vaderlandsche leenbanken de armen zooveel intrest en de door de fortuin bevoordeeligden zoo weinig? Zij geven immers beiden waarborg.

Reeds was Triene Slange een vol uur met den ring weg en nog was zij niet teruggekeerd. Hierover bekommerde Regina zich niet. Nelleken kon wel een weinig op de hulp wachten, zij had toch tegen den middag een aardappelken meer geschild voor de schoonzuster.

Neen, zij bekommerde zich niet over het wegblijven der Bergloopster, en toch bestonden daar wel redens toe. Terwijl zij daar zoo rustig zaten te wachten, stond de gansche gebuurte in rep en roer. Een policieagent ging van deur tot deur om naar de wooning van Regina de Bie te vragen, en, naar zijne houding en gebaren te oordeelen, voorspelde zijn bezoek bij de zoogezegde boerin niet veel goeds.

« Nu zal het eindelijk uitkomen waar zij haar

kontant geld haalt, » lachte Lucia uit den *plakwinkel*.

« En ook, hoe zij haren zieken man te huis kan doen verzorgen, terwijl ik den mijne in het gasthuis heb moeten laten sterven ; » zei eene straatvaagster, die levens eene voorname geneverdrinkster was. « De kruik gaat zoo lang te water tot dat zij breekt. »

« Eerlijk duurt het langst, » antwoordde Lucia.

« Daar zijn ze, » riep het appelwif van op den hoek, die niettegenstaande den sterken vorst haar kraamken had opgeslagen : « Daar zijn ze. » En al de hoofden keerden zich langs den kant van het poortje, en daar kwam Regina met den policieman.

Regina bloosde, maar het was het rood der schaamte niet dat op haar altoos zoo bleek gelaat gloeide; het was het vuur der verontwaardiging dat op haar voorhoofd brandde en in haar oog schitterde. Echter was hare houding kalm en haar gang vast.

« Wat mag ze gedaan hebben? » riep een groenselwif die juist van de merkt met eenen kruiwagen huiswaarts reed, tot eenen baardscheerder die aan de overzijde der straat stond.

« Gestolen, denk ik, » was het antwoord.

« Wat zegt gij daar, gestolen ! » zei de Spoele die met een paar haringen uit een vischwinkeltje kwam; « zij woont in ons poortje, en er is geen braver wijveken in de geheele wereld. »

« Het is toch voor hunne goede deugden niet dat de politie de menschen opleidt, » bemerkte de baard-scheerder; « maar wat gaat het mij aan, ieder moet zijne zaken weten. »

En zoo door honderde monden bepraat en door duizende oogen beloerd, volgde Regina den politie-man naar het bureel van den kommissaris.

Schier zonder ontroering verscheen zij voor den strengen man, die ook de onschuldige doet sidderen. Zij wist immers waarom zij daar komen moest, en het doosken met den ring stond daarenboven nevens den inktpot op den schrijfflessenaar, ten blijke dat het wel uit oorzaak van het juweel was, dat zij daar geroepen werd.

« Is dat de vrouw die u den ring heeft gegeven? » vroeg de kommissaris aan Triene Slange, die bleek en bevend voor den lessenaar stond.

Triene knikte.

« En gij, wat weet gij daarop te zeggen? » sprak hij tot Regina.

« Die ring is mijn eigendom, » was het antwoord.

« Dat valt nog te bewijzen, » grijnsde de ambte-naer; en zijn grijs door stekelachtige wenkbrauwen overschaduwde oog drong, terwijl hij die woorden uitsprak, tot op den grond van Regina's onschul-dig hart.

« Hm! » deed hij verder. « En hoe zijt gij aan dat juweel gekomen? » vroeg hij.

Regina vertelde in eenige woorden de geschiedenis van den ring, en sprak ook van de *privilegie* tot het snijden van berkenrijs tot aan den derden knoop. Doch bij het hooren van die geschiedenis versomberde zijn gelaat. Dit vertelselken scheen hem te gemaakt om de minste waarheid te bevatten.

« En uw grootvader is zeker dood ! » spottede hij.

« Neen, hij leeft nog; het is Ambrosius De Bie, de bezembinder van Cleyt. »

Hij schreef den naam van den bezembinder op, en sprak tot den policieman :

« Breng die vrouw naar « den Mammelokker. »

« Naar het gevang, » jammerde de onschuldige ;
« en wie zal mijn kind de borst geven ? Mijnheer, ik heb u de waarheid gezegd ; o ! ik bid, ik smEEK u, laat mij heen gaan. Mijn kind ! mijn kind ! »

De kommissaris nam de vederpen van achter zijn oor, en begon, juist alsof hij de kreten der arme moeder niet gehoord had, op zijn register te schrijven, terwijl de wetsdienaar de wankelende vrouw vooruit stiet naar de gevangenis.

« Slange, gij komt er gemakkelijk van af, » riep een straatlooper tot de bergdraagster die zegepralend uit het bureel kwam : « ware ik in de plaats van den kommissaris geweest, ik hadde er u bij geknapt; want :

- » Waren er geen prangdieven,
- » Er waren geen hangdieven. »

« Men wordt nooit zwart gemaakt dan door een zwarten pot, » antwoordde Triene ; « pas maar op, gij zult er veel eer zitten dan ik. »

« Maar wat is er eigenlijk gebeurd ? » vroegen verscheidene stemmen te gelijk ; want de Slange stond reeds te midden van eenen hoop nieuwsgierigen, gelijk de *Paap* in een kegelspel.

« Wat zou er gebeurd zijn, » zei Triene ; « zij had mij eenen ring doen wegdragen, en toen ik er mede in het berghuis kwam, liet Edward de policie halen, zeggende : dat de ring waarschijnlijk tot de juweelen behoorde, die bij den baron Everhart gestolen zijn. Wat mij aangaat, ik heb de boerin altoos voor eene brave vrouw aanzien, ik kan niet gelooven dat zij gestolen heeft. De tijd zal leeren. »

En terwijl er zoo gepraat en geoordeeld werd, ging Regina weenend en met de mantelkap over de oogen getrokken naar het stadsgevang.

Petrus schoot in eene hevige woede bij het vernemen der schande welke men zijne vrouw had aangedaan. « De kommissaris moest zich schamen, van zoo met eerlijke lieden te handelen, » bulderde hij ; « indien ik hem onder de handen had, ik zou... » En wat zou hij, de onmagtige ; de schijn was immers tegen zijne vrouw, en daarom moest hij zich buigen onder de onteerende magt der policie. Wat kon hij ? Hij sloeg de handen voor het gelaat en weende.

« Al ons gejammer kan toch niet baten, » nokte

Nelleken ; « er moet gehandeld worden. Gij moet naar Cleyt rijden om haar grootvader, die zal alles wel ophelderen. »

« Rijden ! en wie zal de koets betalen. »

« De huurhouder zal borgen, » riep Nelleken. « Toe, Spoele, » riep zij tot de buurvrouw die Petrus was komen troosten, loop eens gauw naar het Sluizeken om eene *chees* ; en terwijl de weenende spinner zijnen zondagjas aantrok en van schoenen veranderde, stond het rijtuig aan de deur.

Petrus vertrouwde zijn kind aan Nelleken en gaf haar den sleutel der eetschappraai, om van alles gebruik te maken, als ware zij in haar eigen huis, sprong toen in het rijtuig, en verzocht den voerman, van, ingezien de hachelijkheid der omstandigheden, zooveel mogelijk het paard te jagen, en in drie uren tijds stonden zij voor de hut van den grijzen bezembinder.

De grootvader hoorde het verhaal van den spinner met meer kalmte aan dan deze had verwacht. Hij verbleekte een weinig, zijne gerimpelde lippen sidderden eenigzins, doch de gloed der ontsteltenis kwam zijnen breeden schedel niet kleuren.

« Myn zoon, » sprak de bedaarde ouderling, « indien mijn kind pligtig was, dat ware eene groote ramp ; nu is het slechts eene beproeving, » En zich tot Ida wendend, die als eene Magdalena stond te weenen : « Geef mij mijne zondagskleederen, kind :

Petrus en de voerman moeten wat eten, terwijl het peerd peistert. Spoed u, kind, ik moet mede naar Gent. »

Wanneer allen gereed stonden om te vertrekken, nam de ouderling den door eenen notaris opgemaakten inventaris der nalatenschap van zijne ouders uit het koffer, een schrift waarin de ring stond vermeld, alsook de privilegiebrief voor het snijden van bezemrijs; en sprong toen, zonder verder acht op het gejammer van Ida te geven, in het rijtuig.

XIV.

Het was nog geen acht uren geslagen wanneer het rijtuig voor het huis van den policiekommissaris stil hield. Het peerd van den huurhouder had in zeven uren tijds dertien uren gaans afgelopen.

Petrus belde.

« Is 't voor mijnheer ? » zei de meid, « dan moet gij morgen ten negen uren komen. »

« De zaak heeft haast, » sprak de slimme bezembinder ; « wij moeten de policie eene belangrijke mededeeling doen. »

De meid liet de twee mannen in den gang staan en ging verder den huize in.

De grysaard glimlachte.

« Hij zal wel komen, » fluisterde hij, en nauwelijks had hij uitgesproken of de policieoverste verscheen.

« Wat hebt gij mij te zeggen ? » vroeg hij, en rigtte het keerslicht dat hij in de hand hield, op het gelaat der bezoekers.

Petrus begon van Regina te spreken.

« Moest gij mij daarom verontrusten ? » hernam

hij gestoord; « kom morgen, » en hij wees naar de deur.

« U verontrusten, en zijn *wij* niet verontrust, » sprak Brozen de Bie met waardigheid. « Is die jonge vrouw niet verontrust die onpligtig in de gevangenis zit? Op elk uur van den nacht ontsluit gij de koten om de schuldigen te ontvangen: gij kunt dus wel in den avond eene onschuldige uit het stadsgevang laten. Dat ligt enkel aan u. En onschuldig is zij, zie hier de bewijzen. » En hij stak de twee schriften uit die hij uit zijn koffer had genomen.

De schriften werden gelezen, de kommissaris gaf een bevel tot vrijstelling en tien minuten later vloog Regina van in de armen haars grootvaders in de armen van haren echtgenoot. Nogmaals stroomden er tranen, maar het waren tranen van blijdschap.

Welligt had de kommissaris de twee schriften die de ouderling had aangebracht nog noodig, want hij had dezelve benevens het doosje waarin de ring lag in zijnen lessenaar gesloten. Maar wat gaf dit den grootvader, wat gaf dit den echtgenoot? Hun doel was bereikt. Regina zal niet in de gevangenis, maar met haar kind in den arm aan de zijde van haren echtgenoot slapen.

Slechte maren hebben eenen forschen wederklank. Eene der klappijen uit het poortje had zich verhaast van de ramp die Regina was overkomen, naar het Godshuis aan moeder de Bie te gaan ver-

tellen; en de oude vrouw had zich zoodanig ontsteld, dat zij in eene soort van geraaktheid was gevallen. In de afwezigheid van Petrus en Regina had men die tijding aan Nelleken gebragt; deze zag zich genoodzaakt Reginas kind aan de zorg van de Spoele te vertrouwen, terwijl zij met haar zoontje op den arm naar het godshuis liep.

Nelleken was, och arme! zeer te beklagen; het was nietgenoeg dat zij den slechten overleg van vroeger met armoede moest boeten; er overvielen haar daarenboven nog zware rampen. Eerst de ziekte van Karel, nu de ziekte van moeder, zonder van het voorval met Regina te spreken. Maar, wij moeten het ter harer eere zeggen: was de haspelaarster vrolijk geweest in het geluk, zij was moedig en geduldig in den rampspoed; ja, thans was het haar goed aan te zien, dat zij, indien zij eene betere opvoeding had genoten, indien zij met een beter gezelschap in aanraking was geweest, zij eene uitmuntende vrouw zou geworden zijn.

Arm Nelleken! juist aan de poort van het Godshuis kwam zij den verschrikkelijken draagstoel tegen, en in dien draagstoel lag moeder De Bie lam en zieltogend; men droeg haar naar het gasthuis: de oude moeder was veroordeeld om hare kinderen op aarde niet meer weder te zien. Omtrent op denzelfden oogenblik dat men de deur der gevangenis

ontgrendelde, ontsloot zich voor haar de poort der eeuwigheid.

Regina had dus in haar eigen huis geslapen, en weér van liefde en geluk gedroomd. Die ramp was alweér voorbij, en Petrus was genezen en op nieuw aan het werk; waarom zou zij geen vertrouwen stellen in de toekomst? Na regen komt zonneschijn.

Het was nog pikdonker en Petrus was juist bezig met zich aan te kleeden om naar de fabriek te gaan, wanneer er hevig op de deur werd geklopt. Regina verschrikte, en zelfs de grootvader rees ontsteld van zijn nachtleger op. Wat mogt er geschied zijn? Men kon er zich niet in bedriegen, dat geklop klonk als eene treurmare, en eene treurmare was het. Het was de tijding der dood van moeder De Bie.

Petrus slaakte eenen luiden gil. Zijn hert kromp ineen van droefheid; zijne beenen beefden, zijne knieën knikten, en daar lag hij met de hand op den deurkling gesteund tegen den muur.

« Moeder in het doodenhuizeken en Karel in de ziekenzaal, » kreet hij eindelijk; en een stroom van tranen droop langs zijne wangen. « O Regina! o grootvader! wat ben ik ongelukkig! »

De jonge vrouw antwoordde niet; hare stem lag voor den oogenblik in hare tranen versmoord. De ouderling sprak:

« Kinderen, zulke droefheid komt van den Heer.

Al wie mensch is, arm en rijk, magtig en zwak, moet zich hieraan onderwerpen. »

« Maar het is immers te veel ontstellenis ter zelfder tijd, » zei Petrus. « Moeder ! moeder ! helaas ! ik heb geene moeder meer ! » En overvloediger weende hij en luider snikte hij ; en nu vermengden zich de snikken der drij bedroefden, want ook de grootvader weende bij het zien van zooveel leed. En weér werd er aan de deur geklopt. Doch de klop had zulke vervaarlijke uitdrukking niet ; wel was hij eerder stout dan schuw, maar toch verraadde hij eene zekere bescheidenheid.

« Binnen, » riep Petrus, en hij vaagde zijne tranen af ; doch eer de bezoeker binnen was, vlogen al de deuren in het poortje open, en stonden al de wijven half gekleed aan de deur, de eene het hoofd met eenen zakdoek omwonden, en de andere met de slaapmuts op. Zij hadden den tweeden klop op Regina's deur gehoord, en in de morgendschemering den bezoeker herkend ; want het was de schrik van de wijk ; het was de kommissaris. Dit deed de buurvrouwen die Regina in den avond niet hadden zien wederkeeren van den treurigen togt, veronderstellen, dat ook Petrus voor diefte werd aangehouden.

« Wie had het toch gepeinsd, » zei de Spoele ; « zie, ik hadde het niet geloofd, al had men het gezworen. »

« Ik ook niet, » sprak de Slange.

« Ik wel, » riep de vrouw van eenen fabriekwerker: « ik heb het zelfs al lang voorzien. Nu betrouw ik in mijn leven geen werkmensch meer, die met gereede penningen naar den winkel kan gaan. » En zoo werd er gepraat, geoordeeld en gevonnisd, tot dat nogmaals de deur van Petrus den katoenspinner open ging.

Wie zal de verwondering der klappijen afschilderen, op den oogenblik dat zij niet alleen Petrus, maar ook Regina den kommissaris uitgeleide zien doen. Zij gapen elkander zoo wijd aan, en trekken de oogen zoo geweldig open, als wilden zij door de breedte van oog en mond de grootheid hunner verbaasdheid te kennen geven.

Ja, Petrus en Regina doen den strengen man uitgeleide, en ook de schaduw van den ouden man teekent zich achter de echtgenooten af. Wat zijn de oogen van Petrus en Regina roodgeweend; maar de kommissaris is vriendelijk, door en door vriendelijk.

En dan, hoe en wanneer is Regina uit den Mammelokker geraakt? Zou zij onschuldig zijn? Dat ware zeker eene groote teleurstelling voor de vrouw van den fabriekwerker, die daar zooeven nog gezegd heeft: dat zij het geval sinds lang had voorzien.

Petrus liet de deur toevallen en schoof den grendel dicht, tot groot spijt van de buurwifven, die juist het plan hadden gemaakt van de Slange, die toch eenigzins in de zaak betrokken was, naar den uitval der gebeurtenis te doen vernemen.

XV.

Het waren inderdaad, zoo als Petrus gezegd had, te veel ontsteltenissen terzelfder tijd. Na de droevige gebeurtenissen van den vorigen dag, na het vernemen der treurige dood van moeder, bragt de commissaris hun de tijding dat zij in het bezit waren van eenen schat, waarvan zij te voren nooit het bestaan hadden vermoed.

De steen, die in den ring van den jager stak, was geen geslepen glas, maar een wonderbare diamant, die, volgens de schatting van twee juweeliers eene waarde van achttien duizend franken had. Het was dus niet te verwonderen dat men in den Berg van Bermhertigheid achterdochtig was geworden, wanneer men dit juweel voor een vijffrankstuk wilde verpanden. Thans echter was de zaak opgehelderd: te meer, daar de binnenplaats van den ring het wapen van graaf Robrecht van Bethune droeg, zoo wel als het bezegeld perkament waar de *privilegie* voor het snijden van bezemrijs was opgeschreven.

Hadden Petrus en Regina dat onverwacht ge-

luk onder betere omstandigheden vernomen, zij waren opgesprongen van blijdschap, maar de dood der moeder en de smart van den vorigen dag hadden hen ongevoelig gemaakt voor vreugd en leed. De ontdekking van den familieschat scheen hen voor den oogenblik niets anders dan een heldere straal in de zoo even nog zoo sombere toekomst.

De kommissaris had de twee schatten der oudheid, den ring en den privilegiebrief terug gebragt, en daarbij doen opmerken, dat zich gisteren een engelschman in de stad bevond, die zeer waarschijnlijk voor den ring en het perkament te samen twintig duizend franken en nog meer zou besteden.

Welligt hadden Petrus en Regina in hunne ontsteltenis geen acht op die woorden gegeven, indien de kalme grootvader bij het gesprek niet tegenwoordig ware geweest. Deze wist echter door wijze redeneringen zijne kleinkinderen te overtuigen, dat het best was het juweel te verkoopen; en, wat de privilegie betrof, hieraan hechtte hij geenen den minsten prijs: iedereen wist dat zij sinds eeuwen bestond; en het gebruik van vrij en vrank bezemrijs te snijden was zoo ingeworteld, dat geene magt meer in staat was dit regt te vernietigen. Door de tusschenkomst van den kommissaris verkocht Ambrosius De Bie de twee oude voorwerpen nog denzelfden dag, niet voor twintig duizend maar voor eene som van dertig duizend franken.

Terwijl de grijsaard voor de belangen der familie zorgde, gingen Petrus, Regina en Nelleken treurig maar gelaten naar het gasthuis, om nog eens, al was het ook in het doodenhuizeken, de moeder te omhelzen die zij zoo zeer hadden bemind.

In het doodenhuizeken lagen twee lijken, twee door de dood misvormde overblijfsels van oude vrouwen met zilveren hair; beiden droegen een doodshemd van het gasthuis, beide waren met een doodlaken overdekt van dezelfde stof, en ook de dood had aan beiden dezelfde gedaante gegeven. Wie moesten zij omhelzen? wie was hunne moeder?...

Hartverscheurende twijfeling!

« Moeder had een likteeken, » fluisterde Petrus tot zich zelven; « eene geboortevlek hier aan de rechter slaap. » En weér hief hij het doodlaken op en zocht: helaas! de dood had alle vlekken uitgewischt, het likteeken was verdwenen. Wie was hunne moeder? in hunne vertwijfeling omhelsden zij de beide killige lijken met zulken liefdegloed, als waren zij beiden het overschot der dierbare moeder geweest.

« De weg des levens is een kruisweg, » zuchtte Regina, terwijl zij van het doodenhuizeken naar de ziekenzaal gingen, waar Karel lag. Daar verbleven zij ditmaal niet lang; Karel was veel beter, en zij hadden het gerol van den doodwagen op den straatweg gehoord. De bedroefden wilden vandaag

den levenskruisweg tot op de laatste standplaats afleggen, tot op het kerkhof.

Van in den morgen had Regina eenen brief aan Wardje en Ida geschreven om hen gerust te stellen, en ook te laten weten, dat grootvader eerst den volgenden dag zou te huis komen. De oude man kon dus gerust blijven om de zaken te helpen regelen; want Petrus kon thans voorzeker geen fabriekwerker blijven. Petrus en Regina verklaarden dat de opbrengst den grootvader toekwam, vermits hij het weggeschonken had zonder er de weerde van te kennen; doch op die verklaring uitte Brozen De Bie eenen hartelijken lach.

« Wat zou ik met dat geld doen; » zegde hij. « Neen, het behoort Regina en Ida. Het behoort aan u, Petrus, en ook aan Wardje, die er beiden naar gelieven gebruik kunt van maken. Gij zijt jong, en indien gij voorzigtig en oppassend zijt, kunt gij eens uwen schat verdubbeld aan uwe kinderen achterlaten. Gij, Petrus, hebt zoo wel als Regina reeds te kennen gegeven dat gij niet beter verlangt dan stil en eenvoudig op het veld te leven. Zoudt gij hier thans nog kunnen toe besluiten? »

« Grootvader! lieve grootvader, » riep Regina; en reeds lag er geluk en blijdschap in hare stem. De jonge vrouw had in de stad toch zoo veel geleden.

« Grootvader; » zei Petrus, en er lag iets plegtigs

in den toon zijner woorden. « Grootvader, ik zal zonder hartzeer de geboortestad verlaten, waar Regina de prooi is geweest van onverdiende schande, van laster en verdriet. Tot hiertoe weet ik niet op welke wijze ik het kapitaal dat als uit den hemel in mijne handen is gevallen, vruchten zal kunnen doen dragen, maar ik ben jong, en geen arbeid zal mij te lastig zijn. »

Eens dat het vertrek van Regina en Petrus bepaald was, hield de schoonzuster zich onafgebroken met het huisgezin van Nelleken bezig. Zij schonk de verarmde zuster byna al haren huisraad en ook het beddegoed. Zij loste hare kleederen en leerde haar al de geheimen der spaarzaamheid kennen; verder kende zij haar een weekgeld toe, tot op den dag dat Karel gansch hersteld zijn werk op de fabriek zou kunnen hernemen.

Petrus en Regina woonden nog maar eenige dagen te Cleyt, toen de spekulatie de bosschen in zaailand begon te hervormen. Geene maand ging er voorbij of er werden groote boomkoopdagen gehouden, en daar de oude Ambrosius een fijne boomkenner en een fiksche berekenaar was, kochten zijne schoonzonen onder zijne leiding zulke voordeelige koopen, dat zij in korten tijd hun kapitaal wel driemaal hadden verdubbeld; en sedert hebben zij niet alleen boomen, maar ook zaailanden en boschagien gekocht. Nog gedurende het leven van den grootvader

bouwden zij twee schoone wooningen, eene voor Wardje en eene voor Regina en Petrus. De laatste staat juist tegenover den boom in wiens schors de jonge spinner op den Sinxendag, of liever den 15 mei 1837 zijn naam heeft gesneden. Meest al de oude boomen die in den omtrek stonden zijn uitgeroeid, maar hij, de schoone olm, die getuige is geweest van hunne eerste liefdezuchten, groent en geurt nog als in zijne eerste jeugd; en de naam van Petrus die met hem is opgegroeid, de naam van den rijken grondeigenaar, die, omgeven van eene talrijke familie in zijne schaduw woont, wordt alom geëerbiedigd. Ida en Wardje, Karel en Nelleken leven vreedzaam en wel; maar niemand is zoo gelukkig als zij die het kruis des lijdens met liefde en lijdzaamheid heeft gedragen. Niemand leeft zoo zalig als Regina, de bleeke onverwelkbare woudbloem.

EINDE.

C. 83663.

M
W. /

